

20581

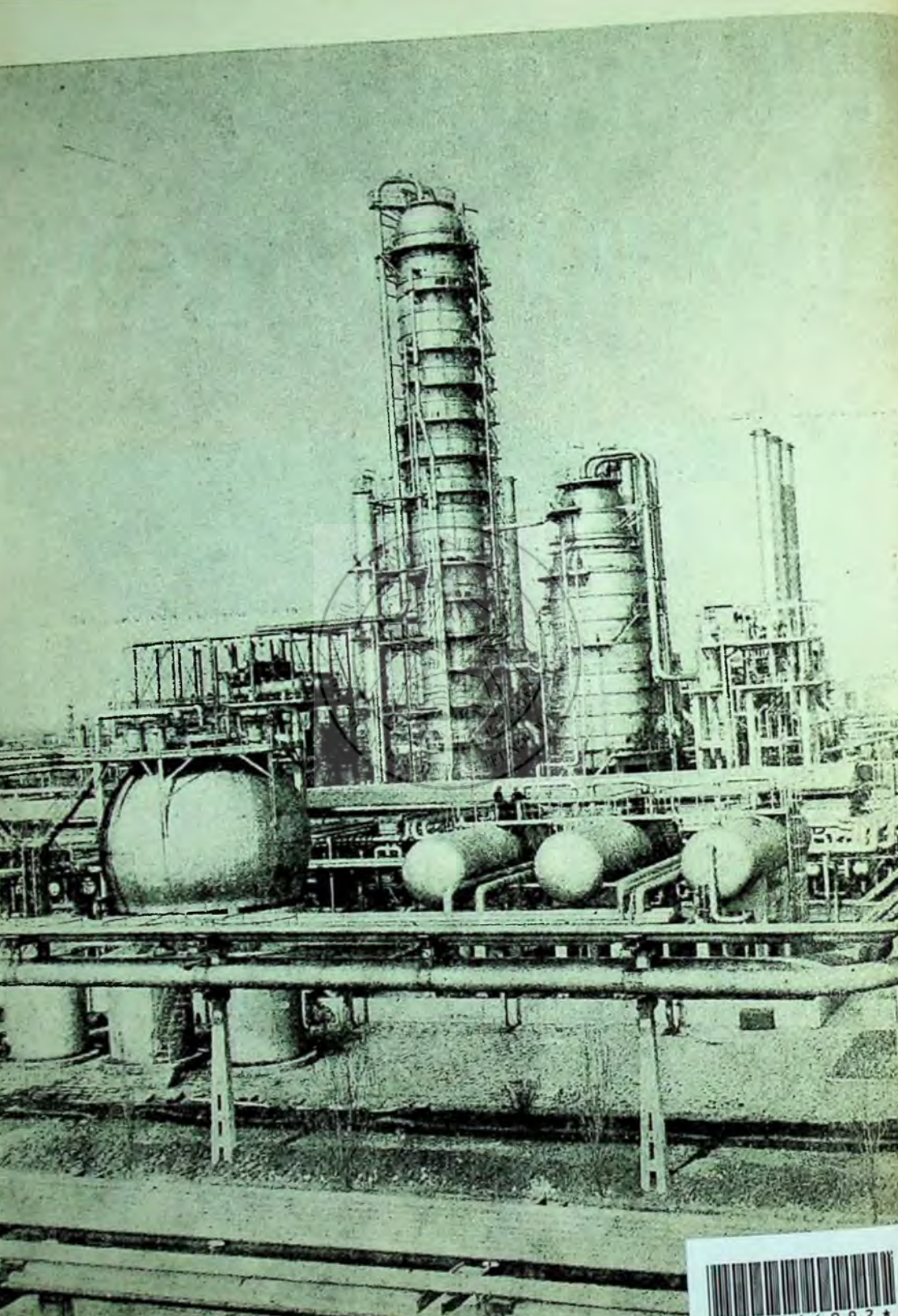
REVISTA BIBLIOTECILOR

F. TINGHI-VARIES
BIBLIOTECA

5 • 1968

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

BIBLIOTECILOR

	<u>Par.</u>
S	
Olimpiu MATICHESCU: Partidul Comunist în fruntea luptei pentru promovarea ideilor înaintate, de progres social, în știința și cultura poporului român	259
U	
Em. DROB și N. STRATONE: Bibliotecar și sociolog (I)	262
Ion STOICA: Aspecte din activitatea de informare la Biblioteca centrală universitară din București	265
M	
Victor POPA: Expoziții documentare la Cluj dedicate evenimentelor istorice de la 1848 și 1859	267
Dan SIMONESCU: Doctoratul în științe bibliologice	269
A	
EXPERIENȚA NOASTRĂ	
Rodica CHIORAN: Probleme ale organizării activității Bibliotecii municipale-Brăila	270
R	
Eleonora ARGHIR: O etapă superioară în organizarea unei mari biblioteci sindicale	272
Th. BOGOI: Frumusețea cărții. Însemnări despre cea de-a VI-a ediție a concursului „Cele mai frumoase cărți ale anului.”	274
Cronică	275
ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR	
Ion COLAN: Începuturile bibliotecii din Șcheii Brașovului Sec. XV și XVI (II)	276
EX LIBRIS	
Livia BACĂRU: Ex libris-ul românesc cu blestem	280
BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE	
R. FILLET: Biblioteca municipală din Tours	283

S
U
M
A
R

Mircea TOMESCU: Al VI-lea Congres al Asociației bibliotecarilor polonezi	288
★	
Beatrice ARION: Evocarea unei etape glorioase a luptei comuniștilor „Șoseaua Nordului”, vol. II de Eugen Barbu.	291
Horia NESTORESCU: 1848 în Țările Române	295
Pe urmele materialelor publicate	297

PROFILURI

Anghel ȘOR: Karl Marx — savant și luptător. 150 de ani de la nașterea sa	298
Aurel MARTIN: Lecturile lui Coșbuc. 50 de ani de la moartea sa.	300

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

Symbolismul în literatura română; Biblioteki Moskvi. Spravocnik (Bibliotecile Moscovei, Ghid); Wilkens, Erik. Neue Wege der Buchereistatistik	302
---	-----

FIȘIER

Literatură social-politică; Grigore, Alexandru. Contribuția sindicatelor la educarea adultului; Porfir, Dexip, Ammonius. Comentarii la categoriile lui Aristotel; Cimpoiaș, Mioara și Ionescu, Octavian. Probleme de pedagogie în presă de la Unirea Principatelor până la cucerirea independenței României; Agrotehnică; Botez, Demonstene. Oameni de lut; Mihăescu - Gib, Donna Alba; Popescu D.R. Duios Anastasia Irecea; Toiu, Constantin. Duminica muștilor	307
--	-----

CONSULTAȚII

Maria SENCIU, A. CORVĂTESCU: Clasificarea zecimală și organizarea catalogului sistematic (V)	313
★	
Alexandru CORLĂȚEANU, Paul TEODORESCU: Un important fond pentru biblioteci — standardele de stat	319

REDACȚIA :

Str. Biserica Amzei, nr. 5 — 7, sectorul 1, București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-TOPAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG, Eugen IOVANOV, Atanase LUPU, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU, Mircea TOMESCU.

PARTIDUL COMUNIST ÎN FRUNTEA LUPTEI PENTRU PROMOVAREA IDEILOR ÎNAINȚATE, DE PROGRES SOCIAL, ÎN ȘTIINȚA ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂN

Rezultat firesc al unei îndelungate evoluții social-economice și politice a poporului român, al procesului logic de afirmare și de maturizare a contradicțiilor de clasă și a luptei revoluționare, crearea Partidului Comunist Român reprezintă un eveniment de cea mai mare importanță în istoria patriei noastre. Marcind o etapă superioară în mișcarea revoluționară și democratică, în timpul căreia lupta de eliberare socială și națională a căpătat un avânt deosebit, prin activitatea sa neobosită desfășurată în slujba maselor largi de oameni ai muncii, Partidul Comunist s-a afirmat în același timp ca un continuator firesc al tradițiilor progresiste de luptă patriotică pentru săvârșirea unei Români moderne și independente.

Promovarea pe o treaptă superioară a tradițiilor progresiste înaintate ale culturii poporului român, respingerea concepțiilor mistice, a ideologiei idealiste reprezintă factori care au concurat în această perioadă la apropierea intelectualității progresiste de mișcarea muncitorească revoluționară, organizată și condusă din adâncă ilegalitate de către Partidul Comunist. Răspîndind ideile umanismului marxist-leninist, Partidul a reușit să influențeze și să stringă în jurul său o mare parte a intelectualității progresiste. Purtători de idei și concepții înaintate, numeroși intelectuali s-au afirmat ca militanți activi pe tărîm social. De la forme protestatară prin care o serie de intelectuali progresiști ca C. G. Costa-Foru, C. I. Parhon, Gala Galaction, Paraschivescu Bălăceanu ș.a.

înțelegeau să-și exprime dezacordul față de politica reacționară a regimului burghezo-moșieresc, în cel de-al treilea deceniu al secolului nostru, apropierea de mișcarea muncitorească, și în același timp activitatea revoluționară, patriotică a intelectualității legate de popor aveau să capete profunzimi și semnificații noi în deceniile ce au urmat. Militând consecvent pentru stringerea tuturor forțelor democratice și patriotice într-un larg front menit să bareze drumul ofensivei fasciste și să salvgardeze independența și suveranitatea națională a țării noastre, Partidul Comunist a reușit să apropie o însemnată parte a intelectualității de problemele politice antifasciste, să creeze în rindurile acestora o opinie activ patriotică și democratică.

În primele rinduri în frontul luptei împotriva pericolului fascist s-au situat intelectualii comuniști. Pe platforme comune cu ei, s-au întâlnit în această perioadă și numeroși intelectuali, membri ai celorlalte partide muncitorești sau aparținând altor grupări și curente politice cu vederi general democratice.

Prezența unor pături largi de intelectuali în activitatea generală antifascistă s-a făcut resimțită în cadrul numeroaselor organizații democratice antifasciste, create, îndrumate sau influențate de Partidul Comunist. Dintre acestea, în contextul luptei antifasciste, un rol deosebit l-au avut: Comitetul Național Antifascist, Liga Muncii, Frontul Plugarilor, Blocul Pentru Apărarea Libertăților Democratice, Frontul Studentesc Democratic, Ajutorul Roșu, Uniunea Democratică, Uniunea Patrioților, Apărarea Patriotică ș.a.

Preocupările intelectualității progresiste pe tărîmul luptei antifasciste au fost multiple și variate, atît din punct de vedere al conținutului de idei, cît și al mijloacelor concrete de exprimare. Din cadrul acestora putem desprinde însă cîteva coordonate principale.

Una din problemele fundamentale, care ani de-a rîndul a stat în centrul activității antifasciste a intelectualității progresiste, a fost lupta pentru demascarea politicii agresive și revanșarde promovate de statele fasciste. Manifestîndu-și prin multiple căi sprijinul și sentimentele de solidaritate cu popoarele Austriei, Etiopiei, Spaniei, Cehoslovaciei, Poloniei, Franței, Iugoslaviei, victime ale agresiunii fasciste, numeroși intelectuali, de la membrii partidului comunist pînă la unii conducători ai partidelor burgheze, au luat poziție și au militat activ pentru împiedicarea penetrației econo-

mice și politice a Germaniei hitleriste în țara noastră. În publicațiile vremii vom găsi numeroase astfel de poziții în cadrul unor articole apărute sub semnătura lui Corneliu Mănescu, Mihail Macovei, Athanase Joja, Titus Cristureanu, Victor Eftimiu, P. P. Negulescu, Miță Constantinescu, Virgil Madgearu ș.a. Concludentă în acest sens, a fost poziția lui Nicolae Titulescu, eminent diplomat și patriot român.

Numeroși intelectuali ca Matei Socor, Mihail Sadoveanu, George Enescu, Tudor Argezi, Roman Moldovan, Tudor Teodorescu-Braniște, Ilie Murgulescu, Petre Constantinescu — Iași, Andrei Oțetea, Mihail Gheorghe Bujor, Ion Pas, Zaharia Stan- cu, Valeriu Novaru, Mihai Beniuc, Emil Condurachi, Gaal Gabor, Lotar Rădăceanu, Octav Livezeanu și mulți alții s-au găsit în această perioadă pe arena confruntării politice cu organizațiile fasciste din țara noastră și cu ideologia lor mistică și retrogradă, militînd pentru promovarea unei culturi progresiste, pătrunse de umanism și dragoste de patrie.

O bogată activitate cu caracter antifascist a fost desfășurată în publicistica progresistă a vremii, în universități și în licee. Savanți de talia lui Nicolae Iorga, cadre didactice cu înaltă științifică ca Mihail Ralea, Alexandru Rosetti, Gheorghe Opreșcu, Tudor Vianu, Constantin C. Giurescu, Dimitrie Gusti, Vlădescu-Răcoasa, David Prodan ș.a. și-au făcut un adevărat crez din misiunea lor de educatori ai tinerii generații în spiritul tradițiilor umaniste, al dragostei de patrie și popor.

Ideologia fascistă a fost respinsă de către intelectualitatea progresistă din țara noastră și în anii întunecați ai dictaturii antonesciene și ai războiului hitlerist. O întreagă pleiadă de intelectuali progresiști s-a raliat în această perioadă grea luptei desfășurate de Partidul Comunist, contribuind la înfăptuirea insurecției naționale antifasciste din august 1944.

23 August 1944, moment de mare semnificație istorică și profundă colitură în viața poporului român, a găsit intelectualitatea patriotică progresistă pregătită pentru a-și aduce contribuția la marile transformări care au avut loc în toate compartimentele activității social-economice și politice. Începutul revoluției populare în România a consemnat prezența în largul front democratic al maselor populare a marii majorități a intelectualității progresiste.

Încadrându-se activ în marele proces de construcție a societății socialiste, intelectualitatea țării noastre din vechea sau tinăra generație a răspuns în masă chemărilor Partidului Comunist, punindu-și întregul lor elan creator în slujba intereselor fundamentale ale poporului român. Ea a adus și continuă să-și aducă o irestimabilă contribuție la înlăptuirea revoluției culturale din patria noastră, parte integrantă a revoluției socialiste.

Cultura socialistă, dezvoltată pe baza orinduirii noi socialiste, este continuatoarea celor mai bune tradiții progresiste ale culturii noastre naționale. Prin caracterul său științific, conținutul umanist, intransigența față de concepțiile conservatoare și reacționare, cultura socialistă, în promovarea căreia aportul intelectualității este apreciabil, a constituit și constituie una din principalele forțe motrice ale progresului societății noastre pe drumul luminos al desăvirșirii construcției socialiste.

Deplina adeziune a intelectualității noastre la politica Partidului Comunist de înlăptuire a mărețelor transformări pe care le trăiește azi întregul nostru popor decurge în mod firesc din întregul proces al evoluției intelectualilor în anii de luptă împotriva pericolului fascist.

Grija permanentă pentru dezvoltarea neconținută a științei și culturii este mereu prezentă azi, ca și în trecut, în activitatea Partidului Comunist, reflectată în documentele sale programatice. Un moment de adevărată cotitură, în această direcție, l-a constituit Congresul al IX-lea al P.C.R., hotărârile sale privind dezvoltarea pe o treaptă superioară a științei și culturii românești. În lumina hotărârilor luate la Congres, au fost adoptate în anii ce au urmat importante măsuri în vederea îmbunătățirii sistemului de organizare a activității științifice, a concentrării cadrelor și a mijloacelor materiale spre obiectivele cu cea mai mare eficiență. În acest sens, pe lângă Consiliul de Miniștri a luat ființă Consiliul Național al Cercetării Științifice, care are drept scop să elaboreze direcțiile de cercetare și programul unitar de activitate științifică și de pregătire a cadrelor de specialitate.

O atenție deosebită a fost acordată dezvoltării și perfecționării continue a învățămîntului de toate gradele, a fost mărită durata învățămîntului obligatoriu, a crescut

neconținut numărul de cadre cu calificare superioară pentru toate domeniile de activitate.

Literatura și arta au cunoscut, de asemenea, în perioada de după Congres, o continuă înflorire, fiind strîns legate de lărgirea proporțională a mijloacelor de informare, de propagare a lor în rîndurile maselor largi ale poporului nostru. Creșterea impresionantă a numărului de biblioteci, prezența lor în cele mai îndepărtate colțuri ale țării și dotarea corespunzătoare cu mijloacele necesare constituie un element esențial al grijii pe care partidul, guvernul țării noastre îl acordă mijloacelor de informare și de popularizare, legării nemijlocite a științei și culturii de activitatea practică, de zi cu zi, a maselor muncitorești. Acest fapt, cît și importanțele mijloace materiale alocate obiectivelor social-culturale, constituie chezașa viitorului fericit al poporului român. De aceea, azi — la 47 de ani de la crearea partidului marxist-leninist al clasei muncitoare, cînd bilanțul realizărilor obținute de poporul român în toate domeniile de activitate, inclusiv în știință și în cultură, este impresionant, — se desprinde mai mult ca oricînd concluzia că la temelia acestui proces se află activitatea asiduă, eroică desășurată de comunisti, care au militat neconținut în anii ilegalității pentru polarizarea în jurul clasei muncitoare a celor mai largi forțe populare.

Platforma de luptă a P.C.R. a fost factorul catalizator al legăturilor indisolubile care s-au creat între masele largi muncitorești și intelectualii patrioți, progresiști. Aceste legături, făurite în anii grei de luptă ilegală, constituie un adevărat preludeu la unitatea moral-politică a întregului nostru popor existentă azi în jurul partidului clasei muncitoare. Dînd expresie acestui adevăr, secretarul general al Partidului Comunist Român — tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta, cu prilejul întîlnirii cu activul de partid din județul Constanța: „Unitatea între muncitori, țărani și intelectuali, care se ridică azi pe o treaptă superioară, constituie baza de granit a întregii noastre societăți, forța ei de neînvins, garanția victoriilor viitoare în construcția socialismului și comunismului în patria noastră”.

Olimpiu MATICHESCU

Bibliotecar și sociolog

(1)

Datorită politicii înțelepte, fundamentate științific, a P.C.R., țara noastră pășește viguros spre cele mai înalte culmi ale civilizației și culturii umane. Vasta operă de punere pe baze științifice a activității din toate domeniile vieții sociale, operă inițiată de partid în ultimii ani, a dat un nou impuls mersului triumfal al poporului român spre cea mai umană dintre societăți — comunismul. În viltoria înfăptuirii operei amintite s-a dezvoltat și s-a consolidat interesul crescând pentru una dintre științele sociale ce s-a bucurat de puțină atenție într-un trecut apropiat, sociologia, știință care pe plan mondial a cunoscut o puternică dezvoltare.

1. Cerințe, tradiții, eforturi actuale

Deși nu mai departe decît la începutul secolului nostru mulți contestau sociologiei dreptul la o existență de sine stătătoare, largirea sferii de preocupări, precizarea mijloacelor laturii ale obiectului ei în toate cele trei planuri (paliere) — individ, grup și societate — și, de asemenea, elaborarea și perfecționarea continuă a unui complex de metode, tehnici și procedee de investigare i-au permis acesteia să înregistreze, în ultimele decenii, apreciate succese teoretice și, cu deosebire, practice. În consecință, valoarea statutului sociologiei, în sistemul științelor, și al profesiei de sociolog, în sistemul modern al profesiunilor, a crescut vertiginos. Aslăzi, în țările cele mai dezvoltate din punct de vedere industrial, investigarea realității sociale (devenită deosebit de complexă) în scopul depistării unor căi și mijloace noi de accelerare a progresului în cele mai diverse domenii de activitate a devenit o componentă a practicii cotidiene. Sociologul și psihologul social își desfășoară activitatea nu atît în instituția care abordează probleme de ordin general, cît mai ales în unități sociale concrete (întreprinderi, instituții), investigînd și propunînd soluții pentru rezolvarea problemelor ce apar în procesul desfășurării vieții sociale.

Țara noastră nu a atins încă un asemenea stadiu înaintat. România are, fără îndoială, o frumoasă tradiție în domeniul sociologiei. Cercetările monografice efectuate între cele două războaie mondiale, sub conducerea regretatului profesor Dimitrie Gusti, sînt recunoscute și peste hotare ca o contribuție însemnată la dezvoltarea sociologiei în general, a sociologiei rurale în particular. Aceste tradiții au fost preluate în mod critic și duse mai departe. Sociologii români contemporani și-au lărgit sfera preocupărilor. Au fost deja efectuate cercetări concrete (de teren) pe diverse teme în domeniul sociologiei industriale, a sociologiei familiei, sociologiei grupului mic etc. Sectorul de sociologie din cadrul Institutului de filozofie al Academiei R.S.R., Centrul de sociologie al Academiei R.S.R., Laboratorul de sociologie de pe lângă Ministerul Învățămîntului, numeroase cadre didactice de la catedrele de Materialism istoric din învățămîntul superior din diverse orașe ale țării (Cluj, Brașov, Timișoara, Tirgu Mureș, Iași și altele), precum și un număr apreciabil de sociologi care își desfășoară activitatea în cadrul unor instituții centrale sau departamentale, efectuează, în momentul de față, cercetări teoretice și investigații de teren. Cu toate acestea, nu putem afirma că sînt atacate toate sau majoritatea problemelor de interes vital pentru actuala etapă de dezvoltare a societății noastre. Din contră, cerințele obiective depășesc posibilitățile materiale și de cadre de care dispunem, posibilități care, după părerea noastră, sînt, în plus, diminuate de stadiul incipient al organizării, atît pe plan național, cît și la nivelul fiecăruia din organismele amintite.

Dacă acestor motive le mai adăugăm unul, pe care l-am mai amintit și cu alte prilejuri, anume lipsa unui organism de cercetare specializat pe probleme ale culturii (sociologia culturii), vom înțelege mai ușor de ce un număr tot mai mare de nespecialiști, printre care mulți activiști culturali, încearcă să efectueze investigații (cercetări) cu caracter sociologic în domeniul în care activează.

Trebuie înțeles că asemenea încercări nu sînt un fenomen răzleț ca acum 4—5 ani în urmă. Pe măsură ce se scurge timpul, crescînd forța cerințelor obiective ale punerii pe baze științifice a activității culturale, ele devin un fenomen ce capătă caracter de masă.

Din această cauză, ne-am hotărît, la cererea redacției *Revistei bibliotecilor*, să venim în ajutorul celor care doresc să întreprindă cercetări legate de sociologia, lecturii cu citeva elemente care, sperăm, îi vor ajuta fie să nu mai cheltuiască timpul atît de prețios cu preocupări ce numai

aparent sînt simple, fie sã dea un caracter strict științific investigațiilor, respectînd diverse reguli obligatorii la întocmirea planurilor de investigare, în procesul acesteia, la prelucrarea materialului și în analiza datelor rezultate. Cãci din materialele (unele publicate deja, altele trimise diverselor redacții, printre care și redacției acestei reviste) rezultã cã s-a pornit la treabã fãrã o pregãtire prealabilã prea serioasã, ci numai pe baza unor cunoștințe prinse din zbor, a unor spicuirii, în înțelesul cel mai rãu posibil al acestei noțiuni, din lucrãri de specialitate sau chiar imitînd ceea ce au fãcut alți confrãți la fel de neinițiali*).

Deși, trebuie s-o recunoaștem de la bun început, sîntem convinși cã, în cele citeva materiale ce vor apãrea succesiv în aceastã revistã, nu vom reuși sã-i edificãm pe cititori pînã în cele mai mici amãnunte cu problemele investigației de teren pe care le ridicã munca de bibliotecã, sperãm totuși sã dãm jaloanele fundamentale care, dacã vor fi respectate, vor putea duce la scopul dorit: depistarea cãilor și mijloacelor de înlãturare a neajunsurilor și de punere a activitãții dumneavoastrã pe baze științifice.

2. Obiectul cercetãrii (investigației)

Prima obligație a celui care se hotãrãște sã efectueze o cercetare cu caracter sociologic este aceea de a-și delimita de la bun început și cu maximum de precizie posibilã obiectul investigației. Întrebarea „Ce anume veți cerceta?” este prima, cã ordine, din lanțul de întrebãri ce se ridicã în fața cercetãtorului consacrat sau începãtor. În funcție de precizia cu care rãspundem la ea stã valoarea rezultatelor finale. Rãspunsul la aceastã întrebare se concretizeazã în ipotezele de lucru (teze). Niciodãtã nu trebuie sã pornim la cercetare cu ochii închiși, fãrã sã avem elaborate anumite ipoteze, care pot fi confirmate sau infirmate. A te arunca asupra realitãții fãrã nici un plan, lãsînd totul pe seama intimplãrii, echivaleazã cu a nu face nimic sau cu a pleca fãrã busolã și a te incurca, fãrã putințã de scãpare, în hãtișul de liane din jungla tropicalã. Așa cum cel rãtãcit în junglã aleargã cînd într-o parte, cînd în alta, cheltuind efort și timp pentru rezolvarea

fiecãrei noi piedici ce-i apare în cale, tot așa neinițiatul care se angajeazã în cercetarea sociologicã fãrã un plan precis și ipoteze bine gîndite se va zbate fãrã nici un folos pentru el și cu atît mai puțîn pentru societate.

Una din regulile fundamentale ale investigației sociologice este deci aceea a *precizãrii cu strictețe a obiectului, a elaboreãrii unui plan de cercetare și a ipotezelor de lucru.*

Este nu numai recomandabil, ci se impune ca o cerințã ce trebuie respectatã neapãrat în ceea ce privește obiectul cercetãrii, atunci cînd aceasta este efectuatã de o singurã persoanã sau de un numãr restrîns de persoane, ca el (obiectul cercetãrii) sã fie cit mai puțîn complex: o *problemã precis delimitatã de toate celelalte.*

Cu timpul, dupã ce vor fi investigate multe aspecte independente, deci dupã ce s-a cãpãtat minimum de experiențã în munca de cercetare și dacã posibilitãțile materiale și de cadre permit, se poate trece la abordarea unor probleme mai complexe. Trecerea se va face însã numai atunci cînd experiența cãpãtatã a devenit suficient de bogatã încît sã îngãduie neofortul un asemenea salt.

Conform acestei reguli este deci neîndicãt sã abordãm probleme generale de genul „Lectura și cerințele de lecturã în comuna Guberdin**” sau „Lectura populației din satele regiunii București” (vezi „Cãlãzuza bibliotecarului” nr. 2, 3 și 5/1965). Asemenea investigații, tocmai pentru faptul cã ambiționeazã prea mult, duc în cele din urmã la foarte puțîn în rãport cu consumul de timp și de energie, adicã nu respectã *principiul fundamental al organizãrii științifice a muncii* care sunã astfel: „Maximum de randament cu minimum de efort și cheltuieli!” Asemenea acțiuni de anvergurã, pe lingã faptul cã cer condiții materiale și de cadre speciale (deosebite), duc la rezultate, concluzii cu valoare teoreticã și practicã numai dacã sînt o parte a unui sistem de cercetare care folosește o combinã metodologicã de investigare, deci dacã nu sînt rodul excesiv al unei anchete sau al unui sondaj anchetã, așa cum sînt, de fapt, în cazurile amintite de noi. Dar despre aceastã problemã vom mai vorbi într-un material viitor.

* Am vrea ca aceste cuvinte sã nu constituie un motiv de supãrare pentru sociologii de ocazie de pînã acum. Intenția noastrã nu este aceea de a-l îndepãrta de noile lor preocupãri, ci de a-i ajuta sã înțeleagã treaba de care s-au apucat și, în consecințã, s-o facã bine.

** Referirea noastrã nu este abstractã, ci cit se poate de concretã. Avem în fațã un material care numãrã 36 de pagini, pentru elaborearea cãruia s-au efectuat investigații de teren pe baza unui chestionar. S-a consumat timp, energie, hirtie și cernealã, iar valoarea materialului este zero. Și acest material nu este singurul de care dispunem.

Ca obiect al cercetării sociologice putem avea: obiecte materiale, acțiuni sau opinii. Cercetarea sociologică simplă are ca obiect: un obiect material, o activitate sau o opinie. În schimb, cercetarea sociologică complexă poate avea ca obiect: a) mai multe obiecte materiale, mai multe acțiuni sau mai multe opinii — urmărindu-le în interacțiunea lor, în relațiile ce iau naștere între ele sau b) corelația dintre obiecte materiale—acțiuni, dintre obiecte materiale—opinii, dintre acțiuni—opinii și, în plus, dintre obiecte materiale—acțiuni—opinii.

Fiecare dintre aceste obiecte (simple sau complexe) nu poate fi cercetat global, nu-l putem fotografia deodată. Pentru a-l investiga, el trebuie disecat, fărâmițat în părțile elementare din care se compune, cercetarea făcându-se asupra acestor părți care în termeni de specialitate se numesc *indicatori*.

Așadar, o altă regulă fundamentală ce se impune a fi respectată în legătură cu obiectul cercetării este aceea a stabilirii *indicatorilor* ce vor fi urmăriți. Dacă nu se stabilesc indicatorii, nu pot fi elaborate tezele de lucru (ipotezele), iar cercetarea va fi cu siguranță un bluf, o caricatură, o pierdere de timp, un mijloc de distracție, orice, numai cercetare nu.

Depistarea și stabilirea indicatorilor este o problemă nu prea complicată pentru cel ce lucrează în domeniul investigat. Pentru un cercetător venit dinafară este necesar ca mai întâi să intre în temă, să stabilească un prim contact cu obiectul, apoi să se documenteze (în bibliotecă) în legătură cu ceea ce s-a scris până atunci despre obiectul atacat. Desi problema primului contact, a observației nedirijate, întâmplătoare, cade pentru cel ce activează în domeniul respectiv, documentarea de bibliotecă rămâne și pentru el ca o obligație necondiționată dacă dorește ca investigația pe care o va efectua să nu rămână un simplu exercițiu, o simplă reluare a ceea ce se mai făcuse cu ani sau chiar zeci de ani în urmă, dacă nu vrea să descopere America a doua sau a zecea oară. Chiar și cel mai experimentat, cel mai bun bibliotecar nu-și poate permite să sară peste această etapă de pregătire a cercetării. Și, același lucru este valabil și pentru cel ce a parcurs o vastă bibliografie pe problema respectivă, fie și numai cu un an în urmă. El trebuie să facă documentarea respectivă atât pentru a-și reîmprospăta cunoștințele, cât și pentru a parcurge ceea ce s-a scris între timp.

Acestea ar fi, în liniile cele mai generale, regulile ce se impun în ceea ce privește obiectul cercetării.

3. Aria cercetării

În planul întocmit, pe lângă obiectul ce urmează a fi investigat, este necesar să stabilim, de asemenea cu cea mai mare precizie posibilă, aria asupra căreia vom extinde cercetarea.

Am văzut că materialele citate cuprindeau în titlurile lor și aria, adică *satul* (în primul material) și *regiunea* (în al doilea material). O asemenea arie deosebit de largă pune probleme deosebit de grele ce nu pot fi rezolvate cu forțe materiale și umane reduse. În cazul unui grup restrins de începători în problemele muncii de cercetare este mai indicat să se rezume la o arie restrinsă: o anumită categorie socială, un grup socio-profesional, o anumită categorie de gospodării, anumite categorii de vîrstă, sex, studii etc. Ca și în cazul obiectului cercetării, trecerea la arii mai largi, mai cuprinzătoare se va face numai după ce se va fi acumulat o anumită experiență și vor fi fost create condiții materiale și de cadre necesare**).

Un sat, cu atât mai mult un oraș (chiar și mic, ca să nu mai vorbim de cele mijlocii sau mari) sau un județ, este o *unitate socială complexă*. Cercetătorul începător riscă să facă greșeli care să treacă neobservate nu numai dacă se extinde pe întreaga zonă teritorială a unei asemenea unități sociale, ci și dacă reduce teritoriul să zicem pînă la un grup foarte limitat de gospodării.

Pentru a fi înțeleși bine în ceea ce vrem să recomandăm, vom repeta: complexitatea unei unități sociale nu este în funcție numai, și aici în primul rînd, de suprafața pe care se întinde, ci de diviziunea naturală și de diviziunea socială a muncii. Rezultă că este preferabil să cercetez într-o problemă dată situația în rîndurile tinerilor de pînă la o anumită vîrstă, sau în rîndurile femeilor casnice, sau în rîndurile muncitorilor industriali etc. de pe întreg cuprinsul comunei, al orașului sau al județului, decît să cercetez *populația* (întreaga populație, eterogenă, complexă deci sub aspectul diviziunii naturale și sociale a muncii) dintr-o porțiune redusă a teritoriului unității respective.

***) Prin condiții materiale înțelegem anumite mijloace tehnice, cum ar fi aparate de fotografiat, magnetofone, calculatoare electronice și altele. Iar prin condiții de cadre subînțelegem existența unui număr de operatori anchetatori și a cel puțin 1—2 persoane capabile să elaboreze planuri complexe. Asămenea cadre nu se formează însă exclusiv în practică, ci pe bază de studiu îndelungat de specialitate.

În acest mod se pot efectua cercetări fructuoase (de constatare) ca de exemplu, curba cititorilor — în general sau consumatori ai unui anumit gen literar etc. — în raport cu vîrsta, cu sexul, cu studiile, cu profesiile lor. O dată efectuate asemenea cercetări de constatare, și pe baza lor, se va trece mai departe la depistarea cauzelor care frînează gustul cititului la anumite categorii, una din modalitățile cele mai eficace în această direcție fiind studiul cazurilor (extreme), adică a acelor subiecți din grupa respectivă care citesc cel mai mult și a acelor care, din contră, nu citesc de loc.

Dar problema ariei cercetării este legată de o altă problemă, aceea a eșantionului,

la care ne vom referi, cu deosebire, în materialul următor. Ceea ce trebuie reținut este faptul că aria cercetării nu trebuie (obligatoriu) să depășească forțele, posibilitățile celor care o efectuează. Cu cît aria este mai mică, cu atît posibilitatea depistării eventualelor greșeli comise este mai mare, cu atît profitul, cîștigul celui care învață să devină sociolog sau simplu operator este mai mare.

Em. DROB
cercetător științific

N. STRATONE
lector universitar

ASPECTE DIN ACTIVITATEA DE INFORMARE LA BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ DIN BUCUREȘTI

O bibliotecă universitară trebuie să fie nu numai o colecție impunătoare de publicații riguros organizate, ci și un centru activ de informare științifică, legat organic de activitatea didactică și de cercetare din universitate. Concepția potrivit căreia biblioteca trebuie redusă la funcția de colectare și conservare este demult depășită, iar partizanii misiunii pasive, de așteptare a solicitării, recunosc, în fața exemplelor, că marile baze documentare puse în slujba realizării unui program de acțiuni concrete pot aduce o contribuție substanțială la îndeplinirea acestora. Necesitatea participării la acțiuni cu finalitate precisă, și nu la niște sarcini general culturale, implică pentru o bibliotecă universitară stabilirea unui plan al activității de informare în care să se îmbine interesele imediate cu cele de perspectivă. Planul se constituie astfel ca rezultat al unei elaborări judicioase și nu al unor preferințe personale, ca o sinteză a celor mai importante probleme ale instruirii și cercetării din universitate.

Componentă esențială a activității științifice, informarea, atunci cînd este de calitate, se supune rigorilor acesteia, răspunzînd unei necesități, impunîndu-și criterii

și limite, adoptînd modalități de organizare adecvate scopului propus. În cunoscuta sa lucrare *Euristica bibliografică*, P.N. Berkov afirmă: „Este clar faptul că cercetarea și culegerea bibliografică a materialului se poate realiza cu succes numai în cazul cînd se va determina, cu gradul de precizie necesar, obiectul, tema cercetării respective. Iar stabilirea exactă a temei, a obiectului, nu este o problemă chiar atît de simplă, pentru că în realitatea socială, mai ales în cultură, limita dintre domeniile apropiate și cele înrudite nu este totdeauna bine distinctă și, mai ales, nu se lormulează cu ușurință”.

Dificultățile reale pe care le presupune întocmirea unui plan al activității de informare, în condițiile unor solicitări de o mare varietate și de un volum ce întrece în mod distinct posibilitățile existente, pot fi depășite numai dacă se aplică rațional, la condițiile unei biblioteci universitare, principiile științei conducerii, cu alte cuvinte dacă la baza tuturor acțiunilor stă nu improvizația, ci o concepție științifică bine definită. În punctele ei esențiale, o asemenea concepție trebuie să recunoască în biblioteca universitară nucleul unui complex informațional, ba-

zat pe colecții bogate și bine organizate, o instituție deschisă cooperării cu orice fel de organisme care pot sprijini procesul de informare, folosind forme variate de transmitere a informațiilor. Ceea ce dă caracter dinamic întregului proces este tocmai utilizarea acestor modalități diferite de punere la dispoziția beneficiarilor a rezultatelor prelucrării colecțiilor, imbinarea instrumentelor fixe, tradiționale, cu forme ușor accesibile, de mare mobilitate. Ne-am permis aceste scurte considerații pentru a facilita înțelegerea complexului de activități de informare întreprinse de Biblioteca centrală universitară din București, unitate de studiu și de cercetare, cu o bogată bază documentară și cu un sistem de organizare ce răspunde cerințelor contemporane de găsire a unei înalte specializări pe o solidă temelie de cultură generală.

În condițiile cerințelor de informare ridicate de activitatea celei mai mari universități a țării, înțind seama de rolul bibliotecii în cadrul centrului universitar, că și de sarcinile ei deosebite cu privire la informarea în domeniul științelor sociale, planul de activitate reflectă efortul instituției de a răspunde tuturor genurilor de solicitări, de la îndrumarea orală, expeditivă, a cititorilor, până la asigurarea unor cercetări bibliografice de a doua mână pentru teme de înaltă specializare.

În esență, planul de activitate bibliografică al Bibliotecii centrale universitare din București prevede acțiuni și mijloace de realizare a informării curente pe direcțiile de interes ale învățământului universitar, elaborarea de cercetări bibliografice pentru unele din cele mai importante teme ale activității didactice și de cercetare științifică din Universitate, crearea unor instrumente de lucru cu caracter permanent, care să înlesnească atât munca specialiștilor, cit și activitatea de viitor a bibliotecarilor și a bibliografilor.

Din prima categorie, menționăm pentru început buletinul lunar de semnalare *Cărți străine intrate în bibliotecile de învățământ superior din țară*, apărut în cinci serii (științe sociale, științele naturii, tehnică, medicină, agricultură), ca rezultat al unei rodnice colaborări a tuturor bibliotecilor din rețeaua Ministerului Învățământului care au achiziționat cărți străine. Elaborat, începând cu ultimele luni ale anului 1963, cu participarea unui număr restrâns de bibliotecari, buletinul a devenit treptat un instrument cuprinzător (erau semnalate anual 25 000—30 000 de volume), a cărui apariție a contribuit nu numai la realizarea unei informări operative, ci și la intensificarea împrumutului interbibliotecar și, într-o măsură, la coordonarea achizițiilor. Recent, pe baza experienței realizate de Biblioteca centrală universitară

din București, ca și de alte instituții editoare ale unor buletine similare, Consiliul Național al Cercetării Științifice a inițiat apariția unui buletin cu caracter republican, în mai multe serii, editat printr-o largă cooperare a mai multor biblioteci științifice și centre de documentare din Capitală. Începând din ianuarie 1968, Biblioteca centrală universitară din București editează seriile *Filozofie și Științe sociale și economice* din noua publicație.

Încercând să contribuie la perfecționarea organizării învățământului superior din țara noastră, biblioteca editează buletinul bimestrial de informare științifică *Învățământul superior*, care reflectă starea, problemele și perspectivele învățământului în diferite țări ale lumii. Oglindind, mai ales, aspecte ale vieții universitare și ale predării diferitelor discipline, publicația se adresează, în egală măsură, organelor de conducere din învățământul superior și cadrelor didactice de diverse specialități.

Pornind de la frecvența solicitării de informații pe unele teme de interes foarte general, vizând cele mai noi opinii în legătură cu probleme ale științelor sociale și umanistice, biblioteca și-a propus trei teme care asigură, în limitele selectivității, referale săptămânale după cele mai importante contribuții. În condițiile numărului mic de biblioteci care posedă unele reviste din alte țări și ale accesibilității restrinse a unor limbi străine, alimentarea cu regularitate a celor trei teme (*Problemele omului în societatea contemporană, Rolul progresului tehnic în dezvoltarea societății, Teorii și curente în literatură și arta contemporană*) a contribuit la mai bună informare a colectivelor catedrelor de științe sociale și umanistice din toate instituțiile de învățământ superior din țară. În prezent, ca urmare a interesului manifestat de specialiști față de această acțiune, se impune o largire a ariei de informare și o diversificare a temelor.

O bună parte din activitatea de informare este îndreptată în direcția elaborării cercetărilor bibliografice tematice. Pornind de la cererile formulate de catedrele universitare, ca și de la frecvența solicitărilor pe anumite teme, biblioteca stabilește, după largi consultări cu specialiștii, planul său de cercetare, care prevede tipuri diferite de lucrări, de la bibliografiile de titluri, până la cercetări analitice care reflectă conținutul lucrărilor. Pentru exemplificare, menționăm câteva din lucrările întocmite în ultimii ani: *Aspecte ale problemei națiunii și relațiilor naționale* (1967, 154 p.); *Bibliografia disertațiilor. 1948—1966* (1967, 320 p.); *Determinismul filozofic și social* (1967, 249 p.); *Dramaturgia occidentală contemporană* (1966, 214 p.);

EXPOZIȚII DOCUMENTARE LA CLUJ DEDICATE EVENIMENTELOR ISTORICE DE LA 1848 ȘI 1859

Ghid bibliografic în istoria României (1968, 540 p.); *Legile economice ale socialismului* (1966, 138 p.); *Logica cunoașterii și a cercetării științifice* (1967, 262 p.); *Lupta ideologică în etapa actuală* (1966, 121 p.); *Modernismul și literatura română* (1968, 198 p.); *Probleme actuale ale democrației* (1966, 129 p.); *Probleme de sociologie* (1967, 188 p.); *Probleme ale sociologiei industriale* (1968, 302 p.); *Progresul social* (1966, 97 p.); *Romanul occidental contemporan* (1962, 302 p.); *Romanismul în literatura română* (1967, 143 p.); *Simbolismul în literatura română* (1967, 445 p.); *Teorii ale creșterii economice* (1966, 159 p.); *Tudor Vianu, Biobibliografie* (1967, 405 p.).

Consemnată în recenzii și note publicate în presă, utilitatea acestor lucrări a fost confirmată și prin introducerea lor în bibliografia unor cursuri universitare.

Pentru ca întreaga activitate de informare să câștige în operativitate și profunzime, una din preocupările permanente ale bibliotecii o constituie elaborarea instrumentelor de lucru: fișiere deschise, cataloage colective de perioadice, indexurii de perioadice (care se constituie ca principale surse de informații pentru lucrările viitoare). Menționăm: *Catalogul lucrărilor științifice ale cadrelor didactice ale Universității București* (pe fișe); indexuri pentru reviste importante din trecutul culturii noastre (*Ramuri — Craiova; Universul literar — București* etc.); *Reperoriul periodicelor din principalele biblioteci din București*, seriile *Fizică* (360 p.) și *Matematică* (392 p.).

N-a fost în intenția noastră o analiză critică a lucrărilor elaborate și a modului cum au răspuns ele cerințelor de informare și cerințelor fiecăreia din temele alese. Primite în general favorabil, ele au desigur și unele carențe de organizare, de pildă nu sînt alcătuite pe baza celei mai largi informații posibile. Despre unele din problemele pe care le ridică elaborarea cercetărilor bibliografice, s-ar putea organiza o discuție mai largă, în cadrul căreia să fie abordate, între altele, chestiuni legate de acoperirea temelor, de cooperare și coordonare în domeniul bibliografiei, al informării în general. *Revista bibliotecilor* s-ar putea face ecoul acestor propuneri, urmărind, pentru început, ca un prim pas pe calea rezolvării importante probleme a coordonării, publicarea planurilor sau a unor extrase din planurile bibliografice ale bibliotecilor științifice. În această acțiune atât de necesară am găsi garanția minimă că se poate trece, în sfîrșit, la fapte concrete în cooperarea în domeniul informării.

Ion STOICA

La Cluj, Arhivele Statului și Biblioteca centrală universitară au inaugurat, încă din anul trecut, un ciclu de expoziții documentare cu tema *Lupta poporului român pentru afirmarea și înlăptuirea unității naționale*. Pînă în prezent au fost deschise trei dintre ele; prima a fost consacrată lui *Mihai Viteazul*, cel dintîi înfruptor al unității naționale, cea de-a doua *Revoluția de la 1848* și cea de-a treia *Unirea Principatelor*.

În prima și în cea de-a doua expoziție accentul a fost pus pe așa-numitul moment *Transilvania*, iar în cea de-a treia au fost scoase în evidență evenimentele care au avut loc în timpul Unirii în cele două principate, Moldova și Tara Românească. Materialul documentar a fost scos din Arhivele Statului din diferite orașe ale țării: Cluj, Tg. Mureș, Brașov, Sibiu, Turda, Iași, București etc., precum și din Fondul de manuscrise al Bibliotecii universitare din Cluj. În afară de acestea, în fotocopii, au fost aduse documente aflate în Arhivele Statului din Viena și Budapesta.

În general, cele trei expoziții de pînă acum au avut o largă bază documentară, în special cea consacrată *Revoluției de la 1848*. Întregul material documentar ales a fost menit să ilustreze două aspecte fundamentale: lupta pentru eliberarea socială și pentru eliberarea națională.

Elementul care a imprimat o notă deosebită expozițiilor a fost confirmarea faptelor și evenimentelor istorice de căpetenie prin documente autentice, prezentate în original. Din rîndul acestora amintim: *Protocolul Adunării generale a Națiunii române din Transilvania*, ținută la Blaj la 3/15 mai 1848, *Protocolul adunării poporului român din 16/28 septembrie 1848*, ținută tot la Blaj, *Jurnalul* încheiat de Adunarea ad-hoc a Moldovei în 7 octombrie 1857, care prevede „*Unirea Principatelor într-un singur stat sub numele de România*”, *Actul alegerii colonelului Alexandru Ioan Cuza ca domn al Moldovei și altele*. Fondul de

documente a fost întregit cu fotocopiile, cu extrase din ziare și din lucrări și cu portrete ale fruntașilor Revoluției de la 1848, sau ale principalilor militanți pentru Unire și cu diferite lucrări de specialitate privind cele două mari evenimente.

În cadrul celor două expoziții, cea dedicată Revoluției de la 1848 și cea închinată Unirii, a fost subliniat faptul că în centrul luptei antif feudale și naționale au stat masele de iobagi, de clăcași, de orășeni, de mici meșteșugari și negustori, de calfe, ucenici etc. Un șir întreg de documente arată starea de spirit revoluționară a maselor din Transilvania: refuzul de a mai presta sarcinile feudale, cererea unanimă fiind „ștergerea iobăgiei”.

În fruntea maselor s-au găsit tinerii revoluționari: Avram Iancu, Al. Papiu Ilarian, Buteanu, Dobra, Popa Balint, Micaș; apoi, cei puțin mai vîrstnici: Bărnăuțiu, Pumnul, Barițiu, Cipariu și alții. Unii dintre aceștia au răspîndit în tot cuprinsul Transilvaniei proclamații, manifeste, ape-luri, chemări la luptă. Astfel, în *Provocația* sa din 24—25 martie 1848, Bărnăuțiu spunea maselor: „*Cereți să se ștergă iobăgiea că de vreo 10 sute de ani ați plătit pămîntul*”. (Fotocopie, după originalul în limba română, aflat la Arhivele Statului, Budapesta). Într-un *Apel* de la sfîrșitul lunii aprilie — începutul lui mai 1848 se spune: „*Cine nu vrea să rămîna iobag să fie pe data fixată la Blaj*”. (Fotocopie după originalul în limba română aflat la Arhivele Statului, Budapesta).

La Adunarea de la Blaj, spre a scăpa de iobăgie, au participat și iobagi unguri. Astfel, Vasile Moldovan, viitorul prefect de legiune, spunea că niște iobagi unguri trimiși să spioneze pe iobagii români, i-au declarat în auzul mulțimii că: „*acum ne-am încredințat... că voi nu doriți alta decît libertatea pe care o dorim și noi, iobagii unguri. De aceea, mergem acasă, ne luăm merinde și încă înaintea voastră vom fi și noi la Blaj*”. (Extras din *Memoarele* lui V. Moldovan).

La 30 aprilie 1848, judele primar al Brașovului, Albrichfeld, înștiința pe guvernatorul Transilvaniei că la Brașov au sosit din Țara Românească trei streini care vor să participe la Adunarea de la Blaj, despre care ei spun că va fi „*adunarea tularor românilor*”, cu gîndul de a pleda pentru formarea unui „*stat dacic*”. (Originalul în limba germană aflat la Arhivele Statului, Budapesta). În *Protocolul* adunării de la Blaj, din 3/15 mai 1848, se arată că „*Națiunea română... pretinde independența sa națională... și cere, fără întârziere, desființarea iobăgiei fără nici o despăgubire din partea iobagilor*”. Revoluția de la 1848 a constituit un moment deosebit de important pentru afirmarea ideii de unitate națională.

Expoziția *Unirea Principatelor* se leagă organic de expoziția precedentă, pentru că, așa cum spune tovarășul Nicolae Ceaușescu: „*Unirea a constituit o cerință a evoluției istorice a țării noastre, a creșterii forțelor de producție și progresului social, a dezvoltării națiunii române care s-a impus ca un tot unic și, înfrîngînd împotrivirile din țară și din afară, a realizat unitatea celor două țări românești într-un singur stat național român, care a asigurat progresul și înflorirea patriei noastre, a poporului nostru*”. Documentele prezente în această expoziție reinvie figurile revoluționarilor de la 1848 militanți pentru Unire, arată poziția diferitelor puteri față de cele două principate române, în urma Războiului Crimeii (1853—1856), *Dorințele* Divanurilor ad-hoc, hotărîrea Adunărilor Elective pentru înlăptuirea deplină a „*României*”, *Actul* alegerii lui Cuza ca „*Domn Stăpînitoriu țării Moldovei*” — (5 ianuarie 1859) etc.

De o importanță deosebită în realizarea Unirii ni se pare jurămîntul membrilor Adunării Elective a Țării Românești, făcut în sedință secretă, în aceeași zi a alegerii Domnului, înaintea deschiderii Adunării: „*Astăzi 24 ianuarie 1859, spune documentul, unanimitatea deputaților Adunării României, vînd a consacra pentru totdeauna unitatea românilor și a constitui din nou dorința Divanului ad-hoc din anul trecut, s-au legat prin jurămînt de a numi Domn pe prințul Alexandru Ioan Cuza, Domnul Moldovei*”. (Fotocopie după originalul aflat în Biblioteca Academiei R. S. România, București).

Ca urmare a acestor evenimente, la 7 septembrie 1859, marile puteri recunosc dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza. (Fotocopie în Biblioteca Academiei R. S. România, București). La 11 decembrie 1861 prin *Proclamația* dată de Cuza și de guvern se aduce la cunoștința poporului că „*Unirea este îndeplinită*”. (Originalul aflat la Arhivele Statului, București). Astfel s-a ajuns, în cele din urmă, la formarea statului român modern.

Expozițiile consacrate anilor 1848—1859, organizate de către Arhivele Statului și Biblioteca centrală universitară din Cluj au contribuit, pe baza unei documentări științifice adecvate, la cunoașterea și înțelegerea a două momente importante din trecutul de luptă al poporului nostru pe calea progresului continuu, pe tărîm social și național.

Viitoarele expoziții, privind cucerirea independenței de stat și desăvîrșirea unității naționale, sînt așteptate cu interes de public.

Victor POPA

Doctoratul În științe bibliologice

Anul acesta (sesiunea 15—30 martie 1968) s-a instituit pentru prima dată în patria noastră doctoratul în științele bibliologice. Este un eveniment cultural de mare însemnătate în istoria învățămîntului nostru superior.

Doctoratul este cea mai înaltă calificare ce se poate da, pe linie de învățămînt, unui cercetător științific de specialitate. Cei care năzuiesc la o asemenea calificare trebuie să îndeplinească, după părerea mea, pe lângă condițiile cerute de regulament (*Instrucțiunile...* publicate în Buletinul Ministerului Învățămîntului, IX (1968), nr. 1, Seria C), alte condiții cu mult mai esențiale, care țin de suflet, de aptitudinile în-născute și de posibilitățile de cultivare a acestora pentru cercetarea științifică.

În cazul doctoratului în bibliologie, de exemplu, nu este suficient să fii un bun bibliotecar, adică un lucrător intelectual care-și merită salariul, dar să fi și un bibliotecar cărturar. Un bibliotecar care a întocmit numai lucrări bune, șau mai puțin bune, de serviciu, dar nu dovedește nici un interes de ordin științific pentru specialitatea bibliologică și nu publică frecvent în acest domeniu, nu ne poate convinge că are pasiunea cercetării profunde de ordinul doctoratului. El este cu atît mai vinovat, cu cît nu a vrut sau nu a știut să valorifice, în afară de serviciu, nimic din tezaurul în mijlocul căruia a stat ani de zile. Nu a vrut și nu a știut, pentru că nu are spiritul abnegației, nu are puterea sacrificiului de sine, nici răbdarea, nici plăcerea studiului.

Bibliologia este o știință vastă, mereu vie și actuală, de aceea foarte interesantă și plăcută. Pentru ca un candidat să se poată concentra în profunzime în pregătirea colocviului, s-a întocmit o tematică a problemelor esențiale din istoria scrisului și a cărții, din biblioteconomie și bibliologie, documentare, bibliofilia și interferențele bibliologiei cu alte științe. Iată cîteva teme: evoluția scrisului și a tiparului în țara noastră și în alte țări; istoria bibliotecilor, structura și funcția lor socială în diverse perioade; catalogarea și felurile cataloagelor, ca instrumente eficiente în organizarea bibliotecii, dar și ca mijloace de informare științifică; documentarea, bi-

bliografia euristică, generală și specială, ca baze ale progresului cercetării științifice în spiritul exigenței contemporane; coordonarea cercetărilor bibliologice pe plan internațional și național potrivit planului de muncă al Consiliului Național al Cercetării Științifice din R. S. România, cunoașterea periodicelor și a organismelor bibliologiei române și străine. Acestea au fost problemele dezbătute în sesiunea martie 1968 la colocviul de admitere a candidaților înscriși la doctoratul în bibliologie.

O altă parte a tematicii a dat posibilitatea candidaților să-și afirme — sau nu — sistemul lor de muncă intelectuală în specialitate, orientarea sigură în activitatea bibliologică materializată în publicații (cărți, articole în periodice etc.). O a treia discuție s-a făcut la expunerea planului tezei propuse. Întrucît la o teză de doctorat este obligatorie contribuția nouă și personală în afară de strictele lucrări de serviciu ale bibliotecarului, s-au admis unele subiecte, s-au propus altele, s-au discutat planurile lor.

Expunerea planului unei lucrări științifice de către un specialist *cu aspirații de aprofundare se diferențiază simțitor de expunerea unui simplu amator de titluri*. Simți și înțelegi cum ea ră sare dintr-un plus de cunoștințe, vezi că domină materialul și că materialul, astfel aprofundat, se desfășoară într-o succesiune logică: fiecare idee din plan este o urmare firească a ideii precedente și explică necesar ideea care urmează. Expunerea planului tezei este, pentru comisie, o primă garanție a succesului. Dar cît de depărtat este acest succes cînd candidatul nu-și dă seama de seriozitatea lucrării și a actului pentru care și-a dat adeviziunea!

Astăzi, cînd știința contemporană se dezvoltă spre noi orizonturi, cînd lumii întregi i se pun probleme de organizare modernă a muncii în bibliotecă și institute de cercetare științifică, doctoratul în științe bibliologice este și la noi mai necesar ca oricînd. Tezele vor ajuta lărgirea orizonturilor științei teoretice și aplicative de specialitate bibliologică și o vor lega strîns de problemele dezvoltării producției de carte, economiei și culturii naționale. Colocviul de admitere este primul și cel mai ușor pas. După el urmează perioada grea, de mare răspundere a conștiinței, care trebuie să se îndrepte nicidecum spre obținerea formală a titlului, ci spre lucrare, spre fondul ei serios de cunoștințe, spre însușirea lor organizată. Numai calitățile excepționale ale lucrării pot conferi titlul oficial de doctor în științe.

Proi. doctor docent
DAN SIMONESCU

PROBLEME ALE ORGANIZĂRII ACTIVITĂȚII BIBLIOTECII MUNICIPALE-BRĂILA

Vechea așezare a cărei existență documentară de 600 de ani este aniversată de cetățenii orașului în această lună, Brăila, a devenit în zilele noastre un puternic centru industrial cu o înfățișare modernă. Pentru a prezenta întreaga dezvoltare a orașului în ultimii ani ar trebui să enumerăm marile întreprinderi industriale brăilene (Uzinele de utilaj greu „Progresul”, Combinatul de celuloză și hirtie, Combinatul de fibre artificiale, Uzina „Laminorul”, Combinatul pentru industrializarea lemnului, Șantierul naval, Fabrica de ciment „Știnca”, întreprinderi de stat cu profil agricol și zootehnic), ale căror produse sînt renumite atît în țară cît și peste hotare. Noului peisaj industrial i se adaugă aspectul edililor moderni, care a schimbat înfățișarea Brăilei cunoscută din descrierile și ilustratele de odinioară.

Activitatea bibliotecară în Brăila înregistrează suficientă vechime pentru a se putea vorbi de tradiție. În 1840, profesorul Ioan Peñescu, de al cărui nume se leagă și organizarea primelor școli brăilene, înființa o modestă bibliotecă, care avea să fie punctul de început în activitatea mereu amplificată de răspîndire a cărții. Mai tîrziu, prin 1881, lua ființa o altă bibliotecă publică, a cărei activitate poate fi urmărită și în deceniile următoare.

Continuatoarea a acestor tradiții și păstrătoare a unei părți din fondurile acelor biblioteci, ca și a cunoscutei biblioteci „Petre Armencea”, care a funcționat între cele două războaie mondiale, biblioteca municipală de azi se adresează unei populații de aproape 150 000 de locuitori. Brăila fiind unul din porturile principale ale țării și totodată un centru industrial în plină dezvoltare, mai primește cca. 16 000—17 000 de flotați. În viața culturală a orașului biblioteca s-a afirmat în ultimii ani ca o instituție de prestigiu a cărei solicitare devine tot mai evidentă pe măsura dezvoltării economice și a creșterii exi-

gențelor culturale ale locuitorilor. Prin reorganizarea administrativ-teritorială a țării Brăila a devenit municipiu, iar fosta bibliotecă raională a primit același atribut. Noua ei calitate de bibliotecă municipală îi oferă un surplus de avantaje și de posibilități de afirmare. Conturarea atribuțiilor bibliotecii în viața culturală a orașului constituie una din problemele care stau în atenția Comitetelor de cultură și artă ale județului și municipiului.

Organizarea și planificarea muncii cu carea pe teritoriul municipiului, în urma unei amănunțite analize a necesităților actuale ale orașului, au început să dea speranțe în obținerea unor rezultate superioare. În prezent, atenția noastră nu se limitează numai la servirea cititorilor la sediu ci și la crearea unor condiții optime pentru extinderea razei de activitate a bibliotecii și afirmarea rolului ei de centru de informare. Aceste două direcții de dezvoltare a activității bibliotecii pot contura mobilurile spre care se orientează colectivul instituției noastre. În acest sens, indicația Comitetului pentru cultură și artă al județului Brăila de a se studia amplasarea teritorială a bibliotecilor publice existente în momentul de față și de a se elabora măsuri pentru o conlucrare fructuoasă între biblioteca municipală și bibliotecile din celelalte rețele are pentru noi o deosebită valoare metodică și practică.

Pentru biblioteca municipală se ridică, pe de o parte, unele probleme privind funcționalitatea internă legate de atribuțiile ei de servire și de informare a cititorilor și, pe de altă parte, necesitatea organizării rețelei în zona teritorială a municipiului.

În prezent, biblioteca dispune de un fond total de publicații de 87 000 de volume, dintre care aproape 35 000 sînt expuse în sălile de împrumut cu acces liber la raft, cca. 46 000 se află în depozite (dintre care 17 000 de volume formează fondul tradițional al bibliotecii). În ultimii patru ani, în biblioteca noastră au intrat în medie cite 7 500 de volume anual și au fost scoase în medie cite 1 850 de volume anual. Evidența și prelucrarea acestei considerabile mișcări de fond presupune un volum de muncă important. Pînă în prezent noi nu am avut întodeauna posibilitatea să asigurăm intrarea în timp optim a cărților în secțiile de servire a cititorilor și nici să organizăm complet instrumentele de informare. Cea mai mare parte a colectivului bibliotecii este reținută pentru servirea cititorilor în secțiile pentru împrumut la adulți și copii, în sala de lectură și în cele trei filiale. Ca atare, operațiile de servire angrenează aproape întregul colectiv al bibliotecii, iar secției de completare a fondului și de organizare a colecțiilor nu-i sînt afectate mai mult de

12 ore de muncă zilnic. Din această cauză rămănem deficitară față de cititori în privința punerii la dispoziție a noutăților editoriale și a completării retrospective a cataloagelor bibliotecii.

Unele greutăți provin și din cauza aglomerării depozitului și a dispunerii necorespunzătoare a încăperilor. Aceste probleme se află de asemenea în atenția Comitetului pentru cultură și artă al județului Brăila și, pe parcurs, vor putea fi rezolvate. Va trebui să studiem, cu sprijinul unor arhitecți și specialiști de la Biblioteca Centrală de Stat, posibilitățile concrete de folosire a spațiului existent și a celui care va fi afectat, precum și necesitățile de dotare cu mobilier și de modernizare a secțiilor de deservire.

Secția de împrumut și sala de lectură pentru copii a bibliotecii municipale funcționează într-o singură încăpere. Fondul de cca. 8.000 de volume este organizat după o schemă care cuprinde trei diviziuni mari pentru trei grupe de vîrstă. (Aceeși schemă de organizare a fondului pentru copii este folosită de Biblioteca „Mihail Sadoveanu” din Capitală.) Secția dispune de cataloage tematice și ilustrate pentru primele două grupe de vîrstă și de cataloage alfabetic și sistematice pentru cea din grupa a treia.

Problemele deosebite pe care le ridică această secție decurg, în primul rînd, din necesitatea de a se îmbogăți fondul în păs cu cerințele sporite ale cititorilor. Se impune, de asemenea, studierea posibilităților de organizare a unei biblioteci pentru copii, cu local corespunzător și mobilier adecvat, ca și eventuala înființare în cadrul secției pentru adulți a unei subsecții pentru tineret, care să răspundă cerințelor majore în domeniul educației tineretului și orientării lecturii. Conlucrarea cu organizația U.T.C., cu bibliotecile școlare și cadrele didactice trebuie amplificată, pentru ca rezultatele în munca cu copiii și tineretul să fie din ce în ce mai bune.

În prezent, biblioteca municipală dispune de trei filiale în cartierele orașului, situate la o distanță medie de 2—8 km de centru (unde se află biblioteca municipală). Cartierul Brăilița, cu o populație de peste 15.000 de locuitori, are în raza sa Uzinele de utilaj greu „Progresul” unde funcționează o bibliotecă sindicală cu un fond de peste 20.000 de volume. Fiind situată în incinta Uzinei, această bibliotecă poate deservi numai pe salariații întreprinderii. În cartier funcționează și două biblioteci ale școlilor generale. Localul filialei din acest cartier — o singură încăpere neaspectuoasă, care nu poate adăposti decît 2.200 de volume nu este potrivit desfășurării activității de bibliotecă. Filiala este deschisă trei zile pe săptămînă, cite opt ore.

În aceste condiții, filiala a înscris anul trecut 634 cititori și a difuzat 9.715 volume. Indicele de lectură, 15 volume/cititor, poate fi considerat bun, dacă îl comparăm cu cel pe întreaga bibliotecă, care a fost de 20 volume/cititor.

Biblioteca filială din cartierul 1 Mai are sediul în căminul cultural. Spațiul acesteia a fost recent lărgit și filiala își poate îmbogăți fondul și amplifica activitatea. Problemele care se pun aci se referă mai mult la dotarea cu mobilier adecvat și la posibilitățile de a asigura funcționarea ei continuă (în prezent este deschisă trei zile pe săptămînă cite opt ore și în alte patru ore cititorii sînt deserviți la un punct de împrumut).

Cea mai mare parte a celor peste 20.000 de locuitori ai cartierului este ocupată mai ales în întreprinderile industriale și agricole din această zonă a orașului: C.A.P. „Brăila”, Trustul de utilaj greu, S.M.T. „1 Mai”, „Avicola”. Majoritatea acestor întreprinderi au biblioteci sindicale în incinta sediului lor. În cartier funcționează trei școli generale, care au biblioteci salariați.

În anul 1967, filiala din acest cartier, al cărei fond este de aproape 2.500 de volume, a înscris 762 de cititori, dintre care două treimi sînt maturi și mai bine de un sfert muncitori. Numărul cărților împrumutate s-a ridicat la 8.381 de volume. Indicele de lectură, mai scăzut ca la filiala Brăilița, 11 volume/cititor, era totuși mulțumitor dacă ținem seama de condițiile în care a funcționat această filială pînă în primul trimestru al anului curent.

În cel mai îndepărtat cartier al orașului (distanță medie 3—8 km), Radu Negru, cu o populație de cca. 13.000 de locuitori, nu sînt amplasate întreprinderi, deci nu putem semnala decît existența a două biblioteci școlare, care au bibliotecari cu jumătate de normă. Filiala bibliotecii municipale lucrează în condiții foarte grele, în incinta căminului cultural de cartier, într-o singură încăpere care nu are horn, deci, nici sobă. Spațiul restrîns nu permite depozitarea unui fond mai mare decît cel existent la ora actuală: cca. 1.800 de volume. Filiala este deschisă două zile pe săptămînă, cite opt ore. În aceste condiții a înscris un număr modest de cititori: 484.

Deși filialele mai sus-mentionate sînt amplasate în locuri centrale din cartierele respective, condițiile de lucru nu au fost propice. Cu toate acestea, rezultatele de pînă acum atestă că există o mare solicitare de către cititori a serviciilor filialelor. Problema instalării filialelor în sedii corespunzătoare stă în atenția Comitetului pentru cultură și artă al municipiului. Prima măsură a fost luată în cartierul

1 Mai, unde spațiul acordat bibliotecii la sfârșitul primului trimestru din acest an poate fi amenajat potrivit cerințelor muncii de bibliotecă.

Din situația prezentată rezultă cîteva probleme demne de luat în considerare. Biblioteca municipală este situată în centrul orașului. După cum reiese din evidența noastră, numărul cititorilor înscrși la sediul bibliotecii municipale scade pe măsură ce distanța pînă la locuința lor este mai mare. Întinderea mare a orașului impune existența unor biblioteci filiale în toate cartierele (și în perspectivă în noul microraion Hăpodrom).

Din cele de mai sus rezultă concluzia că, în orașul Brăila trebuie luate măsuri urgente pentru ca toate filialele din cartiere să funcționeze permanent, în condiții de spațiu adecvat și cu un fond de publicații substanțial îmbogățit. Actuala schemă de funcțiuni nu permite o altă repartizare a cadrelor care să favorizeze asigurarea unui program de funcționare mai mare la filiale. Biblioteca municipală va trebui să facă față unor pretenții crescînde de lectură și de informare și să îndeplinească rolul unei biblioteci enciclopedice cu caracter științific. De aceea, va fi necesar să acordăm o mai mare atenție completării colecțiilor și creării instrumentelor de lucru. Principala problemă pentru cartiere rămîne însă deservirea cu carte a populației pe baza fondului de împrumut repartizat de biblioteca municipală și reînnoit periodic în funcție de necesități. Pe măsură ce se vor asigura condiții materiale corespunzătoare va trebui să ne preocupăm și crearea unui mic fond de referință pentru fiecare filială.

Ne bucură faptul că în atenția Comitetului pentru cultură și artă al județului stau aceste probleme și probabil că, încă în cursul acestui an, o parte din ele vor fi rezolvate.

Fînd principala unitate de pe teritoriul județului Brăila, biblioteca municipală va trebui să îndeplinească și funcția de bibliotecă centrală în rețeaua bibliotecilor publice și, în această calitate, să se îngrijească de acordarea ajutorului de specialitate. Consider că ar fi necesar ca funcțiile în această direcție și atribuțiile metodice să fie precizate într-un nou regulament de funcționare a bibliotecilor.

Rodica CHIORAN
director al Bibliotecii
municipale Brăila

O etapă superioară în organizarea unei mari biblioteci sindicale

Comasarea colecțiilor din micile biblioteci sindicale din orașul nostru și centralizarea lor într-o mare bibliotecă — măsură întreprinsă de Consiliul municipal al sindicatelor din Tulcea, pe baza recomandărilor Consiliului Central al U.G.S.R., — deschid o nouă etapă în dezvoltarea sectorului nostru de activitate. Înainte, fondurile de publicații nu puteau fi utilizate pe deplin, deoarece erau divizate și dispersate în unități mici care aveau posibilități de completare reduse față de cerințele minime ale cititorilor. Deși ne aflăm încă la început, se poate afirma că măsura de centralizare a colecțiilor este binevenită; a crescut circulația publicațiilor, cerințele cititorilor pot să fie satisfăcute în condiții cu mult superioare față de acelea din perioada corespunzătoare a anului trecut.

De la un fond inițial de 22 000 de volume în anul 1964, Biblioteca Casei de cultură a sindicatelor din municipiul Tulcea a ajuns în prezent la peste 43 000 de volume. Cea mai mare parte a creșterii a provenit din prelucrarea colecțiilor existente în bibliotecile sindicale din întreprinderi și instituții. Anul trecut, biblioteca noastră a înregistrat la sediu peste 1 600 de cititori și a eliberat peste 22 000 de volume, afirmîndu-se ca o importantă bibliotecă publică.

Dacă ținem seama de numărul publicațiilor, avem o mare bibliotecă, care ar fi capabilă să îndeplinească funcții similare cu acelea ale oricărei biblioteci publice cu caracter enciclopedic. Localul spațios, — cu o sală mare pentru servirea cititorilor și o încăpere pentru depozitarea publicațiilor — mesele, fotoliile, vitrinele pentru cărți, covoarele, întreaga estetică a interiorului creează o ambianță care impresionează pe cititori. Dar numai un număr ridicat de volume și un local civilizat nu sînt suficiente pentru atribuirea calității de mare bibliotecă. Problema principală este organizarea colecțiilor, pentru a asigura deplina lor valorificare și satisfacerea cerințelor cititorilor.

Comasarea fondurilor nu a însemnat o simplă preluare de gestiune și o administrație unică, centralizată. De altfel, acest lucru s-a făcut relativ ușor: publicațiile luate în primire de la fostele biblioteci sindicale au intrat în depozitul nostru, gestiunea revenind celor două bibliotecare. Este vorba de trecerea la o activitate mai amplă și de atribuții cu mult diferite de acelea pe care le-a avut biblioteca noastră până nu demult.

Un fond de publicații de mărimea celui existent în prezent ridică diferite probleme privind depozitarea, evidența primară, așezarea cărților în raft, organizarea cataloagelor etc., ceea ce necesită un mare volum de muncă. Nu este lipsit de interes să notăm timpul de lucru calculat de noi pentru o singură operație elementară: inventarierea cărților — 30 de exemplare pe oră, care reprezintă o infimă parte din operațiile tehnice de bibliotecă. Un calcul sumar ne arată că, pentru cele cca 20 000 de volume intrate în fondul nostru în urma comasării, numai această operație ar ocupa 83 de zile din timpul de muncă efectiv al unui bibliotecar. Nu mai vorbim de numeroasele operații auxiliare sau principale ce trebuie efectuate în fazele de descriere și redactare a catalogului alfabetic, de clasificare a publicațiilor și de organizare a catalogului sistematic, de cotare și așezare a cărților în rafturi etc. În momentul de față, publicațiile au fost aranjate sumar în depozit, bibliotecarele se ocupă în continuare de împrumut și de organizarea unor manifestări culturale — activități cărora le consacră întregul timp de muncă, cititorii nu au la îndemână nici un fel de cataloage sau alte instrumente de informare. Recomandările din amintire ale bibliotecarelor sau etalarea unor cărți în vitrine nu sînt suficiente. Atunci cînd cititorii solicită anumite publicații care se află în bibliotecă, cererea lor poate fi satisfăcută numai dacă bibliotecarele apelează la memorie sau cercetează rafturile din depozit.

Trecerea la o etapă superioară de organizare a bibliotecii, care să ducă la transformarea acesteia într-o instituție modernă este un imperativ căruia trebuie să i se acorde întreaga atenție. În această ordine de idei, se ridică cîteva probleme esențiale:

— trierea și prelucrarea întregului fond de publicații — condiție sine qua non pentru ca depozitul de 43 000 de volume să devină o colecție organizată, o bibliotecă;

-- crearea instrumentelor de informare și, în primul rînd, a cataloagelor;

-- amenajarea spațiului bibliotecii pentru organizarea accesului liber la raft;

— organizarea circulației cărților din fondul bibliotecii spre sau la filialele acesteia din întreprinderi și instituții.

În urma comasării colecțiilor din bibliotecile sindicale, în fondul nostru de publicații au intrat numeroase dublete și unele titluri de cărți fără putere de circulație. Se impune, deci, o minuțioasă și serioasă selectare a fondului, din care va trebui să scoatem, după calcule estimative, cca 5 000 de volume deteriorate sau dublete care nu ne sînt de folos. O parte a dubletelor ar putea fi îndreptată spre alte biblioteci care au nevoie de cărțile respective și în schimb să primim titluri de cărți care ne lipsesc.

Operația de bază a selecției urmărește constituirea fondului pentru sala de lectură, a fondului uzual pentru accesul liber la raft și a fondului destinat filialelor. Nu putem trece la o astfel de operație fără să cunoaștem componența fondului și fără să purcedem la prelucrarea publicațiilor. Prin întocmirea registrului de mișcare a fondului vom avea, cit de cit, o imagine a situației existente. Cel mai mare volum de muncă îl vor necesita lucrările de catalogare și clasificare, fără de care nu se poate concepe organizarea bibliotecii.

Constituirea colecțiilor cu anumite destinații și organizarea accesului liber la raft ridică și o serie de probleme de ordin material. Este vorba, nu numai de personalul necesar la o astfel de bibliotecă, ci și de unele reamenajări ale localului. Spațiul actual ne permite să amenajăm o sală de lectură și o sală de împrumut cu acces liber la raft. Vor fi însă necesare mici transformări în interiorul localului, rafturi speciale pentru accesul liber la raft etc.

Iată cîteva probleme care ne stau în atenție și a căror soluționare depinde, în cea mai mare măsură, de sprijinul de specialitate ce ne poate fi acordat. Altele se referă la atribuțiile ce revin bibliotecii noastre pe linia deservirii salariaților din întreprinderile și instituțiile unde am funcționat bibliotecii sindicale. Noi am organizat filiale în 11 unități, cărora li s-au trimis pînă acum cca 3 000 de volume.

Organizarea circulației prin intermediul filialelor implică manipularea continuă a unor stocuri de cărți, care reprezintă o gestiune. Reimprospătarea periodică a cărților din filiale presupune diferite operații de predare-preluare, care se succed la anumite intervale de timp. Pentru a urmări fluxul circuitului fiecărui titlu în cele 11 filiale ar trebui să avem un sistem practic de evidență, care să permită cunoașterea componenței colecțiilor trimise în fiecare filială. Bibliotecarul-gestionar și cel de la filială răspund materialmente pentru stocurile de cărți primite sau predate și au nevoie de o acoperire pe bază

de acte pentru gestiunea lor. Cum să procedăm pentru rezolvarea acestor probleme?

Filialele sînt deservite de bibliotecari cu munca obstească, dintre care unii lucrează în diferite schimburi. Este firesc ca deservirea cititorilor din întreprinderile sau instituțiile respective să aibă loc în orele care premerg sau în cele după terminarea lucrului pentru a nu stingheri producția. Aceasta impune ca bibliotecarul de la filială să fie prezent în afara programului serviciului său și pentru acest efort suplimentar ar trebui să fie stimulat.

După părerea noastră, nu este necesar să organizăm filiale în toate întreprinderile sau instituțiile, ci numai în acelea care sînt situate la o distanță mai mare de sediul bibliotecii. O atenție principală va trebui să acordăm convingerii cititorilor asupra utilității servirii lor la sediu, unde, în condițiile unei organizări corespunzătoare, vor beneficia de accesul la un mare fond de publicații.

Eleonora ARGHIR

Frumusețea cărții

ÎNSEMNĂRI DESPRE CEA DE-A VI-a EDIȚIE A CONCURSULUI „CELE MAI FRUMOASE CĂRȚI ALE ANULUI”

Cea de-a VI-a ediție a concursului „Cele mai frumoase cărți ale anului” s-a încheiat. După ce timp de zece zile au fost expuse publicului cele mai izbutite ediții tipărite anul trecut — vreo 600 la număr, — Juriul Concursului a procedat la selecționarea acelor lucrări care, prin tinuta artistico-grafică a suprapertei și a copertei, a orînduirii ilustrațiilor, literei și tiparului, au primit diploma pentru cea mai frumoasă carte a anului 1967.

Reluînd filmul lucrărilor juriului, prezidat de Artistul Poporului Cornelia Baba, ne revin în minte, rînd pe rînd, ediții pregătite cu grijă și dragoste de graficienii și editorii noștri, cărți care se adaugă listei acelor selecționate la edițiile anterioare.

Pe panourile expoziției și pe masa juriului au strălucit lucrări din diferite domenii ale literaturii, dintre care albumul *Brincuși*, realizat de artistul fotograf Dan Er. Grigorescu și tipărit sub ochii exigenți ai tipografului Radu Șteflea, se află la loc de cinste. Ținuta sa monumentală, admirabila punere în pagină a fotografiilor, cîmpul generos de tonuri alb și negru au impresionat nu numai publicul dar și pe exigenții specialiști ai juriului. Aprecieri unanime au întrunit de asemenea *Lenin*. Scurtă schiță biografică, N. Titulescu, *Documente diplomatice* — realizate de Editura politică și Combinatul poligrafic Casa Științei, Pîrvan, *Dacia* (colecția „Popoare, culturi, civilizații”), aparținînd Editurii științifice, Simonds, *Arhitectura peisajului*, tipărit de Editura tehnică și Întreprinderea poligrafică Sibiu, *Aritmetica* clasa a II-a, aparținînd Editurii didactice, manual care în ciuda faptului că a fost tipărit în 350 000 de exemplare se impune prin tinuta grafică sobră și clară cit și prin tiparul excelent realizat de Combinatul poligrafic Casa Științei.

Cartea beletristică, prezentă în concurs prin lucrări proiectate simplu, cu o mare economie de mijloace grafice, a convins prin gingășia volumelor de versuri (Băconski — *Fluxul memoriei*, Lucian Blaga — *Poezii*), realizate de Editura pentru literatură, și a demonstrat prin edițiile I. Budai-Deleanu — *Țiganiada*, tipărită de Editura pentru literatură, Baudelaire — *Florile răului*, aparținînd Editurii pentru literatură universală, Radu Teodoru — *Srâmoșii*, apărută la Editura militară, că prezentarea artistică a lucrărilor beletristice se află pe drumul consacrării unei viziuni de continuă înnoire.

De pildă, *Antologiei lirice* — Ronsard proiectată cu discreție și rafinement de graficienii I. State și C. Pahrîb, îi revine meritul de a reprezenta pentru orice specialist în domeniul artei cărții un prototip al genului, Editura pentru literatură universală putîndu-se mîndri cu o asemenea carte prin viziunea modernă a paginilor, deși în interiorul cărții se află stampe și motive decorative aparținînd unor școli de gravură ale secolelor trecute.

Dar cele cîteva spicuiuri nu pot reda imaginea de ansamblu a celor 45 de lucrări distinse la această ediție. Privite laolaltă, lucrările vorbesc despre existența unui suflu proaspăt al armoniilor coloristice îndelung căutate, evidențiază orientarea

graficii noastre de carte spre o tinută majoră, înlăturându-se tot mai mult efectele grafice ieftine, de suprafață, făcându-se loc în schimb discreției, echilibrului, subtilității ideii, finisajului îngrijit, atribute în deplină concordanță cu cerințele esteticii cotidiene. Medaliiile acordate de Juriu, în urma unei atențe și profunde dezbateri, vin de altfel să stimuleze tocmai aceste tendințe. Medaliiile de aur acordate lucrărilor *Brîncuși*, *Francisc Sîrato*, *Dicționar englez-român*, Gala Galaction — *Nuvele*, *Aritmetica clasa a II-a*, seriei de dicționare bilingve, ca și cele de argint oferite unor ediții ca: *Flora indicatoare din pădurile noastre*, *Ronsard* — *Antologie lirică*, *Delta Dunării* (album fotografic), *Lecturi în limba franceză*, *Biblioteca de artă* (serie) vin să confirme linia ascendentă calitativă pe care Juriul a avut-o permanent în vedere.

Actuala ediție a concursului a reliefat în același timp rămînerea în urmă a unor domenii literare valoroase, vitregite însă de o grafică exterioară banală, desuetă. Ne referim la Editura muzicală ale cărei lucrări prezente în expoziție par a fi tipărite în urmă cu 10—15 ani, la Editura C.N.E.F.S., rămasă la stadiul unor experiențe neconvingătoare, la Editura medicală în evident regres față de edițiile anterioare. Nici Editura Academiei R.S.R. și nici Editura tineretului nu s-au prezentat la nivelul așteptat de cititori. Cărțile pentru copii, de pildă, al căror atribut obligatoriu este sinceritatea viziunii plastice a ilustrațiilor — unde culoarea și viziunea desenului au un rol hotărîtor — s-au prezentat stereotip, cu ilustrații lipsite de sentiment, la care trebuie să adăugăm și execuția poligrafică cu totul nesatisfăcătoare.

Instituirea marelui premiu al concursului, care ar urma să se deacearnă celei mai frumoase ediții realizate în anul respectiv, credem că-i va mobiliza pe editori, graficienii și tipografiile noștri la realizarea mult așteptatei prototipuri — prețioase instrumente de muncă pentru anii viitori.

Dorim ca ecoul favorabil pe care l-a produs cea de-a VI-a ediție a concursului să se lărgască, cuprinzînd și prețioasa lume a bibliotecilor. Am fi recunoscători lucrătorilor din biblioteci dacă ne-ar comunica sugestiile sau păreri cu privire la aspectul grafic al producției de carte. Sugestiile dumneavoastră ne-ar fi de un real folos, ele ar reprezenta prilejuri ferice de confruntare a opiniilor specialiștilor cu cele ale maselor largi de cititori.

Th. BOGOI

ÎN scopul amplasării într-o zonă mai centrală, cît și al creării unor condiții mai bune de conservare, de prezentare a colecțiilor, de deservire a cititorilor, Biblioteca municipală „Mihail Sadoveanu” a fost mutată din str. Slătineanu nr. 16, în str. Nikos Beloianis nr. 4 (Sectorul 1).

Această mutare a impus și dotarea cu mobilier adecvat a fiecărei încăperi (rafturi metalice, vitrine, mese și scaune necesare săliilor de lectură). Pe lângă acestea, perioada de organizare a bibliotecii în vederea deschiderii în noul sediu a impus: verificarea gestionară a întregului fond de publicații, prelucrarea a peste 40000 de volume, clasificarea la zi a colecțiilor, cît și perfecționarea tuturor instrumentelor de informare care vor fi puse la dispoziția cititorilor.

Fondurile săliilor de împrumut au fost repartizate în 4 încăperi profilate astfel: Sala A — lucrări social-politice, Sala B — teanică, Sala C — literatură română și Sala D — literatură universală. În interiorul fiecărei săli a fost repartizat și fondul de carte în limbi străine.

Dumitru MANOLE

ÎN ziua de 29 martie a.c., a avut loc în aula Bibliotecii centrale universitare din București sedința lunară a *Cercului de studii al bibliotecarilor din învățămîntul superior*. Comunicarea susținută de G. Tulea (B.C.U.-București) a înfățișat, într-o viziune sintetică, opiniile sociologului american K. W. Mills despre tehnica muncii intelectuale. Autoarea a subliniat caracterul creator pe care îl are pentru o disciplină însușirea și respectarea unei metodologii științifice adecvate acesteia. În cea de-a doua comunicare, intitulată *60 de ani de bibliografie economică românească*, susținută de Th. Ludu, directorul Bibliotecii Academiei de studii economice, au fost subliniate meritele înaintașilor mișcării bibliologice din țara noastră în elaborarea bibliografiei economice românești. Autorul a lansat un apel pentru continuarea acestor eforturi, amintind importanța unor bune instrumente de informare pentru progresul cercetării științifice în orice domeniu.

În încheiere, Mircea Tomescu, directorul B.C.U.-București, a prezentat cîteva impresii de la al VI-lea Congres al Asociației bibliotecarilor polonezi, la care a participat.

I. S.

Începuturile bibliotecii din Șcheii Brașovului

SECOLELE XV ȘI XVI

În această a doua parte a studiului nostru vom reproduce, la început — așa cum am anunțat, de altfel, și în încheierea primei părți — tot ceea ce este cuprins sub denumirea de *carte* în original-copie al Catastifului înregistrat sub nr. 1 în *Arhiva istorică a bisericii „Sf. Nicolae”*.

De aceea iaste începătura cărților sfinței biseareci a Șcheailor, toate pre rîndu, întia carte :

- 1/. Un Treto Ev<an>gh<e>list ferecat peste tot. <p.13>.
- 2/. Un Treto Ev<an>gh<e>list mic, cu doao ținte. <p.13>.
- 3/. 1 Biblie noao de la Stoica Olariul. (p.19).
- 4/. 1 Biblie alta, mai vechie. "
- 5/. 1 Pendicostariu tiparnic. "
- 6/. 1 Pendicostariu scris cu mîna. "
- 7/. 1 Menei săbornic prăznicari. "
- 8/. 1 Menei de vari. "
- 9/. 1 Angherestu 1. "
- 10/. 1 Angherestu 5, de la Iliăș. "
- 11/. 1 Ohtoih osmoglasnic. "
- 12—13/. 2 Meneae septe<m>vriia. "
- 14/. 1 Menei octo<m>vrie. "
- 15/. 1 Menei noe<m>vrie, de la Iuga. "
- 16/. 1 Menei dech<emvrie> de la Sava Dascălu cumpărat. (p.20)

- 17/. 1 Menei ghen<arie>, scris cu mîna. <p.20>
- 18/. 1 Menei februarie, de la Iuga Pojar. "
- 19/. 1 Mark<ie> și aprilie. "
- 20/. 1 Menei luna lui mai. "
- 21/. 1 Menei iulie și august. "
- 22/. 1 Meneiu avgust, de la popa Constantin. "
- 23/. 1 Ev<an>gh<e>lie tiparnică, cu o țintă de a ramă. "
- 24/. 1 Angherest scris cu mîna. "
- 25/. 1 Minei februarie, de piele, coajnic. "
- 26—27/. 2 Psaltiri tiparnice cu Sinaxari. "
- 28—29/. 2 Psaltiri mai proaste. "
- 30/. 1 Ceasloveaș scris cu mîna. "
- 31/. 1 Minei mișor. "
- 32/. 1 Leturghie iar mică. "
- 33/. Un prolog sept., oct., noe<m>v<rie>, coajnic. "
- 34/. Un Tipic de la Boul Vistiari<cul>. "
- 35/. 1 Anghierest mișor. "
- 36/. 1 Moltivănic gros <dat> de popa Dobri. <p.23>
- 37/. 1 Moltivănic de la popa Constantin. "
- 38/. 1 Praxiu coajnic. "
- 39/. 1 Poucenie slovenească. "
- 40/. 1 Prolog mart., apr., mai, iun., avgust, dat pîntru sufletul popei Mihăi și al popei lui Constantin. "
- 41/. 1 Prolog, iară dech., ghen., fev., mart., apr. "
- 42—43/. 2 Cărți date pre groapa Stancăi besearecă. "
- 44/. 1 S<ve>tăi Efrem <Sirul> scris cu mîna. "
- 45/. 1 Catacozin. "
- 46/. 1 Beseadă ap<osto>lca de la Voica <Voicu> ispravnic, părintele Ghendanie arhiiep<is><opu> Belgradschi. "
- 47/. 1 Pendicostari tiparnic de la Hristea Banul. "
- 48/. 1 Triod de la Costea Hicleanu. "
- 49/. 1 Leturghie scrisă cu mîna, legată cu zarpa. "
- 50/. 1 Carte cu Acatihste de la popa Mihăil, de s-au scris la pomeanic. "
- 51/. 1 Și au dat Stoica Găitănariul un Pintecostari de Chiov, tiparnic. "
- 52/. 1 O Ev<an>ghelie coajnică, o parte loată ferecată, alta mai mișoară <de> tablă. <p. 26.>
- 53/. O ev<an>ghelie cu frînghie vearde legată ot Chiov."

Acestea sînt toate cărțile și manuscrisele înregistrate în terfelogul popii Vasile¹⁾. Problema ce se pune este: care din acestea au intrat în proprietatea bisericii în sec. al XV-lea, XVI-lea și care în al XVII-lea? Determinînd secolul pen-

¹⁾ Mușlea, C. Op. cit. I; cărțile de la nr. 1 și 2 lipsesc, deoarece la popa Vasile au fost înregistrate înainte de izvodul propriu-zis al cărților (<p. 380—384> De aceea el a numărat numai 51 de cărți <p. 251>, nu 53, cite sînt în realitate.

tru fiecare în parte, am ști precis — cel puțin în ceea ce privește acest prim inventar, ce cărți și manuscrise formau biblioteca de la Sf. Nicolae în secolele respective²⁾. După catalogul Dr. C. Lacea din 1904 și 1909, după descrierea parțială a unora, făcută de C. Mușlea și după inventarul întocmit în perioada 1958—1962³⁾, în care toți au lăsat seama, mai ales, de anul când un manuscris a fost scris sau o carte a apărut, se constată fără dificultate că o parte din cele 53 de cărți și manuscrise erau ale bisericii încă în secolul al XV-lea și al XVI-lea, iar altă parte în secolul al XVII-lea. Un exemplu graitor sînt cele șapte *tipărituri din perioada coresiană* care s-au păstrat⁴⁾, *Molitvenicul mic*, slavon, scris la 1493, și cumpărat de popa Dobre [1569] și dăruit bisericii, o seamă de *Mineie* etc.

Din confruntarea primului inventar păstrat cu cele următoare, se constată că unele manuscrise și cărți nu mai există⁵⁾, citeva urmează să fie identificate, iar altele se vor fi rătăcit pe la parohiile din Țara Birsei, unde preoții de la Sf. Nicolae slujeau uneori⁶⁾. Un studiu complet asupra vechimii bibliotecii acesteia, tocmai din motivele de mai sus, nu se va mai putea face. Știind, însă, că tot ce a avut biserica în secolul al XV-lea, sau de la anul 1392, acceptat, în general, pentru clădirea bisericii de lemn, a dispărut între 1681—1685, este greu să se admită că pînă la prima carte tipărită la noi, *Liturghierul lui Macarie* (1508), deci peste o sută de ani, biserica din Scheii Brașovului n-a avut nici măcar cărțile-manuscrise de bază necesare ritualului. Foarte probabil că, la început, nu le va fi avut și slujba se ținea „pe de rost”, de preoți care, poate, nici nu știau carte. Dar în același secol începe ascensiunea unei burghezii româ-

nești din ce în ce mai instărite⁷⁾, sprijinită de biserică cu bani dați împrumut pentru negoțul ei și care, sprijinea, la rîndul ei, biserica. A existat o colaborare neîntreruptă între acești neguțători brașoveni și biserica din Schei. Cărțile manuscrise, pe care la început nu le vor fi putut cumpăra din cauza scumpetei lor, mai târziu n-au constituit o problemă chiar așa de grea. E mai admisibilă ipoteza că încă în secolul al XV-lea manuscrise au existat la Sf. Nicolae decît că n-au existat și că o sută de ani slubele se lineau din memoria preoților. Manuscrisele religioase în secolul al XV-lea au existat și au circulat⁸⁾. Dacă s-au desoperit în sate și la parohii de importanță redusă, cu atît mai mult Brașovul românesc a trebuit să aibă cel puțin pe cele absolut necesare. Că ceea ce afirmăm nu este o simplă presupunere, se poate dovedi cu o însemnare pe mss. Nr. 23 (Minei pe luna iunie, iulie și august) f. 253 :

„În anul 6985 (1477) a murit robul lui D-zeu preotul Costea octombrie 16 zile, veșnica lui pomenire (de trei ori scris), și el la dat acest minei în biserica sfîntului Nicolae. D-zeu să-l ierte pe popa Costea⁹⁾. Muzeul păstrează și piatra de mormînt a popii Costea din același an. Așadar, manuscrisul e cert din secolul al XV-lea.

Cu suficientă certitudine Biblioteca Vechiă mai posedă, tot din sec. XV manuscrisele nr. 5 și 18 și pentru alte două avem încă un procent de îndoială, care dispăre pentru manuscrisele din secolele XVI—XVII.

Iar dacă la sfîrșitul secolului al XV-lea brașovenii pot determina pe Vlad Vodă Călugărul să-i ajute la ridicarea unei biserici de piatră, trebuie să presupunem că cererea se făcea în numele unei colectivități capabile să vină cu un aport al ei. Că această comunitate era destul de încheagată chiar la începutul secolului al XV-lea o dovedește și bula papală a lui Bonifaciu al IX-lea din 15 dec. 1399, care atrage atenția asupra acelor „infideles” de la Brașov, pe care i-ar vrea convertiți

²⁾ Precizarea va fi posibilă pentru o parte din ele, atunci cînd studiul asupra manuscriselor bibliotecii Sf. Nicolae va fi terminat.

³⁾ Lacea, C. Op. cit., în: *Transilvania*, 1909, p. 100; Mușlea, C. Op. cit., I, 251 și urm.; *Inventarul manuscriselor și cărților vechi din biblioteca bis. Sf. Nicolae*, întocmit de Ion Colan.

⁴⁾ *Evangeliarul coresian* din 1561, dispărut din biblioteca bisericii după întocmirea Catalogului Lacea [*Catastife, protocoale...* Nr. 134] în 1904 și regăsit. Acum se află în Biblioteca mitropolitană din Sibiu.

⁵⁾ *Cazaniile lui Varlaam* din 1643, considerată pierdută de Dr. C. Lacea în articolul citat, am descoperit-o la 12 nov. 1960 la Stupini, sat de lângă Brașov, iar *Evangelia învățătoare* de la Govora, înstrăinată și ea, am aflat-o la Codlea, alt sat din Țara Birsei.

⁶⁾ La mănăstirea Suzana am descoperit în 1962 cîteva manuscrise, unul de la Radu Tempea, care au aparținut bisericii Sf. Nicolae și au ajuns acolo printr-un călugăr, brașovean de origine. Nu le-a restituit bisericii.

⁷⁾ Berza, M. Op. cit., p. 6 : „...ultimele decenii ale veacului al XV-lea și începutul celui următor constituie un moment de cea mai mare importanță în dezvoltarea culturii noastre medievale”.

⁸⁾ Numai în Moldova, între 1457—1504 sînt semnalate 32 mss. Stănescu, Eugen, *Cultura scrisă moldovenească în a doua jumătate a sec. al XV-lea*. În: *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare*, p. 30.

⁹⁾ Arhiva istorică a bisericii Sf. Nicolae. *Catalogul manuscriselor*, nr. 23.

la catolicism¹⁰⁾. Roma n-ar fi luat act de „schismaticii” din Schei, dacă aceștia n-ar fi reprezentat un pericol. Iar că papa vedea bine lucrurile la 1399, s-a confirmat la 1700, cînd Brașovul, prin Scheii lui, devine centrul de rezistență al ortodoxismului împotriva unirii cu Roma.

Așadar, întemeindu-ne pe manuscrisele aflate în cuprinsul fării chiar și la așezări mult mai puțin importante decît cea din Scheii Brașovului, ipoteza existenței acestor manuscrise la Sf. Nicolae dacă nu poate fi sprijinită întodeauna prin prezența lor în inventarele secolelor al XVII-lea — și am văzut de ce — nici nu poate fi respinsă ca nefondată.

La începutul secolului al XVI-lea apar tipăriturile lui Macarie, 1508, 1510, 1512, Liturghierul, Octoiul și Tetraevanghelul, care se adresau „...tuturor celor care foloseau slova bisericească: românii din Transilvania și Moldova, sîrbii, bulgarii și rușii”¹¹⁾. P. P. Panaitescu citează unul din exemplarele cunoscute ale Liturghierului ca provenind de la biserica din Alun, sat lîngă Hunedoara¹²⁾, precizînd: „A fost o carte vie, care a stat la baza slujbei religioase în Țara Românească și Transilvania, pînă la introducerea limbii române în biserică”¹³⁾. Tocmai fiind o carte de bază, nu este de crezut că nu l-a avut și biserica Sf. Nicolae, curînd după apariție. Același lucru se poate spune și despre Tetraevanghelul lui Macarie din 1512, părere care se sprijină și pe o altă împrejurare istorică: Neagoe Basarab, sub care s-a tipărit cartea, este unul din ctitorii bisericii Sf. Nicolae; a dat bani pentru aceasta și a trimis și meșteri, înzestrînd-o cu anumite odoare. Prima înregistrare în „terfelogul” popii Vasile este: „Întîi o cădelniță mare de argint de la Neagul Voevod” (p. 13). O carte, cum era Tetraevanghelul, însemna pe atunci un adevărat dar domnesc, dat fiind prețul ridicat al primelor

tipărituri. Nu este nimic șubred în presupunerea că biserica va fi avut Tetraevanghelul chiar de la Neagoe Basarab.

În ceea ce privește tipăriturile coresiene P. P. Panaitescu spune că Liturghierul slavonesc, tipărit, probabil, de Coresi la Brașov, „reproduce aproape cuvînt cu cuvînt textul Liturghierului lui Macarie de la 1508...”¹⁴⁾, chiar și ornamentele imitînd pe cele din acest Liturghier. La fel, Liturghierul slavonesc de la 1588, care „...este evident o reeditare a Liturghierului lui Macarie de la 1508”¹⁵⁾. La fel, Octoiul slavon al lui Macarie, din 1510, care confirmă „identitatea” de text cu cel al lui Coresi din 1577¹⁶⁾. Tot astfel, Tetraevanghelul de la 1562, 1579 și 1583 tipărite de Coresi, ultimele două și cu Mănăilă, „sînt foarte probabile, cu mici inovații, reproduceri după Tetraevanghelul lui Macarie”¹⁷⁾. Și P. P. Panaitescu ajunge la concluzia: „...a existat o continuitate între tipografia lui Macarie și întreaga operă tipografică, atît din Țara Românească, cît și cea de la Brașov în sec. al XVI-lea”.

Coresi n-a putut veni de la Tîrgoviște încărcat cu cărțile-manuscrise ale Mitropoliei de-acolo, pentru a le tipări la Brașov, mai întîi că nu-i aparțineau. Mai curînd trebuie să presupunem că el le-a aflat aici, la Sf. Nicolae, utilizate de preoții învățați ai vremii, atît la slujbele religioase, cît și la traducerile din slavonă, de ei făcute.

Dar chiar dacă s-ar admite că toate aceste cărți reeditate la Brașov, exact sau cu mici modificări, ar fi fost aduse de Coresi sau au fost împrumutate din altă parte, nu alterează cealaltă părere și anume: Biblioteca de la Sf. Nicolae n-a avut numai cele 7 exemplare care ni s-au păstrat, ci majoritatea tipăriturilor coresiene, dacă nu cumva chiar toate. Fiînd vorba de tipărituri executate la Brașov, parte din ele cu sprijinul direct al preoților cărturari de aici, primii care se vor fi interesat de fiecare carte care apărea au fost, fără îndoială, tocmai acești preoți. Ei erau direct interesați și, desigur, printre primii cumpărători tot ei au fost. Din nou: faptul că nu ni s-au păstrat, nu constituie o dovadă că n-au existat. Un argument în această privință, e concludent: Nu ni s-a păstrat nici unul din manuscrisele preoților de la Sf. Nicolae, care au stat la baza unor tipărituri coresiene traduse în românește. Ur-

¹⁰⁾ Panaitescu, F. P. Liturghierul lui Macarie, p. LX.

¹¹⁾ Ibidem, p. LXI.

¹²⁾ Ibidem, p. LXI.

¹³⁾ Ibidem, p. LXI.

¹⁴⁾ Ibidem, p. LXI.

¹⁵⁾ Ibidem, p. LXI.

¹⁶⁾ Ibidem, p. LXI.

¹⁷⁾ Ibidem, p. LXI.

¹⁰⁾ Zimmermann, Franz, Werner Carl și Müller Georg. *Urkundenbuch zur Geschichte d. Deutschen in Siebenbürgen*. Vol. 3. Sibiu, 1902, p. 147.

¹¹⁾ Liturghierul lui Macarie — 1508 —. Cu un studiu introductiv de P. P. Panaitescu și un indice de Angela și Alexandru Duțu. București, Editura Academiei R.P.R., 1961, p. LX—LXII.

¹²⁾ Ibidem, p. LXII și Strempel, G. *Copiști de manuscrise românești pînă la 1800*. Vol. I. București, Editura Academiei R.P.R., 1959, p. XI: „Tipografiile din Țara Românească și Moldova, care tipăreau cărți și pentru Transilvania și care difuzau un număr destul de mare de exemplare peste munți, nu puteau satisface necesitățile tuturor bisericilor”.

¹³⁾ Panaitescu, P. P. *Inceputurile scrisului în limba română*. În: *Studii și materiale de istorie medie*. Vol. V., 1960.

mează de aici că aceste manuscrise n-au existat în biblioteca bisericii? Ar fi absurd să se susțină o astfel de ipoteză.

În jurul anului 1950, deci după câteva sute de ani, Biblioteca Centrală Regională din Braşov a cumpărat de la un cetăţean al oraşului trei manuscrise: *Faptele Apostolilor*, o *Svellină* şi încă un fragment din alt manuscris, toate provenind de la Sf. Nicolae. Acestea nu figurează nicăieri în inventarele bisericii. Au fost, aşadar, şi valori neînregistrate, care, neaspettuate, nelegate, au fost considerate, probabil, ca aparţinând mai mult Arhivei, decât Bibliotecii şi de care n-a dat decît tirziu de tot, un om cunoscător în materie¹⁸⁾. Un fragment dintr-o carte coresiană a ajuns, cam în aceeaşi perioadă, la Arhiva Statului, filiala Braşov. Am amintit, mai înainte, de manuscrisele văzute de noi la mănăstirea Suzana, tot de la bis. Sf. Nicolae. Manuscrisul nr. 40 din aceeaşi bibliotecă¹⁹⁾ are o însemnare grăitoare: „Această carte fiind înstreinată, a rescumpărat-o subscrisul şi o dăruiesc bisericii sf(in)ţului Nicolae din Braşov Şchei în 9 octombrie 1900. Ioan Petric, paroh şi protopopul locului”. Pînă şi manuscrisul cronicii lui Radu Tempea a cunoscut o asemenea „înstrăinare”.

Dacă în secole mult mai noi constatăm pierderi din bibliotecă, cu atât mai mult ele s-au putut produce în vremurile tulburii ale secolelor XIV, XV şi XVI, chiar şi dacă am face abstracţie de cea mai grea dintre ele: dispariţia unei lăzi întregi în jurul anului 1683, asupra căreia am insistat tocmai pentru că, prin masivitatea pierderilor, justifică părerile din aceste pagini.

În secolul al XVII-lea, izvodul din 1693²⁰⁾, sînt înregistrate 111 cărţi, mai mult decît dublu faţă de „terfelogul” popii Vasile.

La 1862²¹⁾, sînt 259 înregistrări, aici fiind trecute şi dubletele, cum a fost cazul cu cărţile lui Anton Pann, incredintate bisericii spre vânzare.

În 1904²²⁾, sînt 143 înregistrări, (cărţi apărute pînă la 1862).

În 1964²³⁾, sînt înregistrate 690 cărţi vechi româneşti apărute pînă la 1860 şi alte 484 volume, majoritatea în limba germană. Spotul de 547 de cărţi vechi romă-

neşti înregistrat în 1964, faţă de 1904, a fost realizat, mai ales, în anii 1957—1964; el se datoreşte, în mod deosebit, unei acţiuni susţinute pentru salvarea acestora de distrugere şi de punere a lor în valoare.

Am insistat asupra dispariţiei valorilor bisericii, pentru a justifica de ce din secolele XIV, XV şi parte din secolul XVI, Arhiva şi Biblioteca nu le mai are, dar — rezultă acestea chiar din documentele citate — *le-a avut*.

Între 1681 şi 1685 a fost păgubită de cele mai de seamă valori ale ei.

O întrebare: Cum se explică, totuşi, că s-au păstrat o seamă de manuscrise-codex din secolele XV, XVI şi XVII, foarte importante pentru noi astăzi, şi hrîsovul din 1594 al lui Aron Vodă?

Nu se poate ajunge la o explicaţie, fără actualizarea împrejurărilor şi anume:

Cum au procedat în toate războaiele, cei ce aveau de salvat valorile de orice fel ale unei ţări? Sau, mai simplu: Ce şi-a salvat fiecare familie din ceea ce a agonisit o viaţă întreagă?

Evident, ceea ce a socotit *mai de valoare, sau ce a socotit că va fi necesar. Totul, nu se putea.*

Aşa s-a procedat şi atunci: Ce a fost mai de valoare s-a salvat. Restul a rămas pe loc. *Că totul a ieşit pe dos, s-a văzut de ce.*

Intenţiile dominante ale acestor pagini au fost:

— să se precizeze că primul inventar al cărţilor şi manuscriselor din biblioteca Şcheilor Braşovului nu trebuie socotit cel de la 1684, ci acel „terfelog”-al popii Vasile din jurul anului 1630;

— să se arate, documentar, motivele obiective pentru care o reconstituire a acestei biblioteci nu este posibilă în ceea ce priveşte secolul al XV-lea, dar că la câteva concluzii se poate, totuşi, ajunge;

— să se dovedească, în speţă, că lipsa unei documentaţii cu privire la existenţa sau neexistenţa unor manuscrise şi cărţi din biblioteca Scheilor Braşovului nu este totdeauna concludentă şi, în sfîrşit,

— să se lărgescă, în timp, — ceea ce însemnează secolul al XV-lea — cadrul istoric pentru începuturile unei biblioteci româneşti în Transilvania.

¹⁸⁾ Prof. N. Sulică, un foarte bun cercetător al epocii coresiene.

¹⁹⁾ *Titlul Evangheliilor*, trad. de Radu Tempea şi Nicolae Jerei. Manuscris din 1719—1721.

²⁰⁾ Arhiva istorică a bisericii Sf. Nicolae. *Catastife, protocoale...* nr. 1, p. 85—89.

²¹⁾ *Ibidem*, nr. 113, întocmit de prot. Ioan Petric.

²²⁾ *Ibidem*, nr. 134, întocmit de Dr. C. Lacea.

²³⁾ *Inventarul manuscriselor şi cărţilor vechi*, pînă la 1860, întocmit de Ion Colan.

Ex libris

Ex libris-ul românesc cu blestem

Cu câteva sute de ani în urmă, când cărțile erau încă rare și se lăsa moștenire din tată-n fiu ori se inscriau în foile de zestre ca bunuri de mare preț, posesorii lor își enunțau dreptul de proprietate prin formule tipice, scrise în interiorul coperțelor, pe pagina de titlu, pe locuri rămase în alb la finele capitolelor, dar, cel mai des, pe marginea de jos a paginilor. Însemnarea se întindea uneori pe zece, douăzeci și chiar mai multe pagini, căci nu se scriau mai mult decât două-trei cuvinte pe fiecare față de foaie. În asemenea formule se treceau aproape obligatoriu: titlul cărții, numele celui care o stăpinea, calea pe care a obținut-o, fragmente din viața ei și — eventual — câteva alte elemente sociale importante pentru cel care scria. De obicei, ele nu erau creații inedite ci se inspirau din cele care le-au precedat, copiate și ele unele după altele, timp de sute de ani.

Aproape toate însemnările de proprietate se construiau după formula convențională născută cândva, de mult, din inspirația unui pios monah aflat și pe un exemplar al Paliei de la Orăștie: *Această sîntă și dumnezeiască carte anume Billia lui Moisi este a lui popa Pascu din Gladna* *). Intro-

ducerea de acest fel devenise atît de frecventă încît unii posesori o scriau mecanic chiar și pe cărțile care nu aveau nici o contingentă cu biserica: Pe un exemplar al *Gramaticii slavonești* tipărită de Antim Ivireanul la Snagov, în anul 1697, stă o însemnare care începe cu totul nepotrivit: „*Această sîntă și dumnezeiască gramatică iaste a mea Barbul snă* **) *Alixandru ot Tismana i pisah az* ***) *Barbul ot Tismana v leat 7240*“ (=1732).

Noutatea și variația în aceste formule o aduceau datele personale înscrise la locul cuvenit printre cuvintele stereotipe și — mai ales — finalul, menit să infricoseze pe cei tentați să-și însușească pe nedrept cartea. Acesta era *blestemul*.

Inspirat din texte biblice apropiate erei noastre, cu deosebire din Psalmii lui David, el își avea rădăcinile în milenii anterioare căci era folosit și de lumea păgînă. O nețîgăduită mărturie o aduce sarcofagul din sec. V i.e.n., al lui Eșmunazar, feciorul regelui Tabnit al sidonienilor, sarcofag aflat azi la muzeul Luvru din Paris. Inscricția de pe el avertizează să nu îndrăzească cineva să-l profaneze și dacă totuși ar face-o „*să nu aibă loc de odihnă printre umbre, să n-aibă mormint, să n-albă fecior, nici urmași, să nu aibă urmași în jos nici roade în sus*“.

Ex libris-ul cu acest fel de încheiere se adresa membrilor unei societăți cu concepții mistico-religioase, în a căror conștiință blestemul se reflecta ca o pedeapsă cumplică. Simpla mențiune a anatemei stătea în apărarea cărții ca și cum puterea divină însăși ar fi fost pusă de strajă lângă dînsa. „*Acest Litopisădl este al dumnezeii hătmănesii Saftii Ruset și cine s-ar ispiți să-l iure sau să-l înstrăineze și să nu-l mai de, să lli alurisit și blestămat. Și am iscălit, let 1782, săpt. 3 Safta Roset hătmăneasa*“, stă scris pe o copie manuscrisă a cărții lui Miron Costin: *De neamul Moldovenilor*. (B.A.R. **** Ms. rom. 1298).

Cînd cartea prețuia mai mult în ochii posesorului, fie pentru conținutul ei, fie pentru că o avea moștenire de la strămoșii săi, blestemul devenea mai complicat, învîcîndu-se cît mai multe puteri cerești și mai ales sîntii părinți de la Nicheia care impresionau, probabil, nu atît prin contribuția adusă la soborul de acolo, cît prin numărul lor însemnat. Într-un exemplar al *Chiriacodromionului* tipărit la Bălgrad (Alba Iulia) în 1699, prin grija lui Constanțin Brîncoveanu, un călugăr a înscris pe marginea de jos a foilor: „*Această sîntă carte care să numește uicitealnd care este a*

**) snă = fiu

**) i pisah az = și am scris eu

****) B.A.R. — Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România.

*) Comună în fostul județ Caraș-Severin, circumscripția Făget.

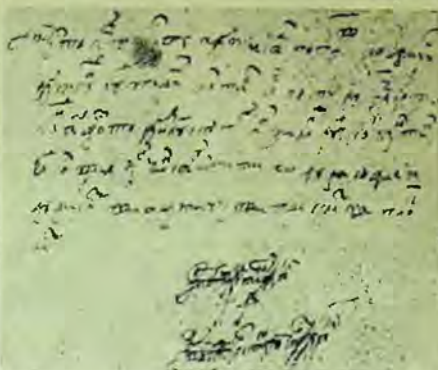
sfinței săhăstrii Cozlii ot Dărmăneștii Neamțului și este cumpărată de robul lui Dumnezeu Vasilie schimnicul și cine ar îndrăzni a o lua sau a o fura această carte să fie neertat și treclat*) de Hristos și de Maica sfinții sale, de 12 apostoli și de 318 otteți sfinți de la Nichie și parte lui să fie cu Iuda în veci. Amin. Leat 7275 (=1766), oct. 11".

Gravitatea afuriseniei creștea și în raport cu raritatea cărții și cu greutatea de a o procura sau măcar de a o imprumuta pentru a fi copiată, operațiune care comporta multă trudă. Iată cum descrie Andronic, duhovnicul mănăstirii Neamțului, chinurile prin care trecea un copist pînă cînd își desăvîrșea opera: „Sînt mărturii vreadnice de credință pentru plata ostenealii scriitorului; căci multe neputințe și slăbiciuni cuprind trupul lui. Ochii unorii să paenjenesc, căutînd și socotînd mîlțimea cea lără de număr a slovelor; mințea slăbind în cap, nelucrătoare rămîne la alte trebi; mina dreaptă slăbește, fiind condelul; după cap îl doare, pentru multa plecare a grumazului; spatele încă îl doru, gîrbovindu-să pentru multa stare; capul, turburindu-i-se crierii, cînd îl ridică în sus, ca un amețit să ală. Pieptul, carele să razămă de masa pre carea scrie, ca cu cușite este sîngerat și pătruns, Picioarele încă amorșesc, rîvenindu-se de pămînt. Scăunul, carele tuturor este știut că oricine cînd șade pre el odhna cîștigă, iară scriitorul nu odihna, ci chinuire trupului își pricinueaște; tot trupul, pînă nu să întinde, nu să îndreptează. Corabia cîștigă adăpostire la mal, iară scriitorul să bucură la sffrșitul cărții. Andronic ieroshimonah" (BAR. Ms. rom. 1238).

Cunoscutul și prolificul copist, Andronic, și-a scris mărturia în anul 1853, poate într-un moment de mare oboseală, dar ea este valabilă pentru toate timpurile. Copierea era o muncă istovitoare și atunci cînd era făcută și cu oarecare grijă și artă, ridica prețul cărților. Pentru a le ocroti și mai bine, se înscrisă în interiorul lor un lung blestem, promițînd cele mai îngrozitoare chinuri pentru cel ce „s-ar ispiți să o fure sau să o înstrăineze". Ele se refereau la viața de pe pămînt și la cea viitoare și erau atît de multe și de felurite încît uneori se renunța la însirarea lor, înlocuindu-se prin cuprinzătorul „i proci" cum s-a făcut în însemnarea de pe unul din exemplarele Pravilei tipărite la Govo-ra în anul 1640: „Să se știe că această sîlnă carte se chiamă Pravilă iaste a logofătului Dragomir sin*protopopul Enc ot Mizil și cine să va ispiți a o înstrăina sau de a o pierde, acela să fie afurisit de trei sute sfinți părinți de la Nichia și tierul

*) sin = fiu

Fig. 1

Însemnarea autografă a lui Pătrașco Coștin.

Fig. 2

Însemnarea autografă a lui Constantin Cînde

să putrezească și piatra să mucezească iar trupul aceluia să nu mai putrezească, i proci*). Și am scris eu popa Stoian oî Fințești zât**) pop Ene și, Itraților, cine va citi tot să mă pomeniți, că mâna va putrezi iar slova va rămâne și pentru că să vă pomenească Dumnezeu și pe dumneavoastră întru împărăția sa. Nov. 13. leat 1790. Popa Stoian*.

La început, însemnările de proprietate erau întregite de blesteme, fie că posesorul cărții era o biserică, o mănăstire sau un călugăr, fie că era un particular. Nu se lipseau de el nici cei care învățaseră la școli înalte din țări străine, deși aveau un orizont cultural mai larg. Tradiția era atât de înrădăcinată încât însuși Pătrașcu spătarul, fiul lui Miron Costin, își pune ex libris-ul autograf, completat cu o împătrită aforismă, pe un exemplar din Cronica lui Gwagninus tipărită la Cracovia în anul 1611, o carte pe care, desigur, o citea cunoscând și limba polonă: „Această carte este a dumisale Pătrașcu, fiul dumisale lui Miron Costin logodiatului, deci să se știe cind au fost dumnealui spătar în zilele lui Constantin vodă, să se știe, iar cine s-ar ispiți de a o fura să lie afurisit și anatima și trecel și proclat***). Pătrașcu Costin iscal“. (fig. 1).

Mai târziu, cind cărțile s-au mai îmulțit și au devenit accesibile unor pături mai largi ale societății, forma de ex libris cu blestem s-a continuat numai în virtutea tradiției. Chiar cind ea se înscrisă pe carte, era imblinzită printr-o contra-urare de bine, condiționată ce-i drept de restituirea cărții, dar care aducea un element nou, cu totul absent la început. Mai mulți membrii unor vechi familii boierești, cu strămoși cărturari vestiți, moștenind concepția umanistă despre cultură a înaintașilor lor, încurajau pasiunea pentru lectură a celor ce se străduiau să obțină cărți în acest scop. Generozitatea lor este prea bine ilustrată de un frumos ex libris pus pe un exemplar din Biblia lui Șerban tipărită la București în 1688. Scrisă cu slove frumoase, în grai moldovenesc, însemnarea aduce informații istorice și genealogice și, pe lângă un foarte sumar blestem a cărui împlinire e lăsată în sarcina sfinților îngeri, adaugă o nobilă urare celor care vor citi cartea: „Această sîntă și dumnezeiască Biblie iaste a sîntei și dumnezeiaștii mănăstiri de la Berca***), care are hramul Sfinților celor fără de trup arhangheli, care iaste făcută den temelii de moșă-miau dumniului Mihalce Mihăilescu bev vel stolnec și de moșă-mea dumneai Alicsandra fata dumnealui Dră-

ghici Cantacozino biv vel spătar, să înzețrată și cu moșăi și cu vii tot de la dumniilor. Ci cine s-ar ispiți a o lua de la mănăstire și să nu o mai aducă îndărăt, alt nimic nu-i zic, să-i aleagă sîntii îngeri și trupește și sullețește iar cine o ar lua-o și să celiască șur tolosul sufletului său și să o ducă iar, sîntii îngeri să-i de sănătate trupească și spăsenie sullețească. Aceasta am scris și Dumnezeu să-i pomenească întru împărăția sîntii sale și pă dumniilor și pă noi și sîntii îngeri să ne fie într-ajutor. Și am scris iau, nepotul dumniilor ca să să pomenească și dumniilor și iau și Dumnezeu să-i iarte. Costandin Cănde. Și cindu am scris aice iaram voinic de 18 ani, umplusem la șieța Andreiu. apr. 29 leat 7242 (=1734). Am scris aici să să știe“ (fig. 2).

Și mai târziu, aproape de jumătatea veacului trecut deși formula tipică a afuriseniei mai persista, ea nu mai inspira groaza de la început și, avind caracter pur simbolic, rămânea fără efect. Mai grave păreau să fie însemnările care se refereau la puterea justiției susținută de articole și paragrafe de lege. Pe un miscelaneu manuscris de la începutul veacului al XIX-lea (B.A.R. Ms. rom. 1251) care a circulat și prin Birlad, se află un asemenea ex libris, cu totul nou în referințele lui: „Această carti ci să numești Discoperirea sîntii Liturghia cu oricari întrebări și răspunsuri și cu 12 vineri mari iaste a me, a iscalitului mai glos; și cini a fura-o sau dindu-o iau sau vreunul din clironomii mei ca să citească pe dinsa și nu va da-o, va greși împotriva legii. 1834 iunii 8. Grigori Iconomu“.

Dezbrăcate de caracterul lor mistic, însemnările de proprietate cu blestem sînt considerate astăzi ca forme vechi de ex libris-uri a căror singură dar importantă funcție a rămas aceea de a marca posesorii succesivi ai cărții, ajutînd prin aceasta să se scoată la lumină și să se reconstituie momente ale vieții culturale din trecut.

Cei care au prilejul să răsfoiască manuscrise ori tipărituri din veacurile trecute, nu trebuie să treacă ușor peste lungile și, uneori, incalcitatele ex libris-uri cu blestem căci o atentă descifrare a lor poate aduce importante contribuții la istoricul unor familii, al unor instituții, al unor biblioteci mănăstirești sau particulare ce au aparținut vechilor noștri cărturari. Peste toate acestea, ele sînt și dovezile concrete ale ariei și vechimii limbii românești, fiind scrise în graiuri din toate regiunile țării, graiuri care vin din trecutul îndepărtat și aduc cu ele o neasemuită frumusețe.

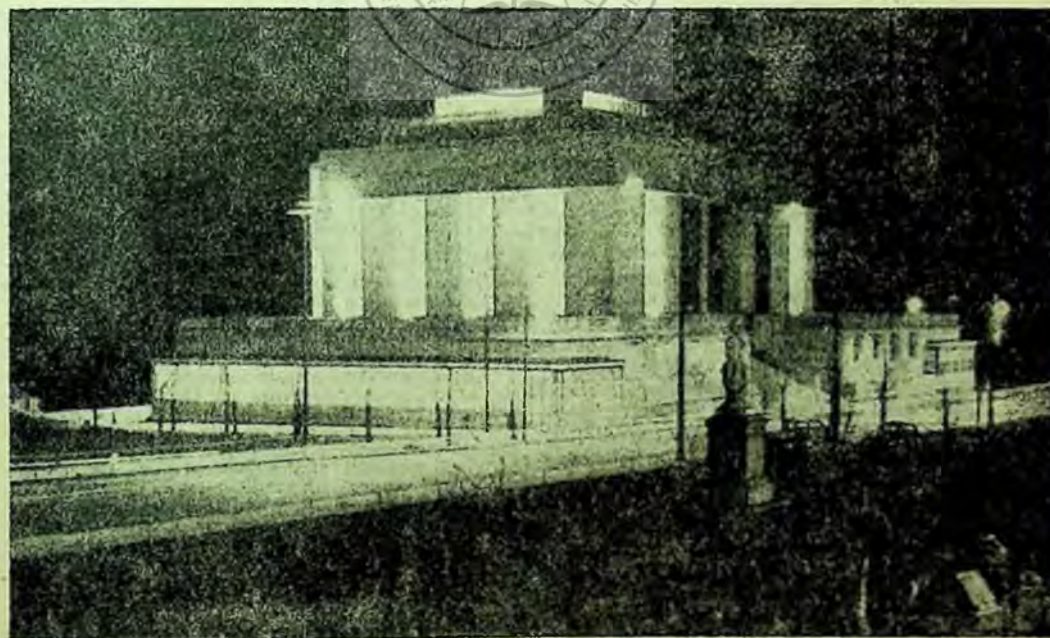
*) i procl = și celelalte
**) zât = glnerc
***) proclat = blestemat
****) comună în fostul județ Euzău.

Incendiată în 1940, Biblioteca municipală din Tours a fost reconstruită între 1953 și 1957. Noua clădire — situată în partea de nord a orașului — oferă o frumoasă priveliște asupra Loirei; însă aspectul său impozant, oarecum oficial, nu prea te îndeamnă să intri să o vizitezi. Dar, o dată ajuns în holul de la parter, cititorul nu se mai simte intimidat. Acolo, afișe îl informează cu privire la manifestările culturale ale orașului; adesea, panouri de expoziție îi atrag atenția; o machetă explică planul clădirii format dintr-un corp central și din două aripi laterale pentru lectura publică — la vest cea orășenească, iar la est centrul de împrumut departamental. În hol se află intrarea în sala tezaurului, protejată cu o pardoseală etanșă de beton. Această zonă „muzeu” adăpostește colecțiile prețioase ale bibliotecii și servește, totodată, ca sală de expoziție pentru cărțile prețioase.

Cu holul comunică, de asemenea, loja portarului și fumoarul. Acesta din urmă pare puțin cam trist din pricină că este vopsit în cenușiu. Un decor mai primitor i-ar fi îmbiat pe cititori să se adune aici mai des, să se cunoască și, de ce nu, să răsfoiască reviste și chiar cărți distractive.

Din hol, un culoar duce în sala de împrumut acasă. Pe peretele din dreapta se găsesc 10 panouri mici consacrate „temei lunii”. În fiecare lună, pe un subiect dat, (de exemplu: cercul, pacea, urbanismul,

Biblioteca municipală din Tours

I. — Biblioteca municipală din Tours — vedere generală.

cele 3 mari puteri mondiale) se întocmește o listă dactilografiată a cărților din domeniul respectiv existente în bibliotecă. Cititorii găsesc aceste cărți pe rafturile de expoziție aflate în sala de împrumut. „Tema lunii” orientează astfel cititorul indicis, ea permite bibliotecarului să scoată în evidență unele compartimente ale fondului de publicații; aceste liste pot să servească și pentru informații bibliografice. În sfârșit, aceeași temă face obiectul unui articol în presa locală, punându-se astfel în valoare activitatea culturală a bibliotecii. Se intenționează îmbunătățirea modului de prezentare a temei lunare, depunându-se mai multă grijă pentru ilustrarea unui singur aspect — reprezentativ însă — al acesteia, și făcându-se o listă selectivă, cărțile mai vechi de 10 ani — în afară, bineînțeles, de cele ale clasicii — nemaifiind incluse.

În aceeași culoar, la stînga, se găsesc două vitrine pentru expoziții permanente. Ele conțin ziarele naționale sau locale (*L'illustration*, *La Dépêche d'Indre-et-Loire*) care reamintesc cititorilor evenimentele de acum 50 sau 100 de ani. Paginile sunt întoarse cu regularitate. Mi se pare important că, într-un oraș reconstruit în parte după război, să se păstreze, în felul acesta, memoria trecutului. Ziarele vechi constituie o lectură plăcută pentru persoanele în vîrstă, care își regăsesc cu plăcere amintirile și au în mai mică măsură impresia că sînt rupte de realitățile noi; pe de altă parte, tinerilor li se insuflă sentimentul continuității activității în orașul lor. Aceiași roi i-ar putea juca și vechile cărți postale reprezentînd Tours-ul sau costumele regionale.

Sala de împrumut, cu podeaua de gres negru, cu pereții vopsiți albastru deschis, cu ferestrele imense este luminoasă, confortabilă și face impresia unei biblioteci adaptate la viața modernă. În mijlocul încăperii, la biroul de împrumut de formă circulară lucrează doi salariați. Înscrierea, care se face contra unei taxe, dă dreptul la consultarea numai a cărților din această sală, fiecare secție a bibliotecii fiind (și este regretabil că este așa), autonomă din acest punct de vedere. Cititorul poate să împrumute 4 cărți, între care poate să fie și o nouate. Durata împrumutului este fixată la 3 săptămîni. Tehnica împrumutului constă în înregistrarea fonică*). Dacă acest sistem de împrumut nu permite urmărirea lecturii individuale a cititorilor, el este însă rapid și eficient, circulația cărților atîngînd cifre importante: 169 619 cărți împrumutate în 1967 la 5 000 de cititori înscriși.

Pe biroul de împrumut se găsesc cartonașe pentru reținerea cărților, formulare

* Acest sistem necesită fișe perforate, 1 magnetofon, o mașină automată de selecție

pentru propuneri de achiziții, lista achizițiilor din luna respectivă. Cititorul alege singur cărțile din rafturile dispuse sub formă de raze care converg spre birou. Acest aranjament rigid, prea puțin intim, permite însă supravegherea sălii. Cărțile sînt aranjate după sistemul Dewey. Cutii în formă de carte indică diviziunile mari. Catalogele (alfabetice, după autori, titluri, sistematice) sînt puțin folosite. Lipsa personalului nu permite îndrumarea individuală a fiecărui cititor. În compensație, noi atragem atenția asupra anumitor lucrări: cărțile referitoare la tema lunii respective — aflate pe rafturi de expoziție, noutățile — care sînt puse în scurt timp la dispoziția cititorilor (sînt, bineînțeles, legate în prealabil, și legătoria noastră lucrează cu un sistem rapid) cărțile pentru părinți care tratează probleme ale educației copiilor sau ale orientării profesionale — grupate în rafturi tematice etc. Se pare că este necesară din ce în ce mai multă grijă față de aceste lecturi „orientative” (s-ar putea stringe la un loc lucrări referitoare la anumite domenii de activitate sau altele legate de diferite emisiuni de radio sau de televiziune). Cititorul are nevoie de asemenea mici „inovații”.

În lipsa îndrumării orale, cititorul găsește în cărți opinii ale criticilor (extrase din periodice, fișe bibliografice etc.) care-l informează asupra subiectului și asupra valorii unei cărți. La mese pot fi consultate cele 75 de periodice „de largă circulație” care se găsesc în sală. Revistele sînt protejate de coperti din material plastic transparent. Cititorii periodicelor devin repede obișnuiți al bibliotecii; este plăcut să vezi legîndu-se în jurul meselor relații prietenești, schițîndu-se schimburi de opinii.

nare I.B.M. În circulație sînt șapte serii de fișe, fiecare poartă o literă care indică săptămîna de împrumut. Litera și numărul fiecărei fișe figurează o dată în semne lizibile pe fișă și o dată în perforație „lizibilă” prin mașina I.B.M. În fiecare dimineață, data de înapoiere este aplicată pe fișele de termene care vor fi utilizate în aceeași zi. După ce a ales cărțile, cititorul le prezintă la birou împreună cu legitimația sa de cititor. Salariații introduc în fiecare carte o fișă de termene, în același timp ea anunță în fața microfonului magnetofonului litera de serie, numele, adresa cititorului, numărul de inventar al cărții, titlul lucrării. Cititorul pleacă cu cărțile, fiecare dintre ele conținînd fișa de termene pe care figurează data înapoierei. Calculatoarele acționate în momentul împrumutului permit să se obțină statistic zilnice pe categorii de lucrări. Cînd cititorul înapoază cărțile, se reține fișa de termene, se verifică data înapoierei. Fișele de termene sînt grupate după litere. După 5 săptămîni, aceste fișe de la prima serie raportate la cititor sînt clasate mecanic de selectorul I.B.M. O salariată rotează numerele care lipsesc. Grație magnetofonului, ea poate regăsi numele, adresa cititorului, numărul de înscriere al cărții și titlul lucrării. Cititorului întîrziat i se trimite o somație.

O parte a sălii de împrumut a fost consacrată adolescenților (citori de la 14 la 18 ani). Această secție a bibliotecii are un rol deosebit în atragerea tinerilor la lectură deoarece după terminarea școlii, aceștia pierd foarte adesea contactul cu cartea. O bibliotecară animă această secție, îi sfătuiește pe adolescenți, stabilește repede cu ei raporturi de prietenie. Cele aproximativ 6000 de cărți ale secției (romane francezești sau străine în traducere, lucrări documentare) sînt clasate, de asemenea, după sistemul Dewey. Aceste cărți nu sînt cumpărate special pentru adolescenți, ele sînt alese dintre noutățile secției de împrumut. La dispoziția tinerilor este și o importantă selecție de lucrări de referință. Adolescenții vin adesea să lucreze la bibliotecă. Cei care au nevoie de lucrări care nu se află în secția lor completează un buletin de cerere iar bibliotecara caută pentru ei în fișierul general al bibliotecii, le aduce cărțile cerute din fondul săliilor de lectură și le ușurează, în felul acesta, munca. Tinerii de 16—17 ani au acces la un raion al „vîrstnicilor” care reclamă un plus de maturitate. Responsabila secției aprobă sau nu împrumutul pe care vor să-l facă tinerii, în funcție de vîrstă, de gusturile sau de nivelul lor de cunoștințe. Aici pot fi consultate și citeva periodice pentru tineret.

Adolescenții nu au o activitate specială în cadrul bibliotecii și noi regretăm aceasta. Observăm că adolescentul vine adesea însoțit de prietenii la bibliotecă; el este dispus să se împrietenască. Ar fi deci relativ ușor să se organizeze în cadrul bibliotecii grupe de activități pornind de la carte (montaje pentru seri de poezie, constituirea unor culegeri care să grupeze texte aise și ilustrate de către adolescenți). Prin aceste mijloace ocolite, lăturnice, vor putea să fie atrași la bibliotecă și tinerii muncitori căci, din păcate, publicul secției de adolescenți este constituit, în majoritate, din liceeni. Pentru a învinge timiditatea tinerilor muncitori organizăm biblioteci mobile în cămine, în uzine, în cluburile tinerilor. Sîntem convinși că trebuie să multiplicăm punctele de întîlnire a cărții cu acele categorii ale publicului care nu aparțin intelectualilor. Pentru a-i ajuta să se cunoască, biblioteca a întocmit un fișier al asociațiilor sau al cluburilor tineretului din Tours.

În sala de împrumut este adăpostită și discoteca. Aceasta este deschisă de la orele 10 la 12 și de la 14 la 19. Discurile pot să fie împrumutate la domiciliu sau audiate în sală (auditorul stă într-un fotoliu cu căști și poate să potrivească singur intensitatea la care dorește să asculte placa, așezată pe platou de către un salariat). Altfel permisul de înscriere la disco-

tecă, cit și împrumutul discurilor se plătesc. Cel care vrea să audieze un disc consultă fișierele (autori, interpreți, instrumente, genuri, țări) și comunică salariatului numărul discului solicitat. Discurile sînt clasate — pe verticală — după casa care le-a editat. Iată statistici recente ale activității la această secție:

audiții pe loc	împrumuturi
1965 : 5 813	5 520
1966 : 5 730	5 467
1967 : 3 314	4 408

Această ușoară scădere a cifrelor se explică prin faptul că n-au mai fost comandate multe noutăți. Fondurile conțin discuri clasice, jazz, varietăți, metode lingvistice, piese de teatru și poezii. Discul este din ce în ce mai mult asociat cărții (după Seghers, convorbirea radiofonică cu un autor, Mallet și Leautaud de exemplu). Dacă nu se mai citește, poate că în viitor textele se vor asculta...

Înainte de a încheia cu sala de împrumut la domiciliu vreau să semnalez că biblioteca organizează, de asemenea, biblioteci mobile preschimbate la 2 luni în apropierea colectivităților (uzine, cămine de tineret sau de bătrîni etc.). Numărul cărților împrumutate acestor colectivități este în creștere:

5 807 pentru 1965
8 227 „ 1966
10 700 „ 1967

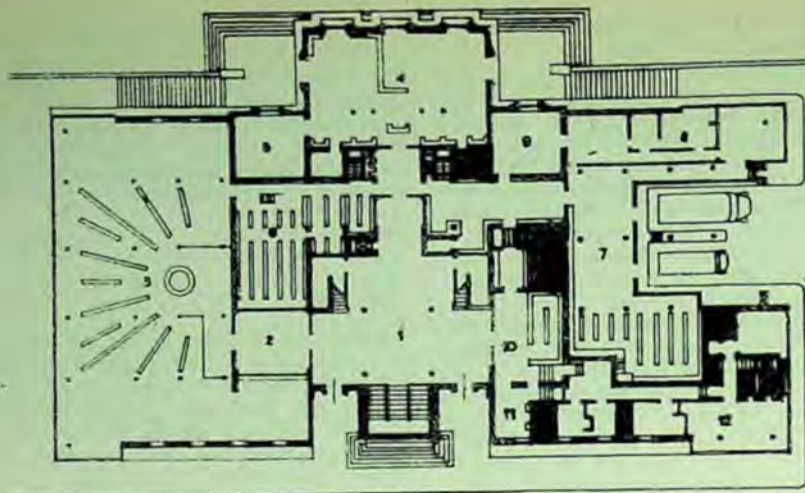
Colectivitățile întocmesc liste de cereri sau lasă alegerea cărților la aprecierea bibliotecarului. Și aici, ar mai trebui să putem urmări soarta cărților.

Secția de împrumut are o filială organizată într-un cvartal de locuințe noi. Filiala dispune de o încăpere mică dar împrumutul se face în condiții bune, iar relațiile dintre cititori și bibliotecari sînt într-adevăr prietenești. Cei care citesc aici se bucură de aceleași avantaje ca și cititorii de la biblioteca centrală („tema lunii”, cereri de achiziții, posibilitatea de a li se reține anumite lucrări).

Ce se poate dori în perioada imediat următoare pentru secția noastră de împrumut? În primul rînd, ore de deschidere mai multe (în prezent programul este de la 10 la 12,30 și de la 13 la 19). Ar trebui ca secția să fie deschisă pînă seara la orele 21 (cu o mică pauză la prînz) și eventual și duminica dimineața. La filială, situată într-un cartier nou, fără instituții culturale, biblioteca ar putea să adune în jurul cărții locatari care adesea nici nu se cunosc între ei. Dar, în prezent, lipsa personalului nu permite realizarea acestor proiecte.

★

Așa cum muzeele moderne ar trebui să rezerve anumite încăperi copiilor, și o bi-

QUAI D'ORLÉANS

ECHELLE
0 10 20 30 40
M

II. — Planul parterului: 1 — holul cel mare; 2 — intrarea spre sala de împrumut; 3 — sala de împrumut cu acces liber la raft; 4 — biblioteca pentru copii; 5 — sala în care se organizează manifestările cu copiii; 6 — depozitul sălii de împrumut; 7 — Centrul bibliotecilor circulante al departamentului Indre-et-Loire; 8 — birourile; 9 — atelierul foto; 10 — vestiarele; 11 — loja portarului; 12 — locuința bibliotecarului.

blotecă trebuie să aibă un loc destinat lor. La Tours, secția de copii primește cititori de la 6 la 14 ani, iar împrumutul aici este gratuit. Biblioteca pentru copii este deschisă în fiecare zi de la 16 la 18,30, joi toată ziua și în vacanțe, în toate după-amiezile. Biblioteca pentru copii — situată la parter — este autonomă (înregistrarea, catalogarea, legarea, echipamentul pentru împrumut sînt încredințate personalului care asigură și funcționarea bibliobuzului școlar). Secția pentru copii este, de asemenea, foarte activă: 53 383 de cărți împrumutate la 2 880 de cititori în 1967. Biroul de împrumut în formă de U ocupă intrarea în încăpere. Aici a fost adoptat sistemul de împrumut Browne^{**}). Partea de apus a sălii este rezervată celor mici; aici se găsesc albume, cărți cu poze etc. Cealaltă parte este clasificată tot după sis-

temul Dewey, astfel încît, încă de la o vîrstă foarte fragedă, cititorul este familiarizat cu sistemul de clasificare și cu cataloagele pe care le va găsi în celelalte secții ale bibliotecii. Copiii dispun de asemenea de un important fond uzual de informare. Adesea, datorită frecvenței mari care este aici, nu se poate lucra în liniște.

Biblioteca inițiază copiii în folosirea catalogului, îi ajută în încercările lor de a se documenta. În timpul lecțiilor sau la orele de meditație, cite un învățător vine să lucreze cu elevii săi în bibliotecă. Biblioteca îl ajută și arată copiilor cum să se servească de lucrările de informare, de dicționare. Astfel, copiii nu se vor vedea poate obligați în viitor să învețe pe dinafară cunoștințe pe care vor ști să le găsească cu ușurință în cărți.

Secția pentru copii nu este numai o prelungire a școlii, un instrument de lucru; ea oferă, de asemenea, posibilități de distracție și de dezvoltare a personalității copilului. La această secție copilul se simte cu adevărat liber, pentru că îi este permis să aibă inițiative și, totodată, i se oferă mijloace pentru a le realiza.

Copiii sînt lăsați să-și aleagă singuri căr-

^{**}) Cititorul primește atîtea pliculețe, cîte cărți poate să împrumute dintr-o dată. (Un pliculeț este de mărimea fișei cărții). Pe fiecare pliculeț figurează datele și semnătura cititorului (în felul acesta, pliculețele servesc drept garanții ale împrumutului). Cu ocazia împrumutului, cititorul predă atîtea pliculețe, cîte cărți a împrumutat; bibliotecarul plasează fișele cărților în aceste pliculețe. Pentru ținerrea evidenței, pliculețele se așază în ordinea datelor de scadență, iar în cadrul aceluiași date, în ordinea cotelor cărților împrumutate.

tile și pregătesc expoziții cu ajutorul bibliotecarei. Au fost create cluburi (filatelic, arheologic) care favorizează dezvoltarea personalității copiilor și simțul lor social. Secția pentru copii este într-adevăr un factor animator (un program tipărit al activităților este distribuit lunar copiilor); în fiecare joi, în sala de povești aflată în vecinătate, unui număr de 50 pînă la 60 de auditori mai mici de 10 ani li se prezintă o povestire ilustrată la flanelograf (pe un panou de flanelă bine întins, se deplasează personaje decupate din flanelă viu colorată; contactul celor două țesături este suficient pentru a asigura aderența). După terminarea povestirii, copiii pot să asculte muzică, să urmărească un program de televiziune, să vadă un film. Dacă mijloacele care ne sînt puse la dispoziție ar fi mai mari, am putea să asociem și alte activități în jurul cărții (dramatizarea de către copii a unei lecturi făcute cu voce tare etc.).

Personalul secției pentru copii asigură și funcționarea bibliobuzului școlar. Acesta transportă la școli circa 3000 de volume și practică împrumutul direct. Biblioteca primește fiecare clasă, îi ajută pe copii să aleagă cărțile, șoferul înregistrează împrumuturile. Cărțile destinate învățătorilor se află tot în bibliobuz, ceea ce facilitează colaborarea lor cu elevii. Biblioteca cere avizul învățătorilor, le vine în ajutor aducînd cărțile aflate în programă. Ritmul de trecere a bibliobuzului este de 3 săptămîni, timp în care copiii schimbă între ei cărțile de care răspund. În anul școlar 1965—1966, au fost împrumutate 106 435 de cărți la 404 clase. În felul acesta, venirea bibliobuzului devine pentru copii sinonimă cu plăcerea, cu recreația, ea intrerupe, într-un fel, ritmul rigid al școlii. Lectura nu este impusă, copilul își caută singur cartea, este răspunzător pentru ea. Astfel, grație activității bibliobuzului, fiecare copil (și indirect părintii săi) are posibilitatea să citească. Dacă el nu-și continuă studiile, secția pentru adolescenți a bibliotecii preia legătura și continuă să-i furnizeze cărți care îl ajută în dezvoltarea sa profesională și îi oferă, totodată, posibilitatea de a-și petrece într-un mod agreabil timpul liber.

La etajul întâi al clădirii se află sala J. M. Rougé, destinată studiului, frecventată mai ales de către publicul tradițional al bibliotecii (cercetători locali, studenți, profesori). La biroul situat între cele două uși de la intrare, cititorul își ia cartea de înscriere, plătește eventualele amenzi pentru depășirea termenului de împrumut. În fața biroului, o catedră de împrumut separă cititorii de personalul bibliotecii, în spatele căruia se găsesc liftul pentru transportul cărților și scara. Fișierele rotative care constituie catalogul general al bibliotecii se află alături de catedră. La estul și

la vestul clădirii, se află 2 săli de lectură în care pot să citească 120 de persoane, cite și la o masă. Între ferestre, pe rafturi se află fondul de referință clasificat după sistemul Dewey. O parte este consacrată linutului Touraine; biblioteca tinde să devină un centru al documentării regionale, ea întreprinde clasarea unei documentări regrupînd tăieturi de articole apărute în ziarele din Touraine în timpul unei perioade de 10 ani. Aceste dosare vor putea să fie folosite și fructificate de către studenți pentru examenele de diplomă. Două rafturi pentru periodice conțin ultimele numere ale celor 410 periodice la care este abonată biblioteca.

În partea de nord se află biroul directorului, biroul central unde se fac operațiile administrative și acela al bibliotecarului.

În 1967, sala de studii a împrumutat la domiciliu 24 667 de cărți și pe loc au fost consultate încă 6 567. Acolo, cititorul poate să rețină o carte (se împrumută 2 cărți pe lună), poate să facă o propunere de cumpărare a unei lucrări. Punerea în circulație a cărților este rapidă.

La etajul al 2-lea, o sală splendidă, bine luminată, care poate fi comparată cu un vas înaintînd pe Loire, servește expozițiilor organizate de către bibliotecă. Depozitele, care ocupă aceeași suprafață ca sala de lucru de la etajul I se află la etajul al III-lea. Traveele construite din rafturi metalice sînt luminate prin ferestruici pătrate.

În fine, la etajul al 4-lea se află sala de conferințe de la ferestrele căreia se vede întreg orașul. În fiecare sîmbătă după-amiază, din decembrie pînă în martie, biblioteca sau diferite asociații locale organizează aici audii muzicale. Grație acestei săli, biblioteca poate avea activități culturale mai întinse.

Ce se poate spune în concluzie la capătul a 10 ani de activitate a bibliotecii? Statisticile scot în evidență o certă stabilizare (biblioteca nu mai are atracția nouității din primii ani), ea se pare că a atras cititorii situați în aria sa de acțiune și va trebui acum să iasă în întîmpinarea locuitorilor din cartierele periferice, multiplicînd punctele de împrumut sau creînd filiale. Va trebui, de asemenea, să se găsească tehnici noi de animare și a activității de prezentare a cărților.

R. FILLET
conservatorul Bibliotecii
municipale din Tours

La legătură cu construirea de noi clădiri destinate bibliotecilor din R. P. Bulgaria,

...planul de investiții al Comitetului pentru Artă și Cultură pe anul 1968 reflectă preocuparea și atenția deosebită ce se acordă îmbunătățirii condițiilor de spațiu ale bibliotecilor regionale. În acest caz, vor continua lucrările de construire a clădirilor destinate Bibliotecii publice „Ivan Vazov” din Plovdiv și Bibliotecii regionale din Haskovo. Se mai prevede să înceapă construcțiile de localuri pentru bibliotecile regionale din Șumen și Pazardjik, precum și extinderea clădirilor care adăpostesc bibliotecile regionale din Ruse și Sliven. În total, în vederea construirii de noi clădiri pentru bibliotecile regionale din Bulgaria și pentru lărgirea celor existente, se va cheltui — numai în cursul anului 1968 — suma de 810 400 de leva. Separat, a mai fost prevăzută suma de 24 400 de leva pentru realizarea instalației de ascensoare la Biblioteca Națională „Chiril și Metodiu” din Sofia. (Bibliotekar, 15, nr. 1, ian 1968).

„Algesheimer Hof” din Mainz, casa în care Gutenberg și-a petrecut ultimii ani ai vieții și în care a murit, ...se află astăzi în ruine, în urma bombardării ei în timpul ultimului război mondial. Cu ocazia aniversării a 500 de ani de la moartea marelui tipograf inventator, portalul casei — care mai poate fi reconstituit — va fi scos din ruine, renovat și reamenajat. În spatele lui se va construi un zid, pe care o placă de bronz va consemna însemnătatea casei. (Zentralblatt für Bibliothekswesen, 82, nr. 2, feb 1968).

Potrivit unei hotărâri a guvernului englez, British Museum din Londra, ...nu va putea să-și extindă localul prin construirea unei noi clădiri anexă. Deși, în urmă cu câțiva ani, a fost cumpărat un teren aflat în imediată apropiere a complexului de clădiri actuala, Ministerul Învățământului a considerat că terenul nu poate fi folosit pentru construcții anexă ale bibliotecii (devenite absolut necesare și urgente). Hotărârea a fost motivată prin aceea că clădirile ce se află pe acest teren nu pot fi demolate din cauza crizei de locuințe.

Al VI-lea Congres al Asociației bibliotecarilor polonezi

Între 12 și 14 februarie 1968, s-au desfășurat la Varșovia lucrările celui de-al VI-lea Congres al Asociației bibliotecarilor polonezi, cu care prilej s-a sărbătorit și împlinirea a 50 de ani de la crearea organizației bibliotecare poloneze.

Înființarea Asociației bibliotecarilor polonezi se încadrează în mișcarea de eliberare culturală și politică a poporului polonez, mișcare ce s-a intensificat în condițiile primului război mondial. Ideea unei asociații bibliotecare a fost lansată încă din anul 1915, dar ea a prins viață la 2 iulie 1917, cind a fost aprobat statutul asociației, care-și propune un dublu obiectiv: acela al unei societăți științifice chemate să coordoneze toate acțiunile menite să satisfacă dorințele de lectură ale populației și de informare bibliografică ale specialiștilor; totodată, asociația înscria printre țelurile sale și apărarea drepturilor economice ale bibliotecarilor. Adunarea inaugurală a asociației a avut loc la 21 octombrie 1917, cind cei 90 de membri participanți au ales și primul birou de conducere.

În prima etapă din activitatea sa, 1917—1926, asociația — denumită Untunea bibliotecarilor polonezi — s-a preocupat cu precădere de probleme organizatorice privind extinderea rețelei de biblioteci și unirea tuturor acțiunilor din acest domeniu într-o mișcare unică bibliotecară. Drept rezultat, în 1926 s-a constituit Consiliul Uniunii bibliotecarilor polonezi.

Înființarea Consiliului Uniunii marchează a doua etapă din activitatea asociației, care se întinde pînă în 1939. Acum s-au consolidat rezultatele obținute anterior și s-au inițiat numeroase acțiuni ce au dus la înflorirea mișcării biblioteconomice din Polonia. În 1927, s-a început publicarea buletinului oficial de specialitate al asociației, intitulat Przegląd Biblioteczny,

care apare și acum. În paginile acestei reviste, au fost dezbătute importante și diverse aspecte teoretice și practice ale dezvoltării bibliotecilor și biblioteconomiei poloneze. Consiliul Uniunii a devenit coeditor și la revista *Bibliotekarz*.

Una din realizările însemnate ale Consiliului Uniunii bibliotecarilor polonezi este organizarea, în 1929, a unui birou de consultații biblioteconomice. Condus de una din cele mai cunoscute bibliotecare poloneze, Wanda Dabrowska, biroul de consultații a contribuit la instruirea bibliotecarilor, la promovarea cercetării în domeniul biblioteconomiei, la formarea tehnică de bibliotecă, la unificarea imprimatelor de bibliotecă etc. Biroul a inițiat și editarea unor instrumente de orientare pentru bibliotecari (de pildă, cataloage selective ale publicațiilor), precum și instrumente de informare pentru specialiști, ca și pentru bibliotecari (ghiduri bibliografice ș.a.).

Consiliul Uniunii bibliotecarilor polonezi a aderat la FIAB, în 1929, și a legat contacte de colaborare cu bibliotecile din alte țări.

În anul celui de-al doilea război mondial, Consiliul Uniunii bibliotecarilor polonezi și-a desfășurat activitatea în ilegalitate. Sarcina majoră în această perioadă a fost salvarea colecțiilor bibliotecilor.

După terminarea războiului, asociația și-a reluat activitatea legală (până în 1953, din Uniune au făcut parte și arhivarii). Printre sarcinile importante și urgente se înscriau: refacerea rețelei de biblioteci și arhive, multe distruse în timpul războiului; extinderea acestor rețele; organizarea de centre de pregătire a cadrelor de bibliotecari — prin reînceperea activității vechilor catedre universitare și a școlilor de biblioteconomie de la Varșovia, ca și prin crearea altora noi (cum este, de pildă, cea de la Lodz); organizarea unei direcții a bibliotecilor; organizarea unor institute științifice care să asigure și să promoveze cercetarea în domeniul bibliologiei (Institutul bibliografic, Institutul cărții și lecturii din cadrul Bibliotecii naționale din Varșovia ș.a.).

În ultimii ani, în special după 1956, *Asociația bibliotecarilor polonezi* (denumirea nouă, din 1953, după constituirea arhivarilor într-o asociație proprie) și-a intensificat activitatea metodică și științifică. *Asociația bibliotecarilor polonezi* publică trei reviste de specialitate (*Przegląd Biblioteczny*, de ținută științifică, revista lunară *Bibliotekarz*, pentru cadrele de conducere din biblioteci, și *Poradnik bibliotekarza*, revistă lunară de instrucție metodică pentru bibliotecile publice) și desfășoară o bogată activitate editorială în domeniul bibliologiei¹⁾.

Prin aceste lucrări, ca și prin întreaga activitate desfășurată, *Asociația bibliotecarilor polonezi* se află în miezul problemelor biblioteconomice și și aduce contribuția sa la mișcarea culturală și științifică din țara prietenă, fapt scos în evidență și de lucrările celui de-al VI-lea Congres bibliologic polonez, la care au participat și invitați din țările socialiste.

În ședința plenară a Congresului, președintele Asociației bibliotecarilor polonezi, dr. doc. Jan Baumgart, a subliniat rolul asociației în dezvoltarea bibli-

¹⁾ Vezi despre *Asociația bibliotecarilor polonezi* și nota din *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 3, mar 1968, (De peste hotare).

Printr-o decizie a ministrului învățămîntului din Peru,

... planificarea serviciilor de bibliotecă a fost înscrisă în programul general de planificare a învățămîntului, pînă la înființarea unei rețele satisfăcătoare de biblioteci școlare și publice. În acest scop, a fost constituit un comitet de planificare al bibliotecilor, care cuprinde doi bibliotecari calificați, numiți de către directorul Bibliotecii Naționale, precum și membrii Biroului de planificare a învățămîntului. Biroul de planificare a învățămîntului are în sarcina să toate cheltuielile cerute de lucrările comitetului, care va elabora un program ce vizează concentrarea serviciilor de bibliotecă — în prezent foarte dispersate — și va defini o politică în stare să asigure finanțarea viitoare a acestor servicii, considerate ca făcînd parte integrantă din serviciile Educației naționale. (Bull. UNESCO, 22, nr. 1, ian-feb 1968).

Bulletin de l'UNESCO à l'intention des bibliothèques (22, nr. 1, ian-feb 1968) publică date deosebit de interesante despre Biblioteca publică din Delhi în anul 1966—1967, bibliotecă înființată în 1951 de către guvernul indian în colaborare cu UNESCO. Dintre acestea, spicăm cîteva: asigurarea serviciilor bibliotecii în 86 de puncte diferite (biblioteca centrală, 4 anexe, 8 sub-anexe, 15 depozite de cărți, 4 bibliobuze pentru deservirea a 52 de localități, două biblioteci de spitale civile, o bibliotecă pentru orbi, o secție cu manuale și cursuri pentru studenți ș.a.); organizarea de diverse forme de activități culturale pentru copii și adulți. În ultimul an, numărul cititorilor înscriși a ajuns la 136 432, iar numărul împrumuturilor, pe baza colecției formate din 370 525 de lucrări, s-a ridicat la 1 922 511 volume.

La Secția de incunabule a Bibliotecii Germane de Stat din Berlin (R.D. Germană)

... au fost realizate diapozitive color și cărți poștale ilustrate după 12 incunabule deosebit de valoroase și frumoase, între care se află și o biblie ti-

părită de Gutenberg. Diapozitivele și ilustratele pot fi cumpărate de către vizitatorii bibliotecii și de către cititori. (*Zentralblatt für Bibliothekswesen*, 82, nr. 2, feb 1968).

Asociația bibliotecarilor americani (*American Library Association*)

... a realizat un film în culori (pe peliculă de 16 mm și cu o durată de 42 de minute), consacrat dezbaterilor unui grup de experți și intitulat *Criza personalului în bibliotecă — mit și realitate* (*Crisis in library manpower — myth and reality*). Dezbaterile, conduse de Clifton Fadiman, au fost filmate la sediul asociației, la Chicago. Prima proiectie publică a filmului a avut loc în fața a 7000 de persoane, la conferința asociației, ținută în 1967 la San Francisco. Scopul principal al filmului nu este acela de a aduce soluționarea lipsei mijloacelor de existență ale bibliotecarilor — cauza crizei de personal în bibliotecă, ci de a pune în lumină numeroasele dificultăți pe care aceasta le provoacă și de a furniza o bază de discuție în luarea unor măsuri de redresare a situației. (*Bull. UNESCO*, 22, nr. 1, ian-feb 1968).

A V-a conferință anglo-scandinavă a bibliotecilor publice ... a avut loc, în luna septembrie 1967, la Colegiul Churchil din Marea Britanie. Tema conferinței a fost *Bibliotecile în epoca „mass media”*. La discuții au participat aproximativ 70 de delegați din țările scandinave și din Anglia. (*Zentralblatt für Bibliothekswesen*, 82, nr. 2, feb 1968).

În numărul 2/februarie 1963 al revistei bulgare Bibliotekar ... a fost deschisă o nouă rubrică: *Publicații de referință pentru biblioteca voastră*. Lunar, la această rubrică va fi publicată o listă a bibliografiilor și a altor lucrări de referință din cele mai variate domenii, potrivit cerințelor de informare din toate categoriile de bibliotecă. Prima listă cuprinde peste 80 de titluri de bibliografii, îndreptare, ghiduri, manuale și alte lucrări de referință, apărute — în marea lor majoritate — în anul 1967.

Rubrică redactată de
George VLĂDESCU

otecilor poloneze, iar prof. dr. Helena Wieckowska a prezentat starea și direcțiile de dezvoltare a bibliologiei în Polonia. În ultimii ani, s-a acordat o atenție deosebită înregistrării colecțiilor rare din bibliotecile poloneze. Au apărut, sau sînt pe cale de apariție, cataloage ale manuscriselor aflate în Biblioteca Națională din Varșovia, în Biblioteca Universității Jagellone din Cracovia, în Biblioteca Ossolineum și în Biblioteca Academiei poloneze de științe din Cracovia. La acestea, se adaugă catalogul central al incunabulelor din bibliotecile poloneze, care include date despre 5700 de incunabule, precum și cataloagele separate ale incunabulelor din Biblioteca Universității Jagellone, din bibliotecile publice ale orașelor Varșovia, Gdansk etc. Prețioase instrumente de informare sînt cataloagele tipăriturilor poloneze („Polonica”) din secolul al XVI-lea.

O altă serie de lucrări se referă la istoria tiparului și a bibliotecilor din Republica Populară Polonă. Din exemplele amintite de referență, reținem: *Polonia typographica saeculi sedecini*, începută de Piekarski și continuată de un colectiv condus de Gryczowa; *Typografi ai Poloniei din secolele XV-XVIII*, lucrare elaborată de un colectiv condus de Gryczowa, din care au apărut 3 volume și alte trei sînt în curs de pregătire. Sînt demne de reținut monografiile istorice ale unor biblioteci ca Biblioteca Jagellonă, Biblioteca Universității din Varșovia ș.a.

O altă direcție de cercetare în domeniul bibliologic este marcată de studiile și preocupările privind organizarea rețelei de biblioteci din Republica Populară Polonă, completarea și organizarea colecțiilor, dotarea cu echipament tehnic a bibliotecilor, instruirea și calificarea cadrelor etc.

Comunicarea prezentată de Helena Wieckowska a evidențiat faptul că în Polonia s-au obținut rezultate interesante în cercetarea istoriei tiparului, cărții și bibliotecilor, că au fost create o serie de instrumente prețioase de informare bibliografică și că există, totodată, susținute preocupări pentru rezolvarea aspectelor practice ale muncii de bibliotecă. Sînt însă puține — remarcă referența — studiile care să trateze și să lămurească problemele teoretice ale bibliologiei, ale interdependenței bibliologiei cu celelalte discipline particulare. (Din seria acestor lucrări, este citat remarcabilul studiu *Dokumentacja i informacja naukowa*, de Maria Dembowska).

Lucrările Congresului, desfășurate pe comisii (1. completarea colecțiilor, 2. cooperarea interbibliotecară și 3. informarea științifică), au evidențiat activitatea complexă a bibliotecilor poloneze și preocupările colegilor noștri din R. P. Polonă de a soluționa teoretic și practic problemele menite să intensifice activitatea bibliotecilor, să lărgască și să accelereze cooperarea interbibliotecară pe plan local, regional și național, precum și cooperarea dintre biblioteci și celelalte instituții științifice și culturale. Preocuparea majoră este de a integra bibliotecile și a le pune mai mult în slujba mișcării culturale și științifice.

Mircea TOMESCU

După aproape nouă ani de la prima sa ediție, Șoseaua Nordului a apărut, la începutul anului 1968, într-o formă revăzută și amplificată. Romanul cuprinde în cele două volume ale sale una dintre perioadele cele mai frământate, mai grele și mai eroice din existența poporului nostru — etapa pregătirii și a înlăptuirii, sub conducerea Partidului Comunist Român, a insurecției armate de la 23 August 1944.

Momente din istoria recentă a poporului sînt cuprinse în lucrări fundamentale ale literaturii actuale ca Descult și Rădăcinile sînt amare de Zaharia Stancu, Moromeții de Marin Preda, Străinul și Setea de Titus Popovici, Cordovanii de Ion Lăncrănjan și altele. Acestor cărți li se alătură și Șoseaua Nordului de Eugen Barbu.

Cînd anunșase în presă — în urmă cu cinci ani, cu prilejul reeditării Groapei — că intenționează să dea cititorilor Șoseaua Nordului într-o nouă versiune, Eugen Barbu inserase acest roman în „ciclul dedicat unei artere muncitorești importante cum e Grivița”. Ca și în alte lucrări ale sale — nuvelele din volumul Prînzul de duminică, romanul Facerea lumii — scriitorul investighează în Șoseaua Nordului un univers uman complex, acela oferit de mediul muncitoresc. Romanul consemnează în paginile sale aspecte ale activității deslășurate de luptătorii comuniști în ilegalitate și apoi în zilele lui August 1944. Departate de a fi numai o cronică a evenimentelor, Șoseaua Nordului este un document profund uman, ea urmărește traiectoria unor existențe, faptele cîtorva eroi și, totodată, evoluția, mișcarea unor mase mari de oameni căliți în focul marilor înclătări de clasă.

Acțiunea celui de-al doilea volum*) se deslășoară în vara toridă și agitată a anului 1944. Spaima catastrofei iminente îi determină pe guvernanții României să întărească teroarea polișienescă împotriva rezistenței antifasciste. Acestor ultime zbateri luribunde ale celor care simțeau că le fuge, delințiv, pămîntul de sub picioare, comuniștii le opun acțiuni bine pregătite, canalizate în două direcții principale: sabotarea războiului și răsturnarea dictaturii militarofasciste.

Vestea accidentului aerian în care au pierit cîteva persoane de prim rang de la Marele Stat Major al aviației germane (sabotajul, organizat de Tomulete la aeroportul din Craiova, este descris la sfîrșitul primului volum) a dezlănțuit o furie oarbă în rîndul reprezentanților aparatului de represiune. Primele pagini ale

**Evocarea
unei etape
glorioase
a luptei
comuniștilor**

„ȘOSEAUA NORDULUI”

(VOL. II)

de EUGEN BARBU

*) Pentru vol. I vezi: Revista bibliotecilor, 19, nr. 4, apr 1966, p. 213. (Materialul cuprinde un fragment dramatizat din roman).

**„—Pe ce vă bizuiți?
—Pe forța partidului nostru”**

volumului al doilea îi prezintă pe aceștia derutați, aruncându-se asupra celor bănuși că ar duce activitate comunistă. Zelului lor bestial îi cad victime tipograful Dobre și Gică-hau-hau zis împăratul Griviței, care împărțea manifeste pe eroanele Gării de Nord, sub nasul copoilor Siguranței.

Grupul de comuniști din care făcea parte inginerul Comșa, Dumitrana, Mares, Tomulete, Niculescu, Ina, Tereza și alții participă la pregătirea metodică a ofensivei. Ei au de trecut, la un moment dat, printr-o încercare grea. Datorită unei imprudențe comise de Mares, care nu respectase regulile conspirației, Siguranța e pe cale să-i descopere. Cu abilitate, trecând prin momente de mare tensiune pe care cititorul le urmărește cu răsuflarea tăiată, ilegalistii izbutesc să deoace planurile urmărilor lor, „să se dea la lund” fără pierderi.

Evenimentele se precipită. Întrîngerea mașinii de război hilleriste era evidentă. În aceste condiții, acțiunile partidului iau amploare. De la sabotaje și acte de diversivitate, se trece la pregătirea insurecției armate. Se organizează evadarea unui mare grup de comuniști din lagărul de la Tirgu-Jiu. Bătălia decisivă se apropie.

Faptele consemnate în paginile romanului se succed într-un ritm tot mai dinamic, într-un crescendo care anunță marea dezlănțuire. Centrul de telecomandă de lângă aeroportul Clinceni este neutralizat de către comuniști (la această acțiune, de un prețios ajutor le este cîntăreața Marta, cea care, fără să vrea, îl descoprase pe Mares); partidul realizează o largă grupare a elementelor democratice și antifasciste; sînt arestați Antonescu și miniștrii acestuia.

Ultimele capitole ale cărții sînt consacrate insurecției, puternică desfășurare de forțe, în timpul căreia partidul a primit sprijinul maselor însetate de libertate. În tablouri sugestive, aproape filmice, sînt urmările episoadele luptelor de stradă care au avut loc în diferite puncte ale Capitalei, luptele duse de armată și de gărzile patriotice pentru a izola trupele dușmane aflate în București și pentru a oprî pătrunderea, prin Șoseaua Nordului, a armatei germane.

Romanul se încheie cu victoria insurecției. Paginile de la sfîrșitul cărții dezvăluie cititorului ceva din tumultul acelor zile, cînd oameni pentru care eroismul devenise un mod de manifestare, poate chiar singurul mod de manifestare, au făcut, cu simplitate, temelia isloriei noi a poporului.

Romanul Șoseaua Nordului se desfășoară dinamic, antrenant. Episoadele au adesea o succesiune cinematografică (se pot găsi

similitudini cu filmul Procesul alb care își trage substanța din aceleași evenimente). Carte de acțiune mai mult decît de analiză, Șoseaua Nordului captivează pe cititor. Inspirat dintr-un capitol glorios al luptei comunistilor, romanul este o evocare vie, emoționantă, convingătoare. Scriitorul manifestă o vădîlă predilecție pentru situațiile de mare tensiune, cu prilejul cărora se delinesc caracterele, se conturează personalitățile.

Tipologia volumului al doilea este, în cea mai mare parte, aceeași cu a celui dintîi. În viltoarea evenimentelor, oamenii cresc, se maturizează, revoluția devine rațiunea existenței lor. Romancierul creează citeva chipuri interesante de comuniști, oameni autentici, înveștiți cu impresionante forțe morale, gata oricînd să se sacrifice pentru idealul de libertate și fericire al poporului.

Vasile Dumitrana, care apare în volumul anterior ca un om inzebrat cu deosebite însușiri de revoluționar, conduce cu fermitate acțiunile grupului. El are grijă să fie respectate cu stricnicie legile aspre ale ilegalității. „Dar eu răspund cu capul pentru fiecare comunist — îi spune el lui Mares cînd acesta atrăsese asupra sa atenția Siguranței. Sîntem puțini, o știi bine, și nu-mi este indiferent dacă mine îți frîngi gîtul, te rog să mă crezi”. Față de membrii partidului de opoziție, cu care partidul comunist s-a aliat vremelnic, Dumitrana se comportă cu aceeași intranșigență: „— Adică cum ați vrea dumneavoastră, domnule, să se facă insurecția asta sau lovitură de stat cum îi spuneti? Fără participarea maselor, așa, ca la operată? Cu două puști și un pistol? Aveți haz!... Fără masele de muncitori orice încercare de a răsturna situația e sortită pieirii”.

O expresivă figură de comunist este și mecanicul Nicolae Mares. „— Aștept judecata tovarășilor mei și cu asta am terminat”! — spune el cînd este vinovat, neîncercînd să-și minimalizeze greșeala. În timpul luptelor de stradă se comportă dirz, nelnicat, aruncîndu-se unde este pericolul mai mare: „Gloanțele șuierau foarte aproape și se înfipseră cu un zgomot sec în obloanele de fier. Mecanicul se aruncă la pămînt... Se ridică și iar se culcă pentru că de dincolo de apă sosi un nou stol de gloante”.

De multă stăpînire de sine și curaj, de prudență și perspicacitate dau dovadă și ceilalți comuniști: Tomulete, Comșa, Ina, Dobre, Tereza, Purcaru și alții.

Este interesant de urmărit procesul formării lui Niculescu în spiritul principiilor comuniste. Studentul, alimentat de lecturi despre revoluția franceză, preocupat el însuși, în lucrările sale, de ideea revoluției,

este, la început, atașat mai cu seamă din punct de vedere sentimental cauzei comunistilor. Conștiința sa revoluționară, se călește în luptă. În timpul insurecției își jertlește viața incendiind un tanc nemșec. „Era mai tânăr decît noi și înțelegea altfel eroismul — spune despre el Dumitrana. În definitiv, cineva trebuia să facă asta”.

În carte sînt creionate, lămurite, numeroase alte chipuri de luptători revoluționari. Acțiunile lor se deslășoară pe fundalul unor ample mișcări de mase, la care participă muncitorii, țărani, orășeni. În felul acesta, insurecția apare în toată mărirea ei ca un eveniment istoric care răspunde desideratelor întregului popor și la înlăptuirea căruia au luat parte activă pături largi ale populației.

Față de ediția anterioară, cele două volume apărute anul acesta ale romanului Șoseaua Nordului au mai multă adîncime. Izburile — alil pe planul realizării artistice cit și pe acela al cîștigării unui plus de autenticitate — se datorează înțelegerii aprofundate de către scriitor a momentului istoric, lărgirii perspectivei din care sînt privite evenimentele.

Document istoric al unei epoci de răs-cruce din istoria României, evocare emoționantă a luptei duse de comuniștii pentru libertatea poporului, Șoseaua Nordului este o carte profund adevărată și umană. Romanul adaugă valențe și semnificații noi literaturii dedicate luptei comunistilor, devotamentului lor pentru cauza poporului.

Indicații metodice

Recomandăm bibliotecarilor să se opreas-că, în cadrul manifestărilor de masă de-dicate unor momente din istoria eroică a Partidului Comunist Român, și asupra ro-manului Șoseaua Nordului de Eugen Barbu.

Fără să repetăm lucruri care s-au mai spus în paginile revistei, vrem să sub-liniem necesitatea ca aceste manifestări organizate de către bibliotecă să fie, într-adevăr, manifestări cu cartea. Această înseamnă că nici prezentarea cărții, nici alte momente ale manifestării nu trebuie să înlocuiască lectura, ci să o incite. Bi-bliotecarul să știe să aducă în dezbatere aspecte interesante, inedite, să știe să tre-zească cititorilor dorința de a citi cartea.

Textul de față, care cuprinde o scurtă recenzie, dramatizarea unui fragment, prop-uneri de texte pentru lectură sau dra-matizare, oferă posibilitatea alegerii unei game mai largi de manifestări în legătură cu romanul Șoseaua Nordului: prezentări sau recenzii, seri literare, convorbiri cu cititorii, seri de lecturi artistice sau lec-turi dramatizate.

Materialele pe care le publicăm acum pot să fie folosite — parțial sau integral — și în contextul unor manifestări de mai mare amploare, închinete luptei partidului nostru, unor evenimente din istoria sa, ori menite să aducă în centrul atenției citi-torilor lucrările literare care-și trag sub-stanța din evenimentele care au culminat cu ziua de 23 August 1944.

Scurt fragment dramatizat din romanul ȘOSEAUA NORDULUI (vol. II)

Scena se desfășoară în zilele insurecției, la Comandamentul general al Capitalei. Decorul sugerează o încăpere mobilată simplu: un birou, un telefon, un aparat de radio, o masă lungă, mai multe scaune. La ridicarea cortinei, inginerul Comșa, așezat la birou, formează un număr de telefon. Prin fereastra deschisă pătrunde vuietul străzii, zgomot de camioane și de motoci-clete.

— Comșa (la telefon): — Alo, Radiodi-fuziunea? La telefon Comșa, cu cine vor-besc? Cum e la voi? Liniște? Bine. (Pune receptorul în furcă și, după o scurtă pa-uză, formează alt număr de telefon.) Alo, Posta? Care e situația? Bună? Nimic de semnalat? Bine... (Formează alt număr.) Alo! Telefoanele? Aici Comșa. Întăriti gărzile și schimbați-le din trei în trei ore... Vă trimit încă un grup, așteptați... (For-mează alt număr de telefon.) Alo! C.F.R.-ul, C.F.R.-ul? Ce faceți, fraților? De ce nu răspundeți? Ați pregătit grupurile de anti-aeriană? Nuuu? Dar ce mai așteptați? Ori bănuili că s-a terminat războiul? În cel mult un ceas trec pe la voi. Să vă găsec la lucru, s-a înțeles? (În momentul în care așază receptorul în furcă, pe ușă intră Du-mitrana; telefonul sună strident).

— Dumitrana: — S-au întors cei de la Clinceni?

— Comșa: — Încă nu. (Ridică recepto-rul.) Alo! Alo, da! Comșa la telefon. Vor-bește, Tomulete, te ascult. Operația s-a terminat? Ați doborât 14 aparate? Bine. Veniți încoace, în cel mai scurt timp pos-ibil. (Asază receptorul în furcă și se în-toarce spre Dumitrana.) Ei erau.

— Dumitrana: — Bine că s-a isprăvit cu postul de telecomandă! Care sînt ordi-nele?

— Comșa: — Rămii aici. Eu trec pe la C.F.R. și pe la Radiodifuziune. Cînd vin cei de la Clinceni, sfătuiți-vă cum să or-ganizați gărzile muncitorești în sectorul Grivita. (Iese, intră Mareș.)

— Mareș: S-au întors?

— Dumitrana: — Încă nu. Dar au lucrat bine. De unde vii?

— *Mareș*: — Am făcut controlul bari-
erelor. Toate drumurile sînt supravegheate
de gărzile muncitorești.

— *Dumitrana*: — Ceva deosebit?

— *Mareș*: — La intrarea dinspre Giurgiu
s-a dat o scurtă luptă cu o unitate de
antiaeriană. Nemții voiau să forțeze trece-
rea. Au fost respinși. Ce știi de nenea
Dobre?

— *Dumitrana*: — A fost eliberat. L-a scos
din beciurile Siguranței un grup de munci-
tori de la Herdan. (De afară se aude un
claxon puternic.)

— *Mareș*: — Ce-o fi? (Sare la fereastră.)
Au venit băieții! Niculescu și ceilalți! To-
mulete e rănit.

— *Dumitrana*: — E rănit? (Vine și el
la fereastră.)

— *Mareș*: — Mă duc să-i întimpin.
(Iese.)

(Scurtă pauză, în timpul căreia în scenă
se află Dumitrana, singur, el se plimbă cu
pași mari, gînditor; intră Mareș, Tomu-
lete și Niculescu; Tomulete are un brăț
bandajat.)

— *Niculescu* (intră primul, agîlînd fre-
netic un ziar): România liberă! Apelul
Frontului Patriotic! L-ați văzut? (Așază
ziarul pe birou.)

— *Dumitrana*: — L-am văzut, l-am vă-
zut. (Le strînge mîinile). Stați jos, băieți.
Grav, Tomulete?

— *Tomulete*: — O afurisită de schijă.
Numai că nu pot să mișc brățul.

— *Dumitrana*: — Dar ce-i cu tine, Ma-
reș? Ce te-ai posomorit așa?

— *Niculescu*: — Știi, Marta... cîntăreata
aceea...

— *Dumitrana*: — Au ucis-o?

— *Tomulete*: — Cînd ne-am retras din
clădirea comandamentului... A ajuns-o un
glonț drept în ceafă...

— *Mareș*: — Gata, tăceți! Să nu vă mai
aud! Nu-i momentul să vorbim acum des-
pre asta! Mai bine, spune-ne, tovarășe Du-
mitrana, ce avem de făcut.

— *Dumitrana*: — Tovarăși, lucrurile s-au
limpezit. Guvernul e arestat.

— *Niculescu*: — Cum, cu Mareșal cu
tot?

— *Dumitrana*: — Toată șleahța.

— *Mareș*: — Și armata?

— *Dumitrana*: — Armata abia așteaptă
să le tragă o chelșăneală nemților.

— *Tomulete*: — Dar noi?

— *Dumitrana*: — Am vorbit mai întîi
cu tovarășul Comșa. Noi ne ocupăm de sec-
torul Grivița. Pe urmă, ne alăturăm trupe-
lor care vor apăra Șoseaua Nordului. Ni-
culescule, poți să ajuti la instalarea unui
post de radio? Ne trebuie urgent un post
de radio pentru coordonare...

— *Niculescu*: — Se face, se face. Doar
știi ce meserie am. Dar unde țî-e omul?

— *Dumitrana*: — Vine numaidecît.

— *Niculescu*: — Cu tot ce trebuie?

— *Dumitrana*: — Cu tot. N-avea grijă.

— *Tomulete*: — Și cu gărzile?

— *Dumitrana*: — Doar ați citit Apelul
Frontului Patriotic în vederea creării găr-
zilor cetățenești.

— *Tomulete*: — Asta înseamnă că tre-
buie să împărțim armele.

— *Dumitrana*: — Bineînțeles. Unde cre-
deți că am putea instala un centru de dis-
tribuire?

— *Niculescu* (după o pauză): — Stați
că știu eu ceva... A rămas neatinsă Baia
comunală. Are o curte foarte largă. Pu-
tem să instalăm cîteva mitraliere...

— *Dumitrana*: — Ce mitraliere, tunuri
antitanc ne trebuie, dar de asta are cine
să se ocupe; e vorba, unde se află baia...

— *Niculescu*: — Grivița 354, imediat
după colț, în fața unei biserici...

— *Dumitrana*: — E-n regulă! Acolo ne
așezăm. (Sună telefonul.) Alo, da. Dumit-
rana la telefon. Într-un sfert de oră să
fiu la Comitetul Central? Am înțeles. (A-
șază telefonul în furcă.) E limpede, nu?
Să adunați totul la un loc: oameni, arme.
Mareș, răspunzi de tot. Tu ești, ca să zic
așa, primul comisar roșu. Țîi convine?

— *Mareș*: — Ce-i aia să-mi convină?
Aștept ordinele.

— *Dumitrana*: — Mergeți și instalați
plătoane. Tomulete, tu o să te ocupi de
însușirea celor care vor să intre în gărzile
patriotice. Pînă diseară trebuie să înarmăm
pe toți cei care se vor prezenta. Nemții au
trupe în jurul Bucureștiului și se bănuie că
ne vor ataca... Eu trebuie să plec. Noroc!
(Iese.)

— *Mareș*: — Noroc, comandante.

— *Tomulete*: — Așteptăm ordinele.

— *Mareș*: — Să plecăm spre Baia co-
munală, sergentule. Nu ești obosit?

— *Tomulete*: — Dar ce țî-ai găsit să
mă-ntrebi tocmai pe mine? Ce, de somn îmi
arde acuma? Hai să ne organizăm cartier-
ul general.

— *Niculescu* (răsucesște butonul aparatu-
lui de radio): — Eu îmi aștept omul cu
instalația. (Răsucesște din nou butonul, se
aud paraziti, apoi muzica unui post stră-
în; Mareș și Tomulete se îndreaptă spre
ușă.) Băieți, transmit ai noștri! Au des-
chis ai noștri emisiunea! (Dă aparatul mai
tare; ceilalți doi se opresc în prag și
ascultă.)

— *Vocea crainicului*: — Cetățeni și ce-
tățene! Repetăm comunicatul transmis
noaptea trecută! România a ieșit din
război și a semnat armistițiul cu Națiunile
Unite. În întreaga țară domnește liniștea.
Cetățeni și cetățene, ascultați în continuare
comunicatul Marelui Stat Major al Arma-
tei... (Pe aceste ultime cuvinte, se lasă,
încet, cortina.)

1) Discuția între Mareș și Niculescu; amândoi tinerii, sătui să se ascundă în cămăruța studentului, așteaptă, cu înfrigurare, să treacă la acțiuni deschise:

p. 30—35 („Iată un om cumsecade...”
până la sfârșitul subcapitolului).

2) Ciripoi, adjunctul lui Mîzdrache, este pe cale de a descoperi grupul lui Dumitrana:

p. 46—49 (*Îi întimpină Ciripoi... până la sfârșitul subcapitolului*).

3) Gică-hau-hau și graficul Dobre sînt arestați și anchetați:

p. 64—71 (*„Pînă să dea șelul stației semnalul... pînă la sfârșitul subcapitolului*).

4) Mareș este urmărit de către agenții Siguranței:

p. 83—92 (întreg subcapitolul 5).

5) În urma unei acțiuni de sabotaj, nemții îi anchetează pe muncitorii de la Malaxa:

p. 95—99 (*„Înainte de a se fi sfîrșit prima jumătate a lunii august... pînă la... dacă o să-l ia din scurl”*).

6) Comșa și Dumitrana iau parte, în casa generalului Dănciulescu, la o întrînire cu reprezentanții partidelor de opoziție:

p. 99—107 (*„Peste o oră se aîda la Cotroceni... pînă la... într-o primejdie de moarte”*).

7) Evadarea lui Fieraru din lagărul de la Tirgu-Jiu:

p. 113—117 (*„În ușa barăcii... pînă la sfîrșitul subcapitolului*).

8) Acțiunea de la comandamentul german, de neutralizare a postului de telecomandă:

p. 177—178 (*„În clipa aceea lumina se stîlîse... pînă la sfîrșitul subcapitolului*);

p. 188—195 (întreg subcapitolul 7).

9) Arestarea guvernului lui Antonescu:
p. 182—187 (*„La ora 9 și 17 minute... pînă la sfîrșitul subcapitolului*).

10) Recrutarea oamenilor din gărzile patriotice:

p. 231—237 (*„Se însera... pînă la sfîrșitul subcapitolului*).

11) Lupte de stradă în Capitală:
p. 256—260 (*„Tăcere și pîndă... pînă la... să ajungem pe cei din față”*);

p. 263—267 (*„— Ce facem?... pînă la... s-a terminat cu ei”*).

12) Luptele de pe Șoseaua Nordului:
p. 267—290 (*„Acum ridică ochii... pînă la sfîrșitul subcapitolului*).

13) Victoria:

p. 299—320 (întreg subcapitolul 5).

Text realizat de Beatrice ARION

Anul acesta, pe întreg cuprinsul românesc poporul sărbătorește un eveniment de seamă: 120 de ani de la revoluția din 1848. Pentru a veni în sprijinul bibliotecarilor care pregătesc diferite acțiuni de popularizare a evenimentului prin intermediul cărții, publicăm această bibliografie selectivă.

Selecția a avut drept criteriu semnarea numai a cărților existente în bibliotecile mici, lucrări care pot servi, în același timp, și la amenajarea unor expoziții tematice. Nu au fost incluse aici articolele din perioade — apărute cu ani în urmă — întrucît bibliotecile mici au un număr restrîns de abonamente sau colecții constituite pe mai mulți ani și deci, semnarea acestor articole nu le-ar fi fost de un real folos.

În presa cotidiană, ca și în revistele de cultură și de specialitate vor apare însă, în această perioadă, numeroase articole și studii consacrate evenimentului ori producții literare inspirate din lupta revoluționară a poporului din anul 1848, care pot și trebuie să stea în atenția bibliotecarilor.

1848 în Țările Române (Lucrări de sinteză).

1. *Istoria României*. [Vol.] IV. [Buc.], Editura Academiei, 1964. 863 p.

— Cap. III. *Revoluția din 1848 în țările române*, p. 37—179.

2. *Din istoria Transilvaniei*. [Vol.] II [Buc.], Editura Academiei, 1961. 463 p.

— *Revoluția de la 1848*, p. 1—132.

3. *Antologia gîndirii românești*. Secolele XV—XIX. [Partea] I-II. Buc., Editura politică, 1967. 868 p.

Lucrarea cuprinde și fragmente din operele cele mai reprezentative ale unor fruntași ai revoluției de la 1848 din Țările Române: Nicolae Bălcescu, Cezar Bolliac, Dimitrie Bolintineanu, Ion Ionescu de la Brad, Eftimie Murgu, Avram Iancu, Mihail Kogălniceanu, Alecu Russo, Simion Bărnuțiu, George Barițiu, C. A. Rosetti, Ion Ghica ș.a. (p. 263—446).

4. BODEA, CORNELIA. *Lupta românilor pentru unitatea națională. 1834—1849.* Buc., Editura Academiei, 1967. XVI+391 p.

5. CHERESTEȘIU, VICTOR. *Adunarea națională de la Blaj, 3—5 (15—17) mai 1848.* Începuturile și alcătuirea programului revoluției din 1848 din Transilvania. Buc., Editura politică, 1966. 672 p.

6. GEORGESCU, FLORIAN. *Participarea maselor populare bucureștene la revoluția din 1848.* [Buc.], 1961. 119 p. + 2 f.h. + 3 f. pl. (Muzeul de istorie a orașului București).

7. [GEORGESCU BUZĂU, GH. ȘI CHERESTEȘIU, VICTOR]. *Anul revoluționar 1848 în țările române.* Buc., Editura politică, 1963. 48 p.

8. GIURESCU, CONSTANTIN C. *Transilvania în istoria poporului român.* Buc., Editura științifică, 1967. 163 p. + 29 f.pl.

9. [PETRIC, ARON ȘI ADĂNILOAI, NICHITA]. *Formarea statului național român. Lupta poporului român pentru independența națională.* Buc., Editura politică, 1964. 72 p.

10. [ȘTEFAN, GHEORGHE]. *Momente din istoria poporului român.* Buc., Editura politică, 1966. 176 p.

Figuri de revoluționari.

1. ALMAȘ, DUMITRU. *Bălcescu, democrat-revoluționar.* Ediția a 2-a revăzută. Buc., Editura științifică, 1962. 72 p. (Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor culturale-științifice).

2. CĂLINESCU, GEORGE. *I. Eliade Rădulescu și epoca sa.* Text stabilit și adnotat de Al. Piru. [Buc.], Editura tineretului, 1966. 120 p. + 8 f. (Mici monografii).

3. CĂLINESCU, GEORGE. *Vasile Alecsandri.* [Buc.], Editura tineretului, 1965. 160 p. (Mici monografii).

4. DIMA, AL. *Alecu Russo.* [Buc.], E.S.P.L.A., [1957]. 248 p. + 10 f.pl.

5. DRAGOMIR, SILVIU. *Avram Iancu.* Buc., Editura științifică, 1965. 304 p. + 10 f. (Pagini din istoria patriei).

6. GEORGESCU-BUZĂU, GH. N. *Bălcescu.* Buc., E.S.P.L.A., 1956. 256 p.

7. GIURESCU, CONSTANTIN C. *Viaja și opera lui Cuza Vodă.* Buc., Editura științifică, 1966. 479 p. + 20 f.pl.

8. GRIGORESCU, DAN. *Trei pictori de la 1848.* [Ioan Negulici, C. D. Rosenthal și Barbu Iscovescu]. [Buc.], Editura tineretului, 1967. 255 p. + 16 f.pl. (Oameni de seamă).

9. HÎNCU, DUMITRU. *Kogălniceanu.* [Buc.], Editura tineretului, 1960. 316 p. + 8 f. pl. (Oameni de seamă).

10. MARTINESCU, PERICLE. *Costache Negri.* Buc., Editura tineretului, 1966. 380 p. (Oameni de seamă).

11. NETEA, VASILE. *George Barițiu. Viața și activitatea sa.* Buc., Editura științifică, 1966. 367 p. + 20 f. pl.

12. NICOLESCU, G. C. *Viaja lui Vasile Alecsandri.* Ediția a doua revăzută. [Buc.], Editura pentru literatură, 1965. 698 p. + 14 f. pl.

13. PAPADIMA, OVIDIU. *Cezar Bolliac.** Buc., Editura Academiei, 1966. 351 p.

14. ȘOIMARU, TUDOR. *Cezar Bolliac.* [Buc.], Editura tineretului, 1962. 368 p. + 14 f. pl. (Oameni de seamă).

15. URȘU, HORIA. *Avram Iancu.* [Buc.], Editura tineretului, 1966. 256 p. + 9 f. (Oameni de seamă).

16. VÎRGOLICI, TEODOR. *Alecu Russo.* [Buc.], Editura tineretului, [1964]. 200 p.

17. *Viaja și idelle lui George Barițiu.* Studiu introductiv, antologie și note de Radu Pantazi. Buc., Editura științifică, 1964. 399 p.

1848 în literatură.

1. ALECSANDRI, V. *Neculae Bălcescu în Moldova.* În: V. Alecsandri. *Proză.* Ediție îngrijită și studiu introductiv de G. C. Nicolescu. [Buc.], Editura pentru literatură, 1966. p. 313—324.

2. ALECSANDRI, V. *Poezii.* [Vol.] I. *Doine și lăcrămioare.* [Vol.] II. *Ostașii noștri.* [Buc.], Editura pentru literatură, 1967. Vol. I. LV + 351 p.; vol. II. 511 p.

— *Adio, Moldovei.* Vol. I, p. 174—175.

— *Întoarcerea în țară.* Vol. I, p. 178—179.

— *Deșteptarea României.* Vol. I, p. 199—201.

— *N. Bălcescu murind.* Vol. I, p. 248—249.

— *15 mai 1848.* Vol. II, p. 402—403.

— *Hora Ardealului.* Vol. II, p. 404—405.

3. *Antologia poeziei românești.* [Vol.] 1—3. Buc., E.S.P.L.A., 1957 (Biblioteca pentru toți). Vol. 1. 352 p.; vol. 2. 368 p.; vol. 3. 367 p.

— Baronzi, G. *Între Sella și Haridba.* Vol. 2, p. 165—167.

— Catina, Ion. *Marșul revoluționar.* Vol. 2, p. 162—163.

— Crețeanu, George. *Patrie și libertate.* Vol. 2, p. 182; *13 septembrie 1848.* Vol. 2, p. 183; *Nicolae Bălcescu.* Vol. 2, p. 183—185.

— Mureșanu, Andrei. *Un răsuneț.* Vol. 2, p. 39—41.

— Negri, Costache. *Pentru Bălcescu.* Vol. 1, p. 345—346.

4. ALMAȘ, DUMITRU. *Un om în turtună.* [Buc.], Editura tineretului, 1965. 312 p.

5. BARBU, ION. *Bălcescu trăind.* În: *Rîul, ramul...* (Din poezia română contemporană). [Buc.], Editura pentru literatură, 1967, p. 19.

* Autorul a adoptat forma numelui scris cu un singur „l”.

6. BÎRNA, VLAICU. *Romanul Caterinei Varga*. Buc., Editura tineretului, 1960. 356 p.

7. BOLINTINEANU, DIMITRIE. *Legende istorice și alte poezii*. [Buc.], Editura pentru literatură, 1965. LIII + 408 p.

— *Cintec de libertate* (improvizat în ziua de 11 iunie 1848), p. 393—394.

— *Lui Nicolae Bălcescu*, p. 389.

8. CĂLINESCU, G. *Iubita lui Bălcescu*. [„Catină damnată” și alte nuvele]. Text îngrijit și adnotat de Al. Piru. [Buc.], Editura militară. [1965]. 112 p. (Cartea ostasului).

9. CONSTANT, PAUL. *Stilpi de loc*. Povestiri din zilele Revoluției din 1848. [Buc.], Editura tineretului, [1967]. 255 p.

10. *Cântarea României*. Antologie. Cu un Cuvânt înainte de G. C. Nicolescu. Ediția a II-a. [Buc.], Editura pentru literatură, 1967. 431 p.

Lucrarea cuprinde și spicuri din operele unor fruntași ai revoluției de la 1848: Nicolae Bălcescu (p. 140—158), Vasile Alecsandri (15 mai 1848, *Deșteptarea României, Hora Ardealului*, p. 124—126), Avram Iancu (*Libertate, egalitate, fraternitate*, p. 164—167), Costache Negri (*Pentru Bălcescu*, p. 89), Andrei Mureșanu (*Un răsunet, 15 mai 1848*, p. 99—101), Cezar Bolliac (*Acvila străbună, La România*, p. 93—98), ș.a.

11. GHICA, ION. *Din timpul zaverii*. (Scrieri alese). Prefată și note de Constantin Măciucă. [Buc.], Editura tineretului, [1963]. 240 p. (Biblioteca școlară, 51).

12. JEBELEANU, EUGEN. *Bălcescu*. [Poem]. Prefată de Ov. S. Crohmălniceanu. [Buc.], Editura tineretului, 1963. 160 p. (Biblioteca școlară, 65).

13. PAS, ION. *Întimplări cu Bălcescu*. Ediția a III-a. Buc., Editura tineretului, 1963. 248 p.

14. PETRESCU, CAMIL. *Bălcescu*. Prefată și note de Zoe Dumitrescu-Busulenga. [Buc.], Editura tineretului, 1961. 276 p. (Biblioteca școlară, 22).

15. PETRESCU, CAMIL. *Întimplări la școala de la Sf. Sava*. În: *File de viață*. Povestiri. Buc., Editura tineretului, 1954, p. 19—29.

16. PETRESCU, CAMIL. *Un om între oameni*. [Vol.] 1—3. Buc., Editura tineretului, 1967. Vol. 1. 584 p.; vol. 2. 616 p.; vol. 3. 536 p.

17. PETRESCU, CEZAR. *Ajun de revoluție 1848*. [Buc.], E.S.P.L.A., [1954]. 204 p.

18. STANCU, HORIA. *Elenco*. [Fragment de roman]. În: *Viața românească*, 21 [nr.] 1, ian 1968, p. 27—52.

19. URSU, HORIA. *Momente din istoria României în creația literară*. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1963. 256 p.

— Cap. V. *Anul revoluționar 1848 în Moldova, Țara Românească și Transilvania*, p. 88—180. *Bibliografie*, p. 242—246 (119 titluri).

20. ZACIU, MIRCEA. *Amiaza unei revoluții*. Scenariu literar. Buc., E.S.P.L.A., 1954. 232 p.

Horia NESTORESCU

PE URMELE MATERIALELOR PUBLICATE

Referitor la nota publicată în rubrica *Diverse* din nr. 12/1967 al revistei noastre, cu privire la tipărirea cu defecte a fișelor stas pentru biblioteci, am primit răspunsul *Întreprinderii de Stat pentru Imprimare și Administrarea Publicațiilor*, din care redăm următoarele:

„Vă comunicăm că *Întreprinderea noastră* a luat următoarele măsuri pe această linie:

— se va solicita C.L.D.C.-urilor să lieril mai exigente la recepția imprimatelor;

— se va întocmi un material către *Trustul industriei poligrafice* ca, împreună, să găsim o soluție de perforare mecanică a fișelor de biblioteci;

— se va solicita *întreprinderii poligrafice* ce le va tipări să respecte cu strictețe dimensiunile și să dea o atenție deosebită la tăierea lor.

Considerăm ca un sprijin în munca noastră sesizarea dv. și vă mulțumim”.

De asemenea, *Întreprinderea poligrafică „Grafica nouă”* ne comunică:

„Nescoaterea colilor de maculatură din stoc a fost o neatenție din partea stângătoarelor care au obligația să exercite controlul colilor tipărite la eliminarea mașinii.

Diferența de mărime conform stasului se admite între 1 și 2 mm; dacă s-a depășit această diferență înseamnă că defecțiunea s-a produs la mașina de tăiat.

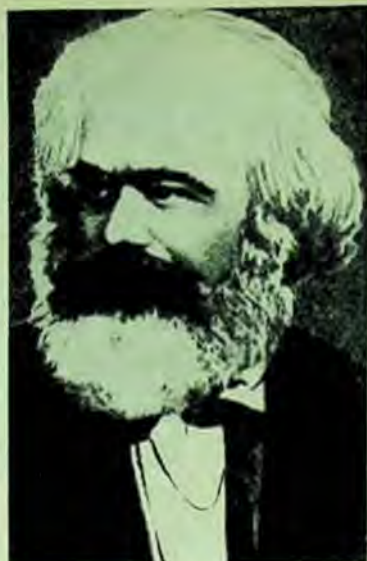
Considerăm articolul dv. ca un sprijin dat *întreprinderii*. Pe viitor vom lua măsuri spre respectarea mai riguroasă a indicilor de calitate la tipărirea fișelor de biblioteci”.

KARL MARX

savant

și

luptător

150 de ani de la nașterea sa

La 150 de ani de la nașterea lui Karl Marx, opera sa se află definitiv și irevocabil înscrisă în patrimoniul culturii universale și adinc încrustată în existența noastră cotidiană.

Schimbările revoluționare petrecute în lume, creșterea forțelor mondiale ale socialismului, continuarea procesului de destrămare a sistemului colonial, amploarea crescândă a luptelor clasei muncitoare, a mișcărilor democratice pentru progres social confirmă justetea învățării lui Marx, iar aslăzi conceptele fundamentale ale marxismului nu pot fi eludate din știința socială chiar și de cei mai aprigi defăimători ai marxismului, tot așa cum, bunăoară, nu s-ar putea să se elimine din știință noțiunile carteziene ale geometriei analitice sau cele newtoniene-leibniziene ale calculului diferențial și integral. Creația lui Marx a rezistat deci vremurilor, din a căror sevă a fost plămădită și, tocmai de aceea, într-un anumit sens, vremurile nu au rezistat operei — au trebuit să i se conformeze. Marx a dat omenirii, prin descoperirile sale în filozofie, sociologie și economie politică, conștiința propriului ei mecanism istoric și, prin aceasta, instrumentul autocreației sale. Marele geniu își realiza astfel intenția exprimată încă în tinerețe de a descoperi metoda în stare să silească „aceste rînduiri încremenite să joace, cîntîndu-le, propria lor melodie”¹⁾.

În preocupările lui Marx s-a îmbinat mîncă de cercetător cu cea de militant, de luptător socialist. Deși era pătruns de adevărul că cercetarea științifică își pierde acest atribut atunci cînd este subordonată unor scopuri antesiabilite, el considera că savantul nu trebuie să stea numai în cabinetul său de lucru și să nu se amestece în viața și luptele sociale ale contemporanilor săi. Studiind, fără idei preconcepute, dezvoltarea economică, politică și ideologică a societății omenești, el a descoperit baza științifică a mișcării muncitorești pentru socialism dar, considerînd că știința nu se poate limita la explicarea lumii, a trecut la lupta pentru traducerea în viață a rezultatelor cercetărilor sale, la lupta pentru triumful cauzei clasei muncitoare. Marx nu a fost numai autorul *Manifestului comunist* (împreună cu Fr. Engels), al *Capitalului* și al altor altor renumite scrieri economice, filozofice și politice, dar și creatorul și conducătorul Asociației Internaționale a Muncitorilor (Internaționala I).

Cele două fiice mai mari ale lui Marx, Laura și Jenny, i-au pus odată în glumă tatălui lor citeva întrebări, la care acesta a răspuns în cunoscutele *Mărturisiri*. Dintre acestea, unele îl evidentiază pe Marx ca om de știință — de pildă, la întrebarea: Ocupația preferată, el a răspuns: „A sta cu nasul în cărți”, la întrebarea: motto-ul preferat, „De omnibus dubitandum” (de orice trebuie să ne îndoim); altele, ca luptă-

¹⁾ Marx, K. și Engels, Fr. *Opere*. Ediția a II-a. Vol. 1. Buc., Editura politică, 1960, p. 416.

tor — de pildă, la întrebarea: Ce înțelegeți prin fericire? răspunsul a fost: „A lupta”, la întrebarea: eroul preferat, „Spartacus, Kepler”; altele, și ca savant și ca luptător — de pildă, la întrebarea: Calitatea ce-l caracterizează, Marx menționează: „Concentrarea asupra unui singur scop”.

Pentru Marx, politica presupune cunoașterea milioanei și miliardelor de factori care țin la „războiul de țesut al timpului” și, implicit, acțiunea condiționată de această cunoaștere. Preocuparea sa constantă era să descopere, în spatele faptelor, legea lor și, odată această lege descoperită, să explice faptele prin acțiunea legii. Construcția științei (în special a economiei politice) se realiza astfel de la abstract (esența, legea fenomenelor) la concret (relațiile economice în integritatea lor, așa cum apar în viața reală). Firul diriguitor într-o astfel de abordare îl oferă metoda dialecticii materialiste, a cărei aplicare Marx nu o înțelegea în spiritul unor deducții a priori, ci în sensul cercetării din nou a faptelor, a acelor nenumărați factori care intervin și determină modificarea formei în care legea se manifestă în fenomenele perceptibile la suprafața vieții economice. „Știința — spunea Marx — constă tocmai în a expune modul în care se impune legea... Dacă s-ar încerca deci să se „explice” dinainte toate fenomenele care, în aparență, contrazic legea, ar însemna să prezentăm știința înaintea științei.”¹⁾ În concepția dialectică, logica interioară a unui obiect este propria-i istorie, purificată de elementul accidental. În spiritul acestei metode, Marx începea studiul oricărei materii printr-o cercetare amplă a istoriei ei. După cum spunea Lenin, Marx a construit teoria sa pe un adevărat Mont-Blanc de fapte. Dar nu numai faptele, documentarea propriuzisă, îl interesau pe Marx, ci și concepțiile, teoriile noi. „Îl vedem — spune o altă fiică a lui Marx, Eleanor Marx-Aveling — străin de orice unilateralitate, un cititor care cuprinde totul, înghite totul. Totul, drept, filozofie, istorie, poezie, artă, totul îl interesează și orice face duce pînă la capăt”²⁾.

¹⁾ Marx, K. *Scrisori către Kugelmann*. Buc., Editura P.C.R. 1947. p. 69.

²⁾ Maurul și generalul. Amintiri despre Marx și Engels. Buc., Editura politică, 1966. p. 207.

Recunoscînd justețea, cel puțin în cazul în speță, a cuvintelor lui Buffon, „Stilul este omul”, K. Liebknecht considera că stilul lui Marx este însuși Marx: un om dintr-o bucată, al cărui singur cult era adevărul și care, fără să ezite, renunța la teze cucerite anevoie, teze care-i deveniseră scumpe, deindată ce se convingea că nu erau juste; incapabil de orice prefăcătorie sau ipocrizie, de orice poză, Marx era întotdeauna el însuși, atît în scrierile sale, cît și în viața sa. Se poate spune că tocmai acest stil, lipsit de orice artificialitate, caracterizează și modul de lucru al lui Marx. După cum scrie ginerele său, Paul Lafargue, care un timp l-a ajutat pe Marx în calitate de secretar, în biroul lui Marx totul se găsea la locul potrivit, dar nu într-o ordine cazonă, exterioară: „Marx era una cu camera sa de lucru, iar cărțile și hîrțile din cameră îi dădeau ascultare ca propriile sale mădulare”³⁾. El găsea, aproape fără să caute, cartea ori caietul de care tocmai avea nevoie. Marx nu-și aranja cărțile după mărime, pentru a obține un efect de simetrie, ci după conținut. Le considera pe drept cuvînt instrumente spirituale și nu obiecte de lux. Avea obiceiul să spună: „sînt sclavele mele și trebuie să mă servească după cum mi-e voie”.

Marx își lăcuse încă din tinerețe obiceiul de a face extrase din toate cărțile pe care le citea și de a-și nota propriile-i reflecții. Sistemul de sublinieri pe care-l folosea îi permitea să găsească cu multă ușurință locul căutat într-o carte. Recitea la intervale de cîțiva ani caietele de însemnări și pasajele subliniate în cărțile sale, pentru a și le întipări bine în memoria, care, după cum spun toți cei care l-au cunoscut, era de o siguranță și de o precizie impresionantă. Marx făcea exerciții din tinerețe, învălînd pe dinafară versuri într-o limbă necunoscută. El știa de asemenea pe dinafară aproape toată opera lui Heine și a lui Goethe. În fiecare an, îl recitea pe Eschil în textul grecesc original. După 1848, voind să-și perfecționeze cunoștințele de limbă engleză, limbă în care citea și înainte, a căutat și a clasat toate expresiile specifice lui Shakespeare, pentru care nutrea o mare admirație.

Dacă, din cărțile citite, își forma o idee despre un subiect care-l interesa, Marx scria o lucrare întreagă, o monografie, pen-

³⁾ *Idem*, p. 250.

tru a putea pătrunde mai adânc în domeniul respectiv al științei și pentru a putea controla rezultatele la care studiul său l-a condus. Analizându-și din nou cele scrise, Marx își nota lacunele în vederea studiilor viitoare. Numeroase astfel de monografii Marx le-a scris „pentru propria clarificare, iar nu pentru tipar”. În ceea ce privește publicarea, Marx nu s-a hotărât să trimită la tipar primul volum al *Capitalului*, decît după ce a avut în manuscris întregul material în față.

Cu toate că avea peste 1 000 de volume în biblioteca sa, aceasta îi era insuficientă și de aceea ani de-a rîndul Marx a fost un asiduu cititor al cărților de la British Museum. El lucra cu o conștiințiozitate extremă: nu prezenta niciodată un fapt sau o cifră pe care să nu le fi delinut de la sursă. Se știe că, pentru a scrie cele circa 20 de pagini din *Capitalul* despre legislația engleză pentru protecția muncitorilor, Marx a citit de la un cap la altul o bibliotecă întreagă de cărți conținînd rapoartele comisiei de anchetă și ale inspectorilor de fabrici din Anglia, pe care le cumpărase de la un negustor de maculatură. Necesitatea ce o simțea de a cerceta înseși izvoarele, l-a făcut să citească chiar și operele scriitorilor mai puțin cunoscuți, care sînt citați numai de el, dînd fiecăruia, după propria-i expresie, „ceea ce i se cuvine”. Marx nu publica nici o lucrare înainte de a o fi revăzut, de mai multe ori și de a-i fi dat forma cea mai corespunzătoare, definitivă.

În cabinetul său avea obiceiul să lucreze umblînd. Se așeza numai pentru a scrie ceea ce cugetase. Muncitor neobosit, Marx se recrea citînd beletristică. Dar, în afară de poezii și romane, un mijloc deosebit de reconfortare sufletească îl găsea Marx în studiul matematicii. „În matematicile superioare — spunea Lafargue — se regăsește, după părerea lui Marx, mișcarea dialectică în expresia ei cea mai logică”. Marx avea intenția să dezvolte aspecte ale matematicii, capabile să devină un instrument util al științei economice.

★

Învățătura lui Marx este, înainte de toate, un instrument de transformare revoluționară a lumii, un instrument al umanismului socialist. Și acest instrument corespunde cu atît mai deplin menirii sale, și este prin urmare mai eficient, cu cît mai mare este gradul de adecvare la obiect — un obiect în continuă prefacere. Continuarea operii lui Marx presupune, ca și făurirea ei, cercetare adevărată, multilateralitate, adversitate față de orice închisare dogmatică, descoperire, creație.

Anghel ȘOR

Lecturile lui COȘBUC

50 de ani de la moartea sa

Un excelent și foarte util studiu analitic consacrat, mai anii trecuți, de Al. Duțu¹⁾ bibliotecii lui Coșbuc, realiza una dintre primele, în orice caz cea mai temeinică și mai exactă incursiune în orizonturile culturale ale acestuia, pornind nu de la simple date incidentale sau ipotetice, ci de la lecturile sale neîndoielnice. Prilej pentru

¹⁾ Duțu, Al. *Biblioteca lui George Coșbuc. Date privitoare la lectura și cultura poetului.* În: *Studii și cercetări de bibliologie*, III, 1960, p. 181—207.

a degaja, măcar pe anume coordonate, câteva din elementele de ordin livresc care au înriurit biografia intelectuală și, implicit, opera unuia dintre cei mai înzestrați poeți români.

Fiește, concluziile lui Al. Duțu nu sînt absolute, nici definitive, ele întemeindu-se, în esență, pe consultarea acelor cărți din fondul Coșbuc care, prin bunăvoința soției scriitorului, au intrat în patrimoniul Bibliotecii Academiei. Altele, aparținind astăzi Casei memoriale din comuna natală a poetului și semnate atenției de Ion Apostol Popescu²⁾ întregeau aria lecturilor coșbuciene, fără a se epuiza, evident, nici în acest fel, lista scrierilor ce vor fi fost parcurse de ochii avizi ai acestuia. Căci, în afara cărților glosate de cei doi comentatori, cert este că prin mîna sa au trecut, încă din vremea studiilor născădute și mai ales din cea petrecută în redacția *Tribunei* sibiene, și numeroase altele, cu ecou sigur în opera și mai cu seamă în orientarea lui general culturală. E vorba de epoca întiului contact cu literatura latină și elină, din care, mai târziu, va da remarcabile traduceri, ivite nu numai din rațiuni patriotice, ci și din afinități de natură morală; e vorba, de asemenea, de interesul afectiv și estetic (datînd din aceeași epocă) purtat folclorului și etnografiei. Într-un spirit ce sprijină încă de pe atunci largă audiență găsită, în sufletul scriitorului hrănit cu basme, legende, doine, balade, de lumile fabuloase ale mitologiilor, dar și de semnificațiile etice desprinse din ele. Încît mitografiilor germane consemnate de Al. Duțu trebuie să li se adauge cercetările românești (de circulație în ultimele decenii ale veacului al XIX-lea) datorate lui Gr. Silași și Athanasie Marienescu, în deplină concordantă de vederi cu cele ale școlii mitologice și indianiste. Așa cum, numeroasele scrieri cu caracter folcloric, aflate în biblioteca rămasă de la Coșbuc, trebuie să li se adauge textele inserate în „foia” *Tribunei*, în contextul unei atmosfere transilvănene larg străbătută de elanul valorificării tezaurului popular. Sînt, se înțelege, numai cîteva din straturile suprapuse care au contribuit la structurarea culturii coș-

buciene. Esențiale însă și în naturală consonanță cu cele relevate în prețioasele lor contribuții de Al. Duțu și Ion Apostol Popescu.

Sensul clasicizant al acestei culturi este indubitabil. El rămîne nealterat și în continuare, mărturie stînd și tălmăcirile din Plaut, Catul, Virgiliu (*Eneida*), Terențiu, Homer (*Odiseea*), Kalidasa (*Sacuntala*), din *Rigveda* sau *Mahabharata* (prin intermediu, natural, german), dar și seria de volume cuprinzînd (în versiune tot mai ales germană) textele grecești, latine sau orientate, multe dintre ele adnotate admirativ de Coșbuc. Orientarea aceasta își are temeiuri, între altele, în interesul aproape obsesiv pe care a doua jumătate a secolului al XIX-lea îl manifesta (cu deosebire în Germania) pentru epocile vechi, pentru mituri, pentru eposurile popoarelor, pentru istoria religiilor și pentru filozofia orientală. Format sub conul de influență al gândirii germane, ca atîția alți ardeleni, e firesc ca atenția acordată de învățatii și scriitorii din patria lui Schiller (al cărui *Don Carlos* cunoaște, prin Coșbuc, o bună interpretare românească) să aile un răsunset prelungit în autorul *Baladelor și idilelor*.

Indubitabil este și sensul folcloric al culturii coșbuciene, nealterat nici el cu trecerea anilor. Atîta doar că, în timp (dovadă stau și volumele citite, dar mai ales numeroasele intervenții publicate în *Albina*) atitudinii romantice de îmbrățisare a fabulosului îi va succeda una de tip lucid-raționalistă, în virtutea căreia va combate eresurile dăunătoare.

Acestor straturi fundamentale, inclusiv în perspectivă cronicologică, li se adaugă, în alchimia coșbuciană, cele legate și altfel decît prin folclor de pămîntul patriei și de oamenii ei. Situație legitimă la un cîntăret neicidental al vitejiei și setei de libertate. Biblioteca poetului denotă astfel o atracție particulară, cu totul semnificativă și, nici vorbă, cu reflexe în operă, pentru istoria națională mai veche sau contemporană (referitoare la Transilvania și îndeosebi la războiul de independență). Dar, într-un plan mai vast și pentru istoria universală. Și una și alta văzute (dovadă stau adnotările semnalate de Al. Duțu) prin prisma unui om care percepe în chip pronunțat afectiv contradicțiile, ciocnirile, gesturile de eroism, mutațiile sociale și psihologice, durerile petrecute în viața colectivităților. Într-un sens, adică, identic aceluia evidențiat în poeme ca *Decebal către popor*, *Gelu*, *In oppressores*, *Atque nos* sau suita de *Cîntece de vitejie*.

²⁾ Popescu, Ion Apostol, *Răsfoind cărțile din biblioteca lui George Coșbuc*. În: *Steaua*, 8, nr. 9, 1957, p. 124—125.

Tabloul lecturilor coșbuciene³⁾, incomplet fără îndoială, cuprinde și variate popasuri în domeniul filozofiei, filologiei și al științei popularizate, înregistrând nu întotdeauna un discernământ selectiv la nivel ideal. Sub acest raport, ca și sub altele, biblioteca scriitorului pare să indice, dimpotrivă, un anumit diletantism de amator, adunând în aceleași rafturi lucrări de valori foarte inegale. Ciudat e că aceleași impresii se configurează (dacă ar fi să ne ghidăm după cărțile păstrate) și în privința literaturii moderne, românești sau străine. Statistica e însă înșelătoare. Din mai multe motive. În primul rînd, pentru că nu traduce realitatea. E posibil, oare, ca poetul să nu fi avut în casă versurile lui Eminescu, teatrul lui Caragiale ori volumele lui Delavrancea? Sau operele lui Schiller, Goethe și Heine, din care a și tradus? Evident că nu. În al doilea rînd, pentru că electismul, chiar valoric, e un fenomen absolut natural, caracteristic creatorului lacom de informație în direcții multilaterale. Așa că prezența, cu adnotări și încercări de traducere, a unui însemnat număr de poeți germani minori, alături de versiuni nemțești din Lermontov și Nikitiin (cu care și-a găsit trăsături structurale comune) sau din Petrarca (pe care l-a citit, cu comentarii marginale, și în original) e întru totul explicabilă. Adevărul e că aria lecturilor literare coșbuciene e mult mai bogată decît ne poate sugera, la scară indicativă, colecțiile intrate în Biblioteca Academiei și în aceea a Casei memoriale din comuna natală. Cit de bogată, rămîne încă un secret al viitorului. Secret descifrabil însă prin reconstituirea căilor posibile de formație spirituală a lui Coșbuc, prin depistarea tuturor referințelor existente (chiar în formă disimulată) în opera sa.

Comentînd interesul aparte al scriitorului pentru anume opere, Al. Duțu remarcă tendința acestuia de a dialoga cu textul, de a citi activ, cu seriozitate și nu o dată cu sistemă. Elocvent e, dintre toate exemplele, cel privitor la Dante, incontestabil poetul cel mai drag inimii lui Coșbuc. Nu întâmplător, spre a-l înțelege în toate articulațiile gândirii, spre a putea realiza o veritabilă „lectura Dantis”, a adunat tot ceea ce-i oferea — istoric, ideologic, artistic — puncte de sprijin. Fără nici o exagerare, a desfășurat o activitate de veritabil exeget. Rodul ei este incomparabilă tălmăcire a *Divinei Comedii*, pildă de măiestrie și de profundă cunoaștere a celor mai dificultoase taine ale universului dantesc. Dar și surprinzătoarele „comentarii”

editate, mai anii trecuți, prin grija lui Titus Bărbulescu și a aceluiași neobosit Alexandru Duțu.

Natural, orizontul cultural al unui poet de eclectică receptivitate cum e George Coșbuc poartă amprenta epocii și a atmosferei în care s-a format. Înglobînd, așadar, și opere de dimensiuni majore, supraviețuind timpului, dar și scrieri de relativă și efemeră notorietate, pe care posteritatea le împinge, printr-un joc al reevaluărilor, în ungherele obscure ale istoriei. Dacă vrem să-l înțelegem așa cum a fost, trebuie să ni-l imaginăm însă, în „halat și papuci”, căutînd adevărul și frumosul, și în terținele *Divinei Comedii*, și în nu știu care versuri, astăzi demult uitate, ale unor poeți la modă acum un veac.

Aurel MARTIN

≡ LUCRARI DE ≡ **SPECIALITATE**

Symbolismul în literatura română. Contribuții bibliografice. București, 1967. III + 445 p. (Universitatea București, Biblioteca centrală universitară).

Apărută sub auspiciile Bibliotecii centrale universitare din București, bibliografia consacrată curentului simbolist în literatura română, lucrare elaborată de H. Zalis în colaborare cu D. Copilu și C. Pompilian, sub conducerea lui Mircea Tomescu, continuă valoroasa inițiativă inaugurată prin lucrarea de contribuții bibliografice *Romanismul în literatura română*, întocmită de asemenea de H. Zalis și care a cunoscut două ediții (1965, 1967). Împreună cu cercetarea bibliografică dedicată modernismului, care va apărea în curînd, aceste instrumente de lucru acoperă o zonă întinsă a istoriei literaturii române.

Lucrarea *Symbolismul în literatura română. Contribuții bibliografice* se bazează pe investigarea a 107 periodice și a 40 de volume și oferă aproape 450 de referate bibliografice. Aceste cifre vorbesc de la sine despre proporțiile cercetării, despre efortul de cuprindere cit mai largă a surSELor, în ultimă instanță — despre eficiența lucrării.

³⁾ Al. Duțu, în *op. cit.*, configurează un tablou sistematic, pe domenii, lămuritor.

Judicios ni se pare modul ordonării materialului în două mari capitole, ilustrind pe de o parte receptarea fenomenului simbolist în ansamblu (*A. Generalități despre simbolism. Speciiul simbolist*, *B. Tehnica simbolistă*), pe de altă parte problematica specifică a simbolismului românesc (*A. Simbolismul românesc. Aspecte teoretice*, *B. Scriitorii simbolisti*, *C. Influențe simboliste*). Formularea prea tranșantă a unui titlu de subcapitol (Scriitorii simbolisti) poate totuși suscita rezerve, știut fiind că poezi ca Al. Macedonski, T. Arghezi, Al. Philippide sau A. Maniu, chiar dacă au avut tangențe cu simbolismul într-o etapă sau altă a carierei, refuză o asemenea încadrare prin ansamblul activității lor.

Utilitatea lucrării se confirmă, dincolo de însăși semnalarea surselor, prin caracterul amănunțit al referatelor, care, fără a depăși cadrul unor adnotări succinte, oferă totuși posibilitatea unei informări cuprinzătoare și exacte. Abundența materialului investigat conturează o imagine largă a curentului simbolist în varietatea implicațiilor teoretice și a manifestărilor lui creatoare, precum și a consecințelor pe care le-a avut în diversificarea căilor de evoluție ale poeziei românești.

Ceea ce poate fi regretat este faptul că acest gen de lucrări, atât de necesare unui cerc larg de specialiști, sînt editate într-un tiraj extrem de restrîns și cu mijloace tehnice modeste.

lector univ. ȘT. CAZIMIR

Biblioteki Moskvi. Spravocinik [Bibliotecile Moscovei. Ghid]. Moskva, Izdatelstvo „Kniga”, 1967. 240 p. (Gosudarstvennaia Ordena Lenina Biblioteka S.S.S.R. imeni V. I. Lenina).

Noul ghid al bibliotecilor din Moscova, alcătuit, în cadrul Bibliotecii de Stat „V. I. Lenin”, de către un colectiv condus de către I. Bagrova, înregistrează și prezintă 1100 de biblioteci: 747 de biblioteci generale și speciale (numerotate), cuprinse în capitolele de bază ale lucrării, și 353 de biblioteci publice de masă, menționate într-un capitol suplimentar de la sfîrșitul volumului. Gruparea bibliotecilor urmează împărțirea acestora pe categorii și tipuri. Astfel, ghidul este alcătuit din următoarele capitole și secțiuni: *Biblioteca de Stat a U.R.S.S. „V. I. Lenin”*, capitol special, consacrat în întregime bibliotecii naționale a Uniunii Sovietice, instituție decorată cu „Ordinul Lenin” (p. 7—11); cap. I. *Biblioteci universale și generale* (p. 12—17); cap. II. *Biblioteci speciale* (p. 18—192); capitolul

suplimentar *Bibliotecile de masă ale orașului Moscova* (p. 224—238). Biblioteca de Stat „V. I. Lenin” este prezentată detaliat, la începutul lucrării, independent de rețelele de biblioteci. În prezentarea ei, sînt consemnate, pe lângă informațiile privind adresa sediului și istoricul instituției, date amănunțite, foarte recente, asupra colecțiilor de publicații, sistemului de catalogare, muncii de informare și bibliografice, sălilor de lectură și asupra relațiilor de schimb de publicații și de achiziții din străinătate. Capitolul I cuprinde 16 biblioteci universale și generale, dintre care amintim *Biblioteca științifică „A. M. Gorki” a Universității de Stat „M. V. Lomonosov”*, *Biblioteca unională de stat pentru literatură străină*, *Biblioteca republicană de stat a R.S.F.S. Ruse pentru tineret*, *Biblioteca științifică a Universității prieteniei popoarelor „Patrice Lumumba”* ș.a. În capitolul al II-lea, cea mai consistentă parte a ghidului, cele 731 de biblioteci speciale înscrise sînt grupate în 5 secțiuni: 1. *Biblioteci cu profil social-politic, filologic și artistic*, 2. *Biblioteci profilate în științele naturii*, 3. *Biblioteci tehnice*, 4. *Biblioteci cu profil agricol*, 5. *Biblioteci medicale*, divizate, la rîndul lor, în cite două sub-secțiuni: a) biblioteci care își completează fondurile acoperind domeniul mare în care sînt profilate (de pildă: științe social-politice, științele naturii, medicină etc.) și b) biblioteci care acoperă cu fondurile lor de publicații numai o ramură a domeniului dat (de pildă, în domeniul tehnic, ramuri ca: energetică, metalurgie, transport etc.). Pentru fiecare bibliotecă înscrisă în capitolele I și II, ghidul consemnează, în general: adresa, anul înființării (eventual și denumirea veche a bibliotecii), date cantitative asupra fondului de carte și asupra colecțiilor de periodice, profilul bibliotecii, sistemul de catalogare, numărul și felul sălilor de lectură. În capitolul suplimentar *Bibliotecile de masă ale orașului Moscova*, împărțirea instituțiilor este făcută în: 1. *biblioteci publice de stat* (grupeate pe raioane), 2. *biblioteci ale organizațiilor profesionale* (grupeate în: a) biblioteci ale comitetelor orașenești ale organizațiilor profesionale; b) biblioteci ale palatelor și caselor de cultură și ale cluburilor; c) biblioteci ale diferitelor organizații și întreprinderi) și 3. *biblioteci pentru copii* (grupeate în: a) biblioteci din oraș, sistematizate pe raioane; b) biblioteci ale palatelor și caselor de cultură).

Ghidul *Bibliotecile Moscovei* (ediția 1967) are și un sistem de indici ajutători, format din: *Indicele alfabetic al instituțiilor pe lîngă care există biblioteci* (p. 193—200) și *Indicele alfabetic al bibliotecilor*

(p. 201—223). Remarcăm, în sfârșit, redactarea foarte îngrijită a volumului și realizarea lui în condiții grafice corespunzătoare unei lucrări utile de informare exactă și, totodată, rapidă.

G. V.

Wilkens, Erik. *Neue Wege der Buchreistatistik*. [Căi noi în statistica de bibliotecă]. Wiesbaden, Otto Harrassowitz, 1966. 60 p.

În linii generale, statistica de bibliotecă, ca ramură a statisticii social-economice, studiază latura cantitativă a fenomenelor biblioteconomice în strinsă legătură cu latura lor calitativă, folosind un ansamblu de metode și procedee de observare statistică, de prelucrare a datelor observării și de analiză. Utilizarea metodelor de investigare statistică a fenomenelor din domeniul bibliotecilor s-a afirmat în diferite lucrări descriptive, care se ocupă de centralizarea datelor obținute prin observații, de sistematizarea lor sub forma distribuțiilor de frecvență și de descrierea lor cu ajutorul valorilor medii, dispersiei, corelației, indicilor și altor indicatori statistici. Statistica de bibliotecă este însă deficitară în lucrări de valorificare a datelor cifrice, de verificare a ipotezelor statistice și de elaborare a unor metode și procedee de investigare specifice ramurii.

Din acest punct de vedere, lucrarea lui Erik Wilkens, directorul Centralei bibliotecilor din Rendsburg-Holstein (R.F.G.), are meritul de a pătrunde pe căi noi, inedite și de a prezenta o metodă de diagnoză și de prognoză asupra stării „sănătății” bibliotecilor. Aforismul aparține autorului care, amintind dictonul „mens sana in corpore sano”, caută să definească ceea ce noi am denumi punctul de convergență dintre latura cantitativă și cea calitativă a situației și activității bibliotecilor. „O minte sănătoasă” — înseamnă în bibliotecă un fond de publicații bine selectat, un public pre-

ocupat pentru lectură, un bibliotecar zelos în serviciul colectivității. Fiecare bibliotecă este interesată să cunoască influențele spirituale pe care activitatea ei le determină. În acest sens, statistica are ca obiect studierea relațiilor dintre carte și cititor. „Un trup sănătos” — presupune fonduri de publicații corespunzătoare și bine întreținute, săli spațioase, o bună organizare funcțională și personal suficient. Întrucât — după cum afirmă autorul — experiența ne dovedește că fără această premisă materială „sufletul” bibliotecii nu poate fi sănătos, este necesară elaborarea unei metode de analiză statistică care să permită organelor de îndrumare a bibliotecilor să cunoască starea unităților din rețeaua de care se ocupă.

Autorul ia în considerație anumite norme optime pentru indicii de activitate, care să determine încadrarea fiecărei biblioteci în limitele anumitor parametri cantitativi și calitativi. Starea unei biblioteci, măsurată și evaluată în raport cu a celorlalte unități similare, trebuie cunoscută și etalată statistic în așa fel, încât sursele de conducere ale rețelei să poată întreprinde măsuri eficace, atunci când este cazul, pentru restabilirea ei într-un parametru normal. În acest scop, Erik Wilkens prezintă metoda de determinare a abaterilor de la optimă în unghiurile de măsurare, prin utilizarea diferenței dintre panta curbei poziției punctului pe care se află o anumită bibliotecă și panta optimei. Pornind de la principalii indicatori statistici exprimați în cifre absolute (volumul existente, fișe de împrumut, volume împrumutate, alocații bănești), autorul stabilește relațiile lor cu un numitor comun: numărul locuitorilor (populația) și raportul între indicii care exprimă anumite egalități. Folosind semnele date de autor, notăm numărul împrumuturilor (volumul eliberate) = E, numărul publicațiilor (volumul existente) = B, numărul fișelor de împrumut (cititori) = L, numărul cheltuielilor (cheltuieli bănești) = A, numărul locuitorilor (populația) = P și obținem următoarele relații:

$$\frac{E}{P} : \frac{B}{P} = \frac{E \cdot P}{P \cdot B} = \frac{E}{B} = \text{Circulația}$$

$$\frac{E}{P} : \frac{L}{P} = \frac{E \cdot P}{P \cdot L} = \frac{E}{L} = \text{Intensitatea (indicele de lectură a populației)}$$

$$\frac{A}{P} : \frac{E}{P} = \frac{A \cdot P}{P \cdot E} = \frac{A}{E} = \text{Costul împrumuturilor.}$$

Rezultă astfel anumite funcții și valori concrete pentru acestea. Circulația arată solicitarea publicațiilor și măsura uzurii lor materiale, intensitatea — măsura lecturii colectivității, costul împrumuturilor — mă-

sura compensării financiare pentru lucrători și cheltuielile de lucru, în medie pentru un împrumut. La fel ca toate funcțiile, cele trei relații pot fi reprezentate grafic conform geometriei analitice, cu ajutorul unui

sistem de coordonate. Pentru a elucida metoda adoptată, autorul ia în considerație, numărul volumelor împrumutate în medie la un locuitor într-un an, indice care exprimă aprecierea cantitativă a efectului activității unei biblioteci, pentru a determina unitățile de măsură și, respectiv, treptele scalei împrumuturilor. Ținând seama de datele cifrice cu care operează (pentru exemplificare le vom prezenta și noi), el stabilește intervalele scalei și atribuie un calificativ fiecărei trepte: de la 0 pînă la sub 0,75 volume împrumutate în medie la un locuitor = Insuficient, de la 0,75 pînă la sub 1,50 = Suficient, de la 1,50 pînă la sub 2,50 = Multumitor, de la 2,50 pînă la sub 4,00 = Bine, peste 4,00 = Foarte bine. Apoi, el precizează limitele cifrice a cinci zone pentru fiecare din cei trei indici: circulația, intensitatea, costul împrumuturilor. Zonele de solicitare a publicațiilor (circulația) sînt calificate astfel: indice de circulație 0 pînă sub 0,75 = Pasivitate (I), 0,75 pînă sub 1,50 = Folosință suficientă (II), 1,50 pînă sub 4,50 = Valorificare normală (III), 4,50 pînă sub 6,00 = Suprasolicitare (IV) și peste 6,00 = Uzură rapidă (V). Solicitarea optimă este 3,00. În mod similar, pe baza cifrelor pe care le ia în considerație, sînt precizate și zonele pentru ceilalți indici pe care îi încadrează în sistemul de coordonate.

În continuare, autorul trece la reprezentarea grafică a fiecărei funcții în cadrul unui sistem de coordonate, în care ordonata arată cifra volumelor împrumutate, iar abscisa—cifrele privind volumele existente, fișele de împrumut, suma cheltuielilor bănești, luate fiecare în parte. Legătura între abscisa și ordonata punctelor este dată de o funcție liniară, a cărei reprezentare grafică este o dreaptă. Aceasta este curba matematică pentru ecuația $y=2x$. Considerînd pentru circulație, intensitate și costul împrumuturilor ca avînd fiecare valoarea a, obținem un sistem de coordonate în care înscrîm curba pentru fiecare ecuație, astfel: $y=x$ a (numărul împrumuturilor = numărul volumelor existente ori circulația); $y=x$ a (numărul împrumuturilor = numărul fișelor de împrumut ori intensitatea); $y = \frac{x}{a}$ (numărul împrumuturilor = $\frac{\text{suma cheltuielilor}}{\text{costul împrumuturilor}}$). În urma reprezentării grafice, apare imaginea activității optime în limitele zonele stabile, care ilustrează situația fiecărei biblioteci supuse analizei, încadrarea sau abaterile ei de la optimă. Se obține astfel o radiografie (Röntgenbild) care permite stabilirea unui diagnostic asupra „sănătății” bibliotecii și, totodată, a unei prognoze în legătură cu viitorul ei. (Pentru exemplificare publicăm una din ilustrațiile prezentate în lucrare).

Prin supunerea fiecărei biblioteci în parte la o astfel de radiografie se poate obține într-un tabel situația statistică a stării tuturor bibliotecilor de pe un anumit teritoriu. Această situație statistică generalizatoare ne dă în cifre absolute sau în cifre relative diagnosticul și prognoza în legătură cu starea și direcțiile de dezvoltare a bibliotecilor de pe teritoriul respectiv. Metoda elaborată arată clar în ce măsură numărul împrumuturilor este condiționat de mărimea fondului de publicații, de numărul cititorilor și de mărimea cheltuielilor, precum și limitele în care trebuie să fie menținute circulația, intensitatea și costul împrumuturilor.

În capitolele următoare, Erik Wilkens dezvoltă metoda de analiză, abordînd doi indicatori statistici noi: timpul de funcționare pentru împrumut și timpul de muncă afectat de personalul bibliotecii pentru împrumut. Metodele adoptate continuă pe aceeași din capitolele precedente. Autorul urmărește să descopere cum pot să fie măsurate cei doi indicatori de timp, relațiile între aceștia și numărul împrumuturilor, modalitatea de exprimare numerică a acestor relații și posibilitatea de a fi reprezentate grafic. În acest scop, stabilește anumite criterii pentru determinarea timpului de funcționare și a timpului de lucru afectat de personalul bibliotecii pentru sau în interesul împrumutului de publicații. El are în vedere condiții ideale pentru o bibliotecă, în care personalul este degreval de întocmirea fișelor de carte, de lucrările de catalogare, clasificare și cotare (acestea făcîndu-se de către centrala bibliotecilor din rețeaua respectivă), timpul lui de lucru fiind afectat exclusiv împrumutului și operațiilor legate de împrumut.

După ce expune procedeul de calcul al noilor indicatori și de integrare a lor în sistemul de coordonate, autorul lărgeste reprezentarea grafică introducîndu-i pe cei doi indicatori de timp. Imaginea „röntgen” va arăta, pe lângă altele, influența timpului de funcționare și a timpului de lucru al personalului pentru împrumut asupra mărimii împrumuturilor și va permite diagnosticarea și optimizarea activității bibliotecii. Această imagine poate fi de ansamblu, intrînd datele privitoare la toți indicii, sau parțială, arătînd numai situația statistică a timpului de funcționare și a timpului de lucru al personalului.

Anticipînd obiectivele ce s-ar ridica împotriva stabilirii unei cantități de timp și a schematismului în măsurarea timpului de lucru, autorul își exprimă speranța că reflecțiile sale vor fi totuși folositoare. De altfel, așa cum arată el, ceea ce a prezentat în ultimele capitole încă nu a fost aplicat în practică. Cu aceste rezerve pentru ultima parte, apreciem că lucrarea lui Erik

Wilkens merită toată atenția și ar putea fi utilizată cu deplin folos de către forurile de conducere în analiza situației bibliotecilor comunale de pe teritoriul unui județ. Metoda abordată are o deosebită importanță practică, atât pentru analiza stării bibliotecilor dintr-o anumită rețea, cât și pentru elaborarea unor indicatori statistici de plan reali și mobilizatori.

Aron GRÜNBERG

LITERATURĂ SOCIAL-POLITICĂ

Comportări, atitudini, idealuri. Culegere de materiale pe teme de educație moral-cetățenească. Buc., Editura politică, 1968. 176 p.

Lucrarea dezbate unele probleme ale formării și dezvoltării conștiinței și moralei socialiste. Sunt scoase în evidență și analizate succint trăsăturile caracteristice omului nou: devotamentul față de patrie și popor, atitudinea înaintată față de muncă și proprietatea socialistă, spiritul de întruajutorare țărănească, simțul de răspundere față de familie și educarea copiilor, cinstea, corectitudinea, principalitatea etc.

Herriot, Edouard, Pagini de jurnal. Buc., Editura politică, 1968. 140 p.

Numele lui Edouard Herriot, remarcabil om politic francez — fost de mai multe ori prim-ministru, președinte al Adunării Naționale, primar al Lyonului timp de aproape cinci decenii — este binecunoscut în întreaga lume. Herriot a fost un reprezentant de seamă al intelectualității democrat-burgeze din Franța.

Ales deputat, militaază, între altele, pentru restabilirea relațiilor diplomatice dintre Franța și Uniunea Sovietică, iar în anii intensificării primejdiei hitleriste aderă la Frontul Popular.

În zilele sumbre din vara anului 1940, Herriot s-a pronunțat împotriva încheierii armistițiului cu Germania, pentru menținerea și respectarea angajamentelor Franței față de Marea Britanie și Polonia, pentru continuarea luptei.

Anii negri ai regimului de la Vichy n-au clintit convingerile politice ale lui Herriot, deși este arestat și deportat.

Memoriile lui E. Herriot pun în lumină o serie întreagă de aspecte inedite ale evenimentelor la care a fost martor sau a participat. Ele ocupă un loc important în literatura memorialistică și vor fi, fără îndoială, primite cu mult interes de cititorul român.

Sachs, E. S. Anatomia apartheidului. Buc., Editura politică, 1968. 329 p.

Autorul, care a trăit peste 40 de ani în Republica Sud-Africană și a participat activ la viața social-politică a țării, face un aspru rechizitoriu politic de separare a raselor.

În lucrare sînt examinate rădăcinile istorice ale apartheidului, situația majorității negre din așa-numitele „rezervații indigene”, din exploatarea agricole ale europenilor, din industrie.

E. S. Sachs analizează legislația segregacionistă reacționară și înserează în carte relatări asupra ma-

sacrului de la Shaperville (1960) și asupra altor acțiuni repressive, îndreptate împotriva mișcării de emancipare a populației negre.

Verona, Sergiu. Doctrina Pacificului. Buc., Editura politică, 1963. 152 p.

Trecînd în revistă diferitele doctrine elaborate de S.U.A. — de la „doctrina Monroe” pînă la „doctrina Johnson” —, autorul analizează conținutul acestora, momentul istoric în care au fost lansate și scopul urmărit.

În aceeași ordine de idei, în lucrare sînt tratate probleme privind: blocurile militare din Asia (SEATO, ANZUS), condițiile în care au fost create, componența lor, poziția contradictorie a diferitelor țări membre ale acestor blocuri, declinul pactului SEATO, incapacitatea S.U.A. de a-l consolida sau de a înjgheba noi blocuri militare, rolul nefast al unor asemenea organisme, care contribuie la menținerea unei atmosfere încordate, la frînarea acțiunilor îndreptate spre destindere și colaborare.

Grigore, Alexandru. Contribuția sindicatelor la educarea adultului. Buc., Editura politică, 1968. 128 p. (Biblioteca activistului sindical).

Într-o ambianță care pretinde abordarea activității culturale de pe poziții științifice, cartea lui Alexandru Grigore se distinge ca o încercare ambițioasă, condimentată de un titlu pretențios și sonor.

Prudenții, autorul și redacția editurii se adresează cititorului cu rugămîntea ca „la acțiunile prezentate în lucrare... citi și comentariile prilejuite de acestea, să adauge propria sa experiență, să preia în mod critic toate concluziile sau considerațiile metodologice expuse întrucît nu a urmărit să emită judecăți categorice sau să dea orientări indubitable, ci doar să ofere un prilej de reflectare, de dezbateri în folosul activității de educare a adultului...”

După un debut documentat și oportun, care enunță caracteristicile muncii culturale ce se desfășoară în sprijinul dezvoltării calităților morale ale oamenilor muncii, autorul încearcă să precizeze valențele contribuției sindicatelor. Ne amintim că, nu demult, cu prilejul sesiunii de comunicări organizate de revista *Clubul*, debaterile scosese în relief importanța deosebită a muncii cultural-educative desfășurate de sindicate și necesitatea de a se aborda științific metodologia pe care trebuie s-o folosească activiștii sindicali, acționînd pentru educarea adulților. De data asta, autorul are pretenții modeste, cartea fiind o culegere a unor metode simple, folosite de anumiți activiști sindicali și care reflectă preocuparea, pentru tratarea diferențiată, creatoare, a „cazurilor” care necesită eforturi pedagogice deosebite din partea activiștilor sindicali.

Educația adulților este însă o problemă cu implicații mult mai profunde decît lasă să se înțeleagă autorul, presupune îmbinarea unor cunoștințe competente de sociologie, psihologie, pedagogie, este o acțiune confluentă a unei înrîuriri multiple. Activiștii sindicali, cărora li se adresează în

principal cartea, au calificarea necesară asimilării și interpretării creatoare a unei metodologii argumentate științific, chiar și la un nivel de popularizare, dar acest lucru îi scapă din vedere autorului. Aglutinarea unor forme de activitate culturală nu înseamnă nicidecum sinteză, nu rezolvă în sine problema inițierii activiștilor sindicalii în problemele educației adulților, nu le precizează sfera de acțiune în care sindicatele au ponderea cea mai mare. Ni se pare, de asemenea, ciudată lipsa oricăror considerații privind acțiunile de propagandă a lecturii ca formă esențială de formare a culturii individuale.

Revenind la cuvintele pe care le adresează cititorului redacția și autorul, ni se pare că nu este vorba numai de o tentativă de a spori participarea în procesul de lectură a cărții. Cele pe care trebuie să le adauge cititorii sint, totuși, prea numeroase, pentru a ne mulțumi efortul... autorului.

S. DUMITRU

FILOZOFIE

Porfir, Dexip, Ammonius. *Comentarii la categoriile lui Aristotel*. Traducere, cuvânt înainte și note de Constantin Noica. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968. 315 p.

Sînt cărți și opere care, cu cît trece timpul, cu atît se desprind mai strălucitoare dintre toate celelalte, exercitînd o atracție vie și permanentă. Acestea le aparțin operei filozofice ale „celui mai mare cugetător al antichității”, Aristotel. Într-un sistem vast toate datele realului, scrierile aristotelice au avut o influență covârșitoare asupra dezvoltării gândirii umane. Este suficient să ne referim la lucrările sale de logică — adunate sub titlul de *Organon* (și îndeosebi la capitolul despre „Categoriile”), analizate și comentate vreme de zece secole de filozofi greci, arabi și latini — care și astăzi continuă a fi cercetate de oamenii de știință moderni.

Exegezele lui Porfir, Dexip și Ammonius (traduse și adnotate de Constantin Noica) constituie o dată în istoria filozofiei, relevînd poziția unor filozofi antici față de o asemenea operă fundamentală și prilejuind o îmbogățire substanțială a punctelor de vedere existente. Aceste texte nu au circulat în versiuni moderne, fiind inaccesibile chiar specialiștilor. De aceea Constantin Noica are dreptate să sublinieze în cuvîntul său introductiv însemnătatea acestei ediții: „Socotim că se poate păpăta o imagine plină a exegezei antice păstrată, cu cele trei comentarii traduse aici. În felul acesta, studiul și înțelegerea lui Aristotel ar putea fi favorizate cum nu sînt în nici o altă limbă modernă, fiind vorba de

comentarii nelraduși adesea nici măcar în limba latină”.

Neoplatonicul Porfir (sec. III e.n.), elevul lui Longin și al lui Plotin, a cărui operă a editat-o după moartea acestuia, a dat studiilor sale o amprentă etică, socotind filozofia ca „o medicină a sufletului”. Comentariile lui la „Categoriile” aristotelice îmbracă forma unui dialog în care concepțiile generale de substanță, mărime, calitate etc. sînt analizate atît din punctul de vedere al conținutului lor, cît și al mijloacelor de expresie. Sînt puse astfel în evidență preocupările lui Aristotel cu privire la relația dintre gîndire și limbaj.

Ca și Porfir, neoplatonicul Dexip (sec. IV e.n.) imaginează un dialog cu un preten, organizînd o discuție în jurul unor așa-zise nedumeriri, trecînd în revistă atît părerile adversarilor lui Aristotel, cît și cele ale peripateticienilor însiși. Categoriile „nu denumesc lucrurile ele-insele, ci expresiile ce semnifică gîndurile și lucrurile”. Și mai departe, tot despre categorii: „Categoriile urmărește să obțină sensul de bază al expresiilor și comunitatea substanțială de bază a realităților, considerate în genurile supreme, iar nu aspectele comune, secunde, ivite pe bază accidentală și luate în considerație pe alte căi”.

În sfîrșit, Ammonius din Alexandria (500 e.n.) după succinte aprecieri despre denumirea „sectelor” filozofice, trece la lucrările aristotelice, definite din multiple puncte de vedere. Unele sînt exoterice, redactate într-o formă clară și simplă, altele sînt acroamatice, folosind o metodă superioară de investigare și demonstrație. Comentatorul este de părere că logica trebuie să faciliteze pătrunderea în rațiunea lucrurilor, după care se poate păși spre aprofundarea problemelor etice, a scrierilor despre natură, și în sfîrșit, a matematicii și teologiei. Acest periplu are ca scop „ridicarea noastră pînă la principiul general al lucrurilor și la înțelegerea faptului că binele suprem este unul, incorporeal, indivizibil, de necuprins, de nepătruns, de nedefinit”.

Comentariile la Categoriile lui Aristotel, traduse și comentate de Constantin Noica, înscriindu-se în activitatea Centrului de logică din București, reprezintă nu numai „un subzol istoric lărgit”, ci și o contribuție de seamă care va polariza noi cercetări, pe diferite planuri ale științei.

EI. B.

PEDAGOGIE

Cimpoias, Mioara și Ionescu, Octavian. *Probleme de pedagogie în presă de la Unirea Principatelor pînă la cucerirea independenței României*. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1967. 350 p.

Studiile de istoriografie pedagogică preocupă în ultimul timp un număr din ce în ce mai mare de cercetători. În ansamblul acestor preocupări se integrează și monografia Mioarei Cimpoiș și a lui Octavian Ionescu. Autorii se ocupă numai de presa pedagogică din Principatele Unite, cea din Transilvania și Banat constituie obiectul unei lucrări la fel de ample, apărute în Editura didactică și pedagogică, în 1966.

Prima parte a lucrării prezintă cadrul social-economic al acestei perioade (1859—1877) insistând asupra modului în care, presa vremii a oglindit începuturile de organizare mai sistematică a învățământului românesc de toate gradele, după modelul țărilor înaintate, și a încercărilor de promovare și de dezvoltare a unor elemente de pedagogie sistematică românească.

Partea a doua este o antologie de articole și studii (din 23 de reviste și de gazete) inserate în ordine cronologică cu aparatul științific necesar, care ilustrează îndeosebi problematica de ordin teoretic pedagogic și aportul oamenilor de știință și al literaților în acest domeniu.

Lucrarea reflectă, în egală măsură, atât condițiile sociale în care s-a dezvoltat învățământul românesc din această perioadă, cât și lupta împotriva asuprii naționale care a constituit cea mai mare piedică în consolidarea și progresul școlilor românești. Din lucrare reiese rolul esențial în organizarea mișcării de susținere și de afirmare a școlii românești pe care l-a avut presa pedagogică, transformată de cadrele didactice într-o adevărată armă pentru progres social, rezistență și emancipare națională.

V. POPOVICI

AGROTEHNICĂ

Baicu T. *Aspecte privind cultura cerealelor în Franța*. Buc., Editura agrosilvică, 1968. 200 p.

Bazăt pe studiile și documentarea personală a autorului, lucrarea înfățișează câteva realizări obținute în Franța în cultura cerealelor și în special în cultura grâului. Se insistă asupra problemelor legate de folosirea soiurilor de înaltă producție, asupra mecanizării largi a lucrărilor și aplicării unor metode agrotehnice specifice condițiilor pedoclimatice din Franța.

Lucrarea se adresează unui cerc larg de cititori de la sate.

Buzea, I. și col. *Mecanizarea lucrărilor de administrat îngrășăminte și amendamente*. Buc., Editura agrosilvică, 1968, 208 p.

Administrarea îngrășămintelor și amendamentelor în agricultură reprezintă în momentul de față una din principalele probleme ce se cer rezolvate în chimizarea agriculturii. Abordând aceste probleme, autorii prezintă la fiecare grupă de îngrășăminte: succesiunea lucrărilor ce se efectuează mecanizat și utilajele cu ajutorul cărora se execută, mijloacele de transport, de depozitare, de manipulare și încărcare-descărcare, de pregătire pentru administrare etc.

Pentru fiecare mașină sau utilaj se prezintă: o sumară descriere constructivă, procesul tehnologic de lucru, metoda de lucru, pregătirea pentru lucru și recomandări pentru exploatarea lor rațională.

Ultima parte a lucrării prezintă probleme legate de tehnica securității muncii în folosirea mașinilor, a îngrășămintelor și a amendamentelor și perspectiva extinderii mecanizării lucrărilor de administrat îngrășăminte și amendamente.

Se adresează mecanizatorilor din unitățile agricole socialiste.

Dumitrescu, M. și col. *Călăuza legumicultorului*. Buc., Editura agrosilvică, 1968. 340 p.

Cuprinde date utile privind activitatea practică a cultivatorilor de legume (particularitățile creșterii și dezvoltării legumelor și cerințele acestora față de factorii de mediu înconjurător, elementele de agrotehnică legumicolă, alegerea și folosirea terenului, aplicarea îngrășămintelor, înmulțirea legumelor prin sămînță și cale vegetativă, răsădнитеle și producerea răsădurilor de legume, pregătirea răsădurilor și modelarea terenului pentru plantatul la locul definitiv, tehnica plantării și îngrijirii legumelor în câmp, egalizarea producției de legume în tot cursul anului).

Lucrarea este un ghid prețios pentru toți cei care lucrează în acest sector.

Mihăilescu, St. și col. *Irigații din surse locale de apă*. Buc., Editura agrosilvică, 1968. 300 p.

Prezintă lucrările de studii și proiectare în vederea amenajării pentru irigare a suprafețelor mici, avînd ca sursă de alimentare cursuri de apă de importanță locală. Sînt analizate și amenajările avînd ca sursă de alimentare pinza freatică. Un loc important îl ocupă tratarea lucrărilor de captare, aducere, distribuție și răspîndire la plantă a apei. Sînt descrise instalațiile și echipamentul mobil de aplicare a udărilor, dispozitivele de apometrie, precum și problemele de întreținere și exploatare a mecanizării.

Moraru, N. și col. *Desecarea terenurilor agricole*. Buc., Editura agrosilvică, 1968. 240 p.

Sînt prezentate lucrările privind îmbunătățirea terenurilor cu exces de umiditate prin desecări, plecînd de la rețea și pînă la evacuarea debitelor colectate în emisar. Sînt analizate: studiile de teren necesare stabilirii datelor de bază pentru proiectare, proiectarea, exploatarea și întreținerea sistemelor de desecare, instalațiile de măsurare a debitelor evacuate, a nivelului pinzei freatice etc.

Se adresează cadrelor tehnice cu pregătire medie din hidroameliorații.

Safta, I. și col. *Determinatorul soiurilor și varietăților de grîu, orz și orzoaică*. Buc., Editura agrosilvică, 1968. 320 p.

Lucrarea descrie cele mai pregnante caractere morfologice ale soiurilor de grîu, orz și orzoaică cultivate la noi și a celor mai importante varietăți de grîu folosite de amelioratori. Pe lîngă aceasta este arătat modul de lucru cel mai rapid și sigur folosit la determinarea soiurilor de grîu, orz și orzoaică. Se adresează inginerilor și tehnicienilor din producție și cercetare.

Voinea, M. *Producerea egalonată a legumelor*. Buc., Editura agrosilvică, 1968. 60 p.

Lucrarea reliefează însemnatele avantaje economice obținute prin egalonarea producerii legumelor și cuprinde o descriere a diferitelor metode și mijloace prin care se pot asigura producții de legume în tot timpul anului. Se adresează tuturor cultivatorilor de legume din unitățile agricole socialiste.

BELETRISTICĂ

Lotez, Demostene. *Oameni de lut*. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 208 p.

Poet al țirgului provincial, Demostene Botez va fi prezent și în proză cu o observație atentă a realității înconjurătoare sub

diferitele ei aspecte. Începînd cu excelențele *Note de călătorie, În căutarea mea*, cu evocarea poetică a copilăriei din *Lumea cea mică*, scriitorul va investiga în *Oameni de lut* stări de lucruri ale societății românești din deceniile 4 și 5 ale secolului XX.

Romanul, scris în 1946, abordează drama unei fete de condiție umilă, fiică a unui tată aspru, Vasile Voicu, și a Tincăi. Mândica trăiește cu frenezie sentimentul unei iubiri curate pentru Ion. Împrejurările îi despart tocmai cînd ea rămîne însărcinată. De la început, scriitorul tratează materia cărții poetic: totul începe prin descrierea unei furtuni puternice. Consecvent acestui procedeu o regăsim pe Mândica părăsită în casa Eleonorei pradă unui delir sensibilizat în galopul unui cal nevăzut și a unui călătuc mai mic inchipuînd viitorul copil.

În această situație de frica tatălui, țărăn cu demnitate, dar și cu prejudecăți, la care instinctul patern e mai slab decît superstiția mediului, Mândica va pleca la oraș. Aici e angajată de o profesoară — personaj apropiat ca mentalitate cu domnișoara Cucu din *Steaua fără nume* a lui Mihail Sebastian — care o va concedia deîndată ce va afla de starea ei. După ce naște, rămasă fără nici un sprijin, pierzînd orice speranță, se sinucide.

Partea a doua a romanului continuă această condamnare a mediului rural și citadin, dominat de concepții înapoiate, obscure, în care spiritele sincere nu-și află rostul. În continuare cunoaștem soarta lui Petruche, fratele Mândicului, devenit, în condiții grele, prin propriile lui aptitudini, un chirurg eminent. Dar și el va fi obligat să sufere influența unui mediu obscur, atras în cercul unei tinere moșiere cocainomane, într-o viață coruptă care va nimici rezervele de energie ale unui suflet onest.

A. P.

Mihăescu, Gib. *Donna Alba*. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 358 p.

Gib Mihăescu este unul din cei mai proeminenți prozatori de după primul război mondial. Pe linia prozei analitice de atmosferă și de reconstituire a sentimentelor obsesive care dau întregii realități din jur o înfățișare halucinantă, autorul *Rusoaiței* și *Donnei Alba* manifestă înrîndiri certe cu Hortensia Papadat-Bengescu și cu Camil Petrescu.

Romanul *Donna Alba* (1935) apare într-un moment în care scriitorul ajunsese la maturitate, după ce se impusese ca novelist și romancier. Personajele sale — cu care uneori se confundă — manifestă o înclinație spre vis, își prelungesc în imaginație existența, prefăcînd-o după iluziile și aspirațiile lor ascunse.

Autorul nu numai că va sugera această așteptare tragică, aspirația nerealizată, dar va dezvălui neputința obiectivă, socială a realizării idealului. Astfel *Donna Alba* devine un roman satiric, o parodie a așteptării într-o lume care trivializează în mod fatal orice aspirație și face inutil orice ideal.

Eroul, Mihail Aspru, intelectual de origine modestă — dintr-o familie de boieroași provinciali —, își consacră existența cuceririi prințesei Ypsilant, soția lui George Radu Șerban, urmaș de domn.

Pentru realizarea scopului, el folosește tot ce-i stă la îndemînă, nedîndu-se în lături să înșele, să șantajeze, să spioneze. Devine secretarul particular a lui George Radu Șerban, muncind neobosit spre a-i câștiga bunăvoința; punîndu-și întreaga voință, inteligentă în slujba scopului urmărit, Mihail Aspru ajunge avocat cu renume. Va descoperi urmele unei vechi legături amoroase a prințesei și obține scrisorile ei, jefuind pe posesorul lor — fratele celui iubit odinioară de Alba. Eroul va duce o dublă existență, împărțindu-și timpul între biroul lui G. Radu Șerban și mansarda cu locuitorii suspecti. Întrînd în posesia scrisorilor cu care putea înfrînge orgoliul doamnei Alba, i le cedează fără condiții (ca un omagiu al iubirii), devenind pe neașteptate un profesor de morală. Cuprînsă de remuscări, Alba se decide să-și părăsească soțul și să plece în străinătate. Mihail Aspru o ajută în realizarea planului și cînd întreprinde posibilitatea pierderii ei irremediabile, îndrăznește să vorbească Albei despre sentimentele lui. Devotamentul său cucerește pe Alba. Astfel idealul e coborît: „Acuma donna Alba nu mai era pentru mine o formă de poveste, o candidă și ideală înfrunchipare de vis; ea devenise deodată femeia palpabilă și dorită; contururile lente și prelungi ale trupului ei se tolăneau lasciv în gîndurile mele, ca încolăciturile lenese ale norilor de țigări care-mi încăreau neconținut de durainecă încoace văzduhul camerelor, cu toate că obișnuit nu fumam”.

Romanul distinge o întregă galerie de aristocrați zugrăviți în trăsături caracteristice, alături pitorești: George Radu Șerban, cu fața prelungă și pergamentoasă, cu barba ascuțită căzînd pe piept, ca un voievod pictat pe zidul unei biserici; prințul Raoul cu pasiunea sa pentru ciînă, nobilul, decăzutul Preda Buzescu, posesorul corespondenței, păstrînd chiar și în ticăloșie o rigiditate de veritabil urmaș de domn. Aceste personaje anticipează pe aristocrații decăzuți din *Scrinul negru*.

Donna Alba — roman de construcție dinamică bazat pe o urzeală polițistă — rămîne totuși o proiecție a ambițiilor intelectuale mic-burghize rănite de o societate împărțită în caste și deturnate în planul erotic.

A. PĂRVU

Popescu, D. R. *Duios Anastasia trecea*. Buc., Editura tineretului, 1967. 120 p.

Un partizan sirb, împușcat de către nemii pe malul românesc al Dunării, este lăsat neîngropat la marginea unui sat, drept avertisment celor care se vor mai încumeta să traverseze fluviul și să atace pe hitleriști. Singură învățătoarea Anastasia sfidează autoritățile și indeplinește ceea ce cere obiceiul pămîntului: aprinde luminări, trage clopotul, acoperă fața mortului cu o năframă pentru a-l apăra de muște, îl așază într-un mormînt săpat de ea la răscrucea drumului. Îndrăzneata faptă nu rămîne fără consecințe și tinăra femeie va fi ucisă, într-un chip îngrozitor.

Aceasta ar fi acțiunea nuvelei lui D. R. Popescu *Duios Anastasia trecea*, a cărei lectură confirmă talentul, deosebit al autorului. De fapt, pe un subiect oarecum asemănător e construită și tragedia lui Sofocle, *Antigona*. O lege veche, nescrisă, păstrată din bătrîni, o îndemnă pe Anastasia, ca și pe Antigona, să acorde respectul cuvenit morților. „Așa e obiceiul la neamul ăsta al nostru”, spune cu simplitate tinăra învățătoare, și-și realizează gîndul nefîind seama de primejdia la care se expune. Cu alit mai emoționant este gestul femeii, cu cit între ea și sirbul împușcat nu este nici o legătură de rudenie, nici măcar nu-l mai văzuse pînă atunci. Eroina, învingîndu-și propriile șovăieli, solidarizîndu-se implicit cu cauza celui mort, săvîrșește în liniște, cu solemnitățe, ceremonialul funerar.

Nuvela putea fi scrisă foarte cuminte, tradițional, proiectîndu-se o lumină egală asupra tuturor personajelor. Dar autorul a fost ispitit de tehnica unora dintre narațiunile moderne, în care eroii și faptele lor sînt privite printr-o sticlă ușor aburită. Se obține astfel o atmosferă ambiguă, de imprecizie, în care planul realului și cel al imaginației se interferează, iar uneori se confundă.

De aceea și acțiunile personajelor sînt surprinzătoare, contradictorii. Stoicovici, crîșmarul, are un comportament enigmatic. Deși se vorbește că ajutase în ascuns pe partizani, în același timp oîștigase bani frumoși de la nemii. Nici despre jandarmul Costaiचे nu se poate spune cu certitudine dacă ținea cu adevărat s-o ferească de pericol pe Anastasia, sau numai căuta să se pună la adăpost pe sine însuși.

Anastasei, autorul îi creează o situație specială. Ea e bolnavă, delirează și în min-

tea ei momentele de luciditate alternează cu halucinațiile provocate de febră. Scriitorul nu face o delimitare precisă a celor două stări, el se mulțumește numai să transcrie impresiile eroinei, lăsînd cititorului latitudinea să discearnă între ceea ce se petrece în realitate și ceea ce e închipuit.

De pildă, femeii i se pare că jandarmul a împușcat o cucuvea, cînd de fapt el nu a bătut decit din palme și o cioară care stătea așezată pe cumpăna fîntîinii și-a luat zborul. Altădată, coșmarul protagonistei, în care îi apar mormintele strămoșești alunecînd pe apa lucie a Dunării (descriere de o frumusețe netăgăduită) este redat ca și cum s-ar fi petrecut aievea. Chiar verosimilitatea acțiunii din carte ar putea fi pusă la îndoială, totul puțînd să fie considerat doar un vis al Anastasei. Dar, în final, explicația voit confuză a lui Costaiचे confirmă adevărul dureros al întîmplării.

Nuvele nu prezintă totuși dificultăți la lectoră. Autorul folosește formule mai puțin uzitate în proza noastră pînă acum cităva vreme însă datorită buneii lor asimilării, nimic nu șochează, nimic nu pare forțat, încit *Duios Anastasia trecea* se reține ca o performanță a lui D. R. Popescu.

George MAREȘ

Toiu, Constantin. *Duminica mușilor*. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 192 p.

Încearcă oare autorul culegerii de schițe *Duminica mușilor* să surprîndă sentimentul rătăririi sau, poate, numai al nereușitei de moment? Răspunsul e greu de formulat dar, de fapt, după ce închidem cartea ne dăm seama că personajele sînt departe de a ne inspira compasiune sau melancolie. Deși știu că visul ori iluzia lor s-a oșilit, au un fel stenic de a depăși șocul operator, de a trăi cu cicatricele lor, gîndînd, ca în finalul din *Floare albastră*, „Totuși este trist pe lume” fără ca această amărăciune să pună stavilă mersului înainte.

Primul titlu *După ce lovitura s-a dus* este semnificativ pentru sensul povestirilor. Întîlnirea întîmplătoare cu iubita pe care a pierdut-o nu-l face pe erou să-și uite îndatoririle, răspunderile, să-și acorde un moment de durere personală. Reconfortîndu-și fratele, cu toate că știe că lacrimile acestuia sînt puerile și fără profunzime, se învinge pe sine pentru a se dedica altuia. Episoadele ne dau puține date despre personaje, pătrund doar cu o singură rază în sufletele lor, scriitorul minuînd cu precădere arta sugestiei în realizarea portretelor. *Un cîntec și calul* reprezintă tot o fațetă a curajului, de astă dată curajul

de a înfrunta bătrînețea prin autocunoașterea, prin afirmarea personalității în ce are ea mai prețios. Prilejul, minor, e un meci, jucat între veterani. Echipele de amatori, revenite pe locurile copilăriei, se ciocnesc mai mult simbolic. Dar eroul schiței o ia în serios, așa cum a luat de obicei toate lucrurile în viață și se alege cu o entorsă. Neațent la muștrările soției și la glumele nepotului, el pierde repede senzația de a fi fost caraghios și se cufundă în meditația asupra întoarcerii în tinerețe, fiind sigur că și în împrejurarea de față a acționat conform cu sine însuși. Specific autorului este că redă cu subtilitate împletirea unor sentimente contradictorii. Nevasta din *Culori*, jignită la început de o aventură a bărbatului, pe care hazardul i-a adus-o la cunoștință, își dă apoi seama, după reacțiile soțului, cât de mică a fost importanța acestei scurte întâlniri. Pe de o parte se liniștește, pe de alta se solidarizează însă cu femeia dezamăgită, care a așteptat zadarnic în noapte un semn al iubitului, pe cînd el, plin de nepăsare, dormea.

Există în toate schițele din volum o întuire nuanțată a sufletului feminin, o expresie convingătoare a aliajului său de energie și slăbiciune, de independență și supunere, de gingașie și cochetărie. Siluetele feminine din *Pană de jumină și Duminica mușilor* reia, ca modalitate de construcție, tipurile din *Femei de M. Sebastian* sau *Pinză de păianjen* de Ceia Serghi. De altfel și cînd abordează altă tematică, de pildă excursia celor doi profesori de liceu din *Piine răsturnată* care discută despre aspirațiile lor nesatisfăcute, substanța și atmosfera se apropie de opera lui Sebastian. Cîteodată culorile tabloului se năruie, devin mai crude, mai kafkiene. Timiditatea, nesiguranța, neputința trezesc parcă o revoltă a obstacolelor ce se opun activ dorințelor omului ca în *Lucrurile*. Nedînd amploare coșmarului, neutilizînd fantasticul, autorul se păstrează și în zugrăvirea acestui univers potrivit în limitele faptului real, fără grave consecințe.

Fin observator, C. Țoiu nu-și aureolează personajele. Nemulțumirea, defecțiunea depinde în cea mai mare parte de ei, de lipsa unor resurse sau potențe, de slăbiciunea sau lasitatea lor. În fond soarta omului este creația sa, iar regretul sau nostalgia nu alterează, din această cauză, existența ce și-a ales-o, ca un vînt care ridează, pentru o clipă, suprafața apei. Mesia din *Piine răsturnată* recunoaște cu luciditate că nu a ajuns scriitor fiindcă nu are destul talent, Filionescu nu posedă nici el vreo înregistrare pentru ceva anume. Vorbele ca și viețile lor se risipesc în furtună ca și cum n-ar fi fost.

Ceasuri fugitive, fixate pe hîrtie, care nu sînt hotărîtoare pentru destinul eroilor, nu au o semnificație de răscruce în exis-

tența lor, nici măcar pretenția de a ni-i dezvălui în situații cheie, schițele lui C. Țoiu conțin manifestări profunde umane. Ele transpun cu o mare precizie a detaliului și nuanței bucurii și tristeții efemere, temerității și bucurii de-o clipă, evadării din cotidian apăsate de remușcare, stagnării în cotidian populate de reverii, de dorinți neîmplinite. Prozatorul eboșează gesturi ce ne sînt familiare, gânduri și impulsuri cunoscută, fără să simtă nevoia să le ducă pînă la capăt. Amănuntul real capătă neînțelesat un veșmint de poezie, acțiunea are o traiectorie neprecisă, e un fel de rătăcire și de căutare, lipsită de imediată finalitate. Poate, confuză uneori dar încărcată de sensuri, plină de farmec liric, povestirea lui C. Țoiu prinde întotdeauna un crîmpei de omenesc, o vibrație, o bătaie de inimă, un acord, o renunțare sau pur și simplu un zîmbet.

Sanda RADIAN

Buzziati, Dino. *Bărnabo, omul munților. Secretul pădurii bătrîne*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1968. 280 p.

Unul dintre cei mai cunoscuți scriitori italieni contemporani, Dino Buzziati este prezentat cititorilor noștri prin două povestiri care marchează începuturile carierei sale literare. Pădurea, cadrul comun celor două povestiri, oferă adăpost unor contrabandiști supuși unei dramatice vinători (*Bărnabo, omul munților*) sau se însuflețește pentru a se opune cupidității proprietarului ei (*Secretul pădurii bătrîne*).

Feuchtwanger, Lion. *Ducea slută*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1968. 360 p.

Unul dintre primele romane ale lui Lion Feuchtwanger în care este reînviată viața dirzei ducese Margareta de Tirol.

Ginzburg, Natalia. *Săgetătorul*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1968. 280 p.

Nume ce a trecut demult granițele Italiei, Natalia Ginzburg, deținătoarea Premiului Strega 1963, oferă în povestirile incluse în volumul de față confesiuni intelectuale, analize, profesii de credință legate de viața și activitatea sa literară, a soțului și a prietenilor celor mai apropiați.

Saint-Exupéry, Antoine de *Pilot de război. Zbor de noapte*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1968, 256 p. (Meridiane).

Cele două romane cuprinse în volumul de față sînt o chemare înslăcîrată la dragoste de viață și de oameni. Viața lui Antoine de Saint-Exupéry (1900-1944) a fost o permanentă dăruire, umanismul lui implicînd încrederea în progres și mîndria omului în stare să stăpînească natura.

Lirice. Antologie de poezie sovietică contemporană. Buc., Editura pentru literatură universală, 1968. 324 p.

Prin acest volum, cititorul are posibilitatea să se întîlnească sau să se reîntîlnească cu unele din cele mai reușite creații selectate din operele a douăzeci și opt de poeți sovietici. Dintre ei îi menționăm pe: Anna Ahmatova, E. Miezelaits, Boris Pasternak, Marina Tsvetaeva, Bella Ahmadulina, Evgheni Evlușenko, Rimma T. Kozakova, Novella Matveeva, Andrei Voznesenski și alții.

Logodnica. Buc., Editura pentru literatură universală, 1968. 416 p.

Scriitorii albanezi Fatmir Gjata, Dhmiter Shuterigji, Ali Abdhosha, Sterja Spasse ne oferă în volumul de față cîteva povestiri inspirate din trecutul Albaniei, pline de pitoresc și din lupta partizanilor împotriva fascismului.

CLASIFICAREA ZECIMALĂ ȘI ORGANIZAREA CATALOGULUI SISTEMATIC

(V)

METODOLOGIA CLASIFICĂRII DOCUMENTELOR

În procesul de indexare a publicațiilor, cunoașterea amănunțită a tabelelor de clasificare zecimală și a tuturor posibilităților de combinare a indicilor principali și auxiliari este o condiție primordială, dar nu și singura care să asigure succesul deplin al acestei operații. Metoda de aplicare a indicilor este tot atât de importantă ca și dobândirea unei viziuni clare asupra cifrelor din tabele.

În mod teoretic, putem deosebi în procesul indexării publicațiilor trei etape:

1. Stabilirea subiectului lucrării
2. Identificarea indicelui în tabele
3. Alcătuirea indicelui.

În mod practic, cele trei etape se întrepătrund pînă la contopire, formînd un singur proces intelectual. Cerințe metodologice ne impun însă a le examina pe rînd.

1. Stabilirea subiectului lucrării

Analiza atentă și detaliată a conținutului documentului de indexat este o operație deosebit de a cărei exactitate depinde în bună parte de reușita indexării. O carte greșit caracterizată din punct de vedere al subiectului va fi, desigur, o carte pierdută pentru cititorul care consultă catalogul pe materii.

Un prim și elementar principiu cere ca indexarea unei lucrări să nu se facă niciodată după descrieri bibliografice, fie ele chiar și adnotate; *clasificarea unei lucrări se face numai cu lucrarea respectivă în mîină.*

Atenția clasificatorului, atunci cînd examinează o carte, trebuie să fie atrasă de anumite elemente ale acesteia:

— *Pagină de titlu* oferă clasificatorului cele mai multe informații;

Autorul îi indică adesea bibliotecarului domeniul de activitate, naționalitatea, epoca.

Titlul este prima informație oferită de lucrare, dar nu trebuie niciodată să ră-

mîină și ultima. De cele mai multe ori, titlul indică subiectul și natura lucrării; astfel, cartea *Cultura porumbului* de D. Dincă și T. Măscalu are un titlu care îi definește de la prima vedere subiectul. Clasificatorul nu trebuie însă să se mulțumească numai cu citirea titlului, chiar dacă acesta este destul de explicit. Superficialitatea i-ar putea juca unele farse neașteptate, căci titlul lucrării îl poate induce adesea în eroare; de exemplu, volumul de versuri al lui Werner Bossert, intitulat în limba germană *Isotope*, după titlu ar trebui clasificat la 621.039 Aplicațiile energiei nucleare.

Subtitlul, de cele mai multe ori, precizează aspectul particular sub care se prezintă subiectul enunțat în titlu. Astfel, cartea lui Camil Mureșan, *Imperiul Britanic*, are ca subtitlu precizarea: *Scurtă istorie*, care îndreaptă imediat pe clasificator spre clasa 9 Istorie. Subtitlul precizează adesea categoria de cititori căreia i se adresează cartea, nivelul de tratare a subiectului sau genul literar: manual pentru clasa... sau pentru școlile profesionale; curs; tratat; teză de disertație; album; bibliografie; antologie; roman; versuri etc., precizări de care clasificatorul va trebui să țină seama în alcătuirea indicilor.

De asemenea, *antetitlul și colecția* pot da bibliotecarului sugestii cu privire la nivelul de tratare a subiectului cărții sau pentru clasificarea ei asemănător sau identic cu celelalte publicații, editate de aceeași instituție sau apărute în aceeași colecție. Este cazul broșurilor de popularizare editate de Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice, al lucrărilor de educație sanitară ale Ministerului Sănătății, al ghidurilor apărute în colecția „Itinerare turistice”, al monografiilor din colecția „Monumente istorice” etc., care trebuie abordate din două unghiuri: al subiectului propriu-zis al fiecăreia, dar și al apartenenței lor la o suită de publicații.

— *Tabla de materii* oferă clasificatorului o analiză pe capitole a conținutului cărții și de aceea consultarea ei este absolut obligatorie. Nu se recomandă însă, în cazul bibliotecilor mici și mijlocii, să se clasifice analitic, pe capitole sau pe genuri literare, tratatele sau culegerile. De exemplu, dacă un tratat de zootehnie generală are și un capitol de zoologie, clasificăm numai tratatul, în ansamblu, la 636(021) și nu și capitolul de zoologie; sau dacă avem o culegere de versuri din lirica universală, o clasificăm cu indicele 8—1 (082) și nu la fiecare literatură în parte. Doar în cazuri foarte speciale — când biblioteca urmărește să evidențieze un anumit fond de carte, de exemplu tot ceea ce s-a scris cu privire la localitatea de reședință, la anumite evenimente istorice legate de orașul sau comuna respectivă sau despre personalități care s-au născut ori au activat în acele locuri (bibliografia locală) — se fac, numai pentru aceste subiecte bine fixate și cu indici anume stabiliți, clasificări pentru capitolele sau părțile care prezintă importanță. Fișele rezultate dintr-o asemenea indexare analitică se intercalează într-un fișier tematic aparte. Astfel, Biblioteca Centrală de Stat evidențiază prin indicele 91(498) toate cărțile străine care, în totalitate sau fragmentar, se referă la țara noastră, realizând astfel o bogată evidență a *Românicii*; Biblioteca municipală „N. Iorga” Ploiești efectuează evidența întregului fond de cărți scris de sau despre N. Iorga etc.

De asemenea, se alcătuiesc indici de clasificare pentru fiecare fragment în parte în cazul cărților care întrucesc, sub aceeași copertă (fie din motive editoriale — vezi volumele de *Scieri* ale lui Gh. Ciprian, care au inclus în addenda și opera lui Urmuz —, fie prin legătura posterioară editării — caz foarte frecvent întâlnit în fondurile de cărți mai vechi), două sau mai multe lucrări, diferite ca subiect și semnătură, care nu au fost asamblate sub un titlu comun și care nu constituie o culegere axată în jurul unui subiect bine definit. Numai marile biblioteci, cu fonduri specializate și cataloage foarte dezvoltate, își pot permite luxul clasificării pe capitole a antologiilor, a edițiilor de opere complete sau alese, a culegerilor de studii etc. Și nu totdeauna această muncă este justificată de cererile expres ale cititorilor.

— *Introducerea, prelața, cuvântul introductiv, postfața*, și, în general, *aparatură critică* care însoțește textul propriu-zis (notele, bibliografia etc.) trebuie parcurse de clasificator, care extrage din cuprinsul lor o serie de informații binevenite: date despre autor și despre importanța, întinderea, profilul cărții și punctul de vedere sub care este tratat subiectul lucrării.

Marile biblioteci, cu cataloage dezvoltate, pot redacta un indice special pentru prefață în sine, dacă aceasta are o dezvoltare mai mare și reprezintă, prin ea însăși, o contribuție însemnată la exegeza subiectului.

Bibliografia care însoțește lucrarea oferă clasificatorului informații asupra unor lucrări asemănătoare, deja clasificate, sau asupra lucrărilor din domenii înrudite, ceea ce-l va ajuta să-și contureze mai precis subiectul documentului de indexat.

— *Textul propriu-zis* al cărții trebuie parcurs de clasificator, fără a fi citit în întregime, mai ales atunci când nu există prefață sau tablă de materii ori când lucrarea tratează un subiect de strictă specialitate, necunoscut clasificatorului sau pe care n-a avut niciodată ocazia să-l clasifice, pentru a sesiza liniile directoare urmate de autor în dezvoltarea subiectului.

— *Forma de prezentare* a documentului poate avea, de multe ori, o influență asupra modului de concepere a indicelui. O ediție bogat ilustrată, cu reproduceri după opere plastice, o ediție de lux ori un exemplar cu autograf sau cu adnotări, provenind dintr-un fond anume sau prezentând, prin forma neobișnuită pe care o îmbracă, o importanță oarecare, sînt amănunte asupra cărora atenția clasificatorului trebuie să se oprească.

De asemenea, limba în care este redactat textul trebuie reținută de clasificator în cazul lucrărilor literare și filologice.

Atunci când cartea în sine nu oferă suficiente informații pentru o indexare precisă, când bibliotecarul are dubii asupra exactității unor cunoștințe sau când lucrarea este redactată într-o limbă străină, nefamiliară clasificatorului, este absolut necesar să fie consultate materialele de referință — enciclopedii, lexicoane, dicționare lingvistice sau de specialitate.

În general, lucrările supuse indexării pot prezenta clasificatorului:

— un singur subiect, unitar în conturare, dar privit dintr-unul sau mai multe puncte de vedere. Atunci bibliotecarul se va îndrepta către alcătuirea unui indice compus, format dintr-un indice principal însoțit de unul sau mai mulți indici auxiliari, care să simbolizeze fațetele prezentate de indicele principal;

— mai multe subiecte care, deși intrinsece sub aceeași copertă, sînt independente unele de altele. Atunci clasificatorul va alcătui mai mulți indici principali, însoțiti sau nu de indici auxiliari, fiecare indice avînd o valoare de sine stătătoare;

— mai multe subiecte care se leagă între ele printr-o interdependență obiectivă. Atunci clasificatorul va redacta indici complecși, de adăugire, de extindere sau de relație.

Atragem atenția că prezența conjuncției și în titlu nu trebuie să inducă în eroare pe bibliotecar și să-l determine să elaboreze, fără excepție, un indice complex de adăugire, ca și când între cele două domenii ar fi exclusă orice altă legătură. Citeodată, într-adevăr, conjuncția și indică o legătură între două domenii, ce poate fi tradusă prin semnul de adăugire: de exemplu, cartea *Probleme de gramatică și stilistică în școala generală și liceu* poate fi clasificată printr-un indice complex de adăugire și relație 371.3:459—5+859.08:373, dar în titlul lucrării lui I. Cioară, *Petrolul lumii și lumea petrolului*, care tratează situația economică mondială prin prisma fluctuațiilor pieței petrolului, conjuncția și are o valoare pur stilistică și de aceea cartea va fi indexată printr-un indice complex de relație 338(100):665.6.

Procesul de identificare a subiectului publicațiilor trebuie să decurgă în așa fel încât bibliotecarul să țină seama în primul rând de raționamentul cititorului față de carte, să o privească prin optica lui: subiectul cărții trebuie astfel apreciat încât cititorul sau bibliotecarul îndrumător să cadă pe aceeași cifră gândită și redactată de clasificator. Și acest rezultat poate fi obținut dacă, în momentul aprecierii subiectului cărții, clasificatorul își pune întrebarea: la ce subiecte, probleme, teme ar putea căuta cititorul cartea respectivă în catalogul pe materii? De aceea, contactul permanent cu cititorii și cunoașterea amănunțită a catalogului sunt condiții absolut indispensabile pentru succesul muncii de indexare.

În general, conturarea subiectului cărții constituie faza de analiză detaliată și profundă, premergătoare realizării sintezei pe care o reprezintă depistarea și redactarea indicelui.

2. Identificarea indicelui în tabele

Particularul prezentat prin cartea de indexat trebuie încadrat, în această fază, în generalul simbolizat printr-un indice din tabelele de clasificare zecimală; începe deci operația de sintetizare a datelor acumulate prin examinarea cărții. Acum este nevoie să se stabilească ordinea în care aceste date vor fi luate în considerare, atât din punct de vedere al importanței pe care o prezintă, cât și în funcție de cerințele particulare ale catalogului. „Ordinea enumerării trebuie să reflecte nevoile utilizatorilor” afirmă R. Dubuc¹⁴). Aceasta înseamnă, printre altele, că nu toate rezultatele analizei făcute asupra conținutului

cărții trebuie să-și găsească simbolizarea într-un indice zecimal. Clasificatorul are latitudinea, de cele mai multe ori chiar obligația, să nu folosească toate posibilitățile oferite de sistem, ci numai acelea care convin sau sînt raționale în raport cu mărimea și varietatea colecțiilor, în raport cu diversitatea și frecvența cererilor cititorilor.

În general, în fixarea ordinii de enumerare a indicilor principali și auxiliari, trebuie să se țină seama de câteva principii:

— *Conținutul documentului primează asupra icimei de prezentare.* Astfel, indexarea unui manual de geografie fizică a României va fi concepută în ordinea următoare: geografie, geografie fizică, România, manual. Desigur, se pot face și clasificări care să asambleze toate manualele de orice grad într-o singură rubrică a catalogului pe materii, dar această indexare se va face în subsidiar, numai atunci cînd amploarea catalogului și cerințele cititorilor o impun.

— *Ordinea și modul de prezentare a aspectelor unui subiect trebuie stabilite printr-un acord general între clasificatorii unei biblioteci și respectate cu strictețe.* Este necesar ca bibliotecarul clasificator să stabilească, după o matură considerare a nevoilor de indexare și a perspectiveilor de dezvoltare a catalogului, o formulă clară și adecvată pentru fiecare clasă, pe care să o respecte cu strictețe în cuprinsul tuturor indicilor ținînd de acea clasă. Luarea unei hotărîri în privința ordinei de indexare a subiectelor va fi cu atît mai ușoară și mai judicioasă, cu cît bibliotecarul va putea răspunde mai precis la întrebarea: cîror cereri ale cititorilor, prezenți și viitori, trebuie să le răspundă catalogul pe materii al bibliotecii?

— *Elementele cele mai concrete trebuie citate întotdeauna înaintea celor mai puțin concrete.* Astfel, ideea de materie în sine trebuie indexată înaintea proprietăților, obținerii sau prelucrării ei; de exemplu, o carte despre aparatele pentru forarea sondelei, sonde, forare, aparataj. Acest principiu are dezavantajul de a se baza pe o noțiune destul de subiectivă: „concretul” este lipsit de precizie în numeroase domenii și discipline.

— *Mijloacele de obținere sînt subordonate scopului, care este, în majoritatea cazurilor, producerea unui bun.* Acest principiu are o largă aplicare în tehnică, industrie și agricultură; în aceste domenii, ordinea indexării va fi întotdeauna: produs, operație. Astfel, pentru o lucrare tratînd despre laminate din oțel, ordinea enumerării va fi: oțel, laminare.

— *Întregul are prioritatea asupra părții.* Dacă, într-un subiect compus, un element,

¹⁴) Dubuc, R. *La classification décimale universelle. Manuel pratique d'utilisation.* Paris, Gauthier-Villars, 1964, p. 122.

reprezentînd o parte, este subordonat altui element, reprezentînd totul, ordinea indexării este: tot, parte; lucrul în ansamblul său, proprietăți ale lucrului; lucrul în ansamblul său, operațiuni asupra lucrului. Astfel, pentru o lucrare tratînd despre instalațiile electrice dintr-o construcție agricolă, ordinea indexării va fi: construcție, construcție agricolă, instalații electrice.

O ordonare absolut rigidă a ideilor de indexat nu poate rezista practicii, cu multiplele ei cerințe. O enumerare logică însă, care să fie în același timp și eficientă pentru majoritatea cataloagelor din bibliotecii cu profil enciclopedic, poate fi propusă și acceptată, în măsura în care tradiția și specificul local nu irăpau anumite corective. Iată o astfel de formulă, propusă de R. Dubuc¹²⁾:

Lucrul în ansamblu. — Tipuri sau categorii. — Părți. — Materii. — Proprietăți. — Acțiuni. — Operații. — Agenți care acționează asupra lucrului

Desigur, cazurile de indexat nu vor prezenta, deodată, toate aspectele specificate mai sus, ci doar două sau trei dintre ele în același timp. Principiul subordonării părții — întregului, în special, ca și logica și disciplina internă a catalogului vor dicta clasificatorului calea optimă de urmat.

După ce am fixat ordinea relativă în care trebuie să redactăm indicele, trebuie să identificăm în tabele simbolurile proprii sistemului de clasificare zecimală care să reprezinte ideile stabilite.

De cele mai multe ori, alegerea clasei principale din care să derive indicele necesar nouă este o operație relativ simplă și ușor de rezolvat: algebra o vom căuta în clasa 5, sistemul nervos uman în grupa 61, tehnologia metalelor neîndoios în cadrul clasei 6. Nu sînt însă rare nici cazurile în care alegerea clasei principale reprezintă o problemă de principiu și de directivă, a cărei rezolvare antrenează stabilirea unui acord, a unei hotărîri în organizarea catalogului pe materii și mai ales în stabilirea schemei rașturilor cu acces liber al cititorilor: studiul Georgetei Horodincă despre Jean-Paul Sartre, filozof și literat, trebuie clasificat la 1 Filozofie sau 8 Literatură? Operele cronicarilor români trebuie indexate sub 9 Istorie sau 8 Literatură? Ghidurile turistice vor primi un indice derivînd din 91 Geografie sau din 796 Cultura fizică și sport, în care este inclus și turismul? Biografiile trebuie clasificate la domeniul în care a activat personalitatea sau la 92 Biografii?

De asemenea, o noțiune poate prezenta aspecte diferite, împrășiuate în cuprinsul mai multor clase: de exemplu, pescuitorul se întîlnește la 639.2, dar și la 799.1 *Pescuitorul sportiv*; clădirile agricole pot fi indexate sub 631.2, dar și sub 728.94. În toate cazurile în care ar putea exista puncte de vedere diferite asupra noțiunii de indexat, clasificatorul are obligația să facă o trimitere sau o clasificare secundară pentru toți indicii sub care cititorul, neavizat sau neobișnuit cu ordinea proprie unui catalog, ar putea căuta materialul dorit.

De obicei, tabelele de clasificare zecimală conțin, la majoritatea grupelor și subgrupelor, indicații detaliate pentru întrebuintărea și ordinea de inserare a indicilor. În unele cazuri însă, cum ar fi indexarea lucrărilor de tehnica securității muncii sau a lucrărilor de medicină veterinară, pentru a da numai două exemple, mai ales atunci cînd indicele de clasificare zecimală servește drept bază pentru stabilirea cotei de raft, clasificatorul trebuie să judece care din soluțiile oferite de tabele este cea mai avantajoasă — în speță care din soluțiile oferite răspunde cel mai adecvat cerințelor cititorilor săi — și să se decidă asupra uneia dintre ele și numai asupra uneia. Cititorul care, cu timpul, se obișnuiește cu anumiți indici în cercetarea catalogului și cu o anumită schemă în aranjarea cărților în raft, trebuie să știe precis că tot materialul privind o anumită problemă este indexat sub același indice și că acești principii este respectat întocmai de clasificator.

În mod practic, munca de identificare a cifrelor care să simbolizeze în modul cel mai clar subiectul cărții decurge în felul următor:

După formarea unei idei precise despre conținutul cărții, se caută a se fixa cuvintele-vedete care să rezume subiectul și caracteristicile documentului. Se lămuresc, cu ajutorul materialelor de referință, toate neclaritățile cu privire la noțiunile de indexat. Se stabilește ordinea precisă în care vor fi indexate. Se fixează clasa și grupa din care ar putea face parte prima dintre noțiunile de indexat. Se deschid tabelele la clasa și grupa respectivă, se parcurg pînă cînd se identifică cifra în care subiectul în discuție s-ar putea încadra mai bine, atît din punct de vedere al particularului, al cifrei de detaliu, cit și din punct de vedere al generalului, al cifrelor imediat sau mai depărtat superioare, căci, după cum am mai văzut, unul și același subiect poate face parte din științe diferite. Se citesc notele și lămuririle, atît cele tipărite sub indicele detaliat, cit și cele de sub indicele indicînd grupa sau subgrupa, se controlează dacă trimiterile specifice în tabele nu ar oferi soluții mai potrivite de indexare. Se caută

¹²⁾ op. cit., p. 126.

cuvintele-subiect în indexul alfabetic tipărit, pentru a controla încă o dată justețea încadrării sau pentru a depista alte căi de indexare. Se iau apoi în considerație punctele de vedere din care este privit subiectul indexat și se stabilesc indicii auxiliari care le-ar putea simboliza.

3. Alcătuirea indicelui

S-ar părea că, după toate aceste procese intelectuale, bibliotecarului nu-i mai rămâne de îndeplinit decât simpla operație de copiere a indicilor din tabele, pe fișă și pe carte. Contrar aparențelor însă, munca propriu-zisă de redactare a indicilor este foarte dificilă și grea în consecință.

În redactarea indicilor, bibliotecarul trebuie să aibă în vedere anumite principii:

— *Consecvența în indexare*: clasificatorul trebuie să clasifice întotdeauna publicațiile noi în conformitate cu lucrările deja clasificate. Pentru aceasta, el trebuie să consulte în permanență catalogul sistematic și fișierul de modele, pentru a avea mereu prezente în atenție soluțiile la care s-a ajuns pe plan local. Astfel, dacă într-o bibliotecă s-a întrebuintat numai indicele 338.06 și subdiviziunile lui pentru lucrările privind organizarea întreprinderilor, atunci numai această cifră va fi întrebuintată, orice alternare cu indicele din C.Z.U. — 658 *Organizarea întreprinderilor. Tehnica comerțului* este de condamnă, pentru că se vor forma două rubrici, una în cadrul clasei 3, alta în cadrul clasei 6, conținând lucrări asemănătoare, fără ca nici una dintre ele să fie completă. Întrebuintarea alternativă a doi indici diferiți pentru aceeași noțiune distruge unitatea catalogului.

— *Gradul și sensul adăcirii indicilor* este un aspect important decurgând din principiul enunțat mai sus: dacă s-a hotărât ca într-un anumit catalog să se folosească o cifră cu un anumit număr de zecimale pentru un subiect oarecare, atunci *acel grad* de detaliere trebuie în mod consecvent aplicat la toate lucrările asemănătoare și nu altul; astfel, dacă se consideră că cererile cititorilor obișnuiți dintr-o bibliotecă publică mică pot fi satisfăcute prin împărțirea clasei 6 *Tehnică. Industrie* doar în grupele și subgrupele principale: 62, 620, 621, 621.01, 621.1, 621.2, 621.3, 621.4, 621.5, 621.6, 621.7, 621.8, 621.9, 622 etc., atunci *numai* acești indici vor fi întrebuintați și nu alții mai detaliați. În cazul în care se ivesc cereri permanente de carte dintr-un anumit domeniu al tehnicii, de exemplu din tehnica minieră, și fondul de carte din acest domeniu, urmărind să satisfacă aceste cereri, va crește în așa fel încât să permită o detaliere a rubricii, atunci *toate* lucrările din rubrica respectivă vor

fi reclasificate cu indici mai detaliați. Este foarte dăunător pentru unitatea catalogului ca stocurile mai noi de cărți să fie indexate cu cifre detaliați, iar publicațiile mai vechi să rămână clasificate după o schemă mai sumară; această greșală dă loc la formarea de rubrici parazitare, care împart subiecte asemănătoare în două locuri diferite ale catalogului. De asemenea, neglițarea sistematică a unor aspecte neesențiale ale subiectelor de indexat trebuie să constituie rezultatul unei hotărâri luate de bibliotecar după o foarte matură chibzuință asupra cererilor cititorilor și volumului forțelor de muncă existente, pentru că o atare hotărâre are implicații în dezvoltarea ulterioară a catalogului.

— *Scopul clasificării este ca lucrările cu același conținut și caracter să ajungă în catalog în același loc*. Clasificatorul trebuie să lucreze în așa fel încât să formeze cititorului convingerea că toate lucrările privind materia respectivă se găsesc în rubrica cercetată și că nici una nu a putut să-i scape atenției. Pentru această, clasificatorul, cînd redactează indicele, nu trebuie să considere fiecare document ca o unitate aparte, ci să-l privească în ansamblul documentelor asemănătoare, indexate deja în catalog. *Nu există clasificări în sine, ci clasificări pentru un anumit catalog sistematic, cercetat de un anumit public cititor și reflectînd un anumit fond de carte*. De aceea, indicii de clasificare zecimală recomandată de bibliografia națională și de fișa tipărită trebuie adaptați nevoilor concrete ale fiecărui catalog pe materii în parte, cu permanentă grijă de asamblare a materialelor tratînd aceeași problemă în rubrici unitare, bine conturate.

— *Ghicid de experimental ar fi clasificatorul, nu trebuie niciodată să redacteze indicele din memorie*. Cifrele fixate pe hîrtie trebuie controlate întotdeauna în tabelele de clasificare zecimală, atît în ceea ce privește exactitatea lor numerică, cît și în ceea ce privește conținutul pe care îl simbolizează. O simplă greșală sau inversare de cifre poate să creeze situații penibile în catalog: incendiile în mine 622.8 vor nimeri la sistemul nervos 612.8, sau mineralogia 549 la lingvistica română 459, și la acest capitol exemplele sînt tot alit de numeroase ca și indicii de clasificare zecimală.

— *Indexările trebuie să fie raționale*, adică trebuie să facă deosebirea între partea principală — subiectul propriu-zis al documentului — și noțiunile secundare, care completează doar partea principală.

— *Indexările trebuie să fie complete*, în raport cu profilul bibliotecii, adică să fie în măsură a răspunde la toate cererile de carte sau informații ale unui public bine definit.

— *Indexările trebuie să fie economicoase* în raport cu posibilitățile oferite de sistem. Se redactează mai mulți indici pentru o anumită lucrare numai atunci când amploarea, importanța și complexitatea subiectului reclamă acest lucru. Clasificatorul trebuie să rețină că *mai mulți* indici de clasificare nu înseamnă, în majoritatea cazurilor, *mai buni* indici de clasificare, ci demonstrează, din contră, ezitățile bibliotecarului, lipsa de claritate în ceea ce privește subiectul lucrării, absența spiritului de sinteză. De asemenea, atunci când într-o lucrare sînt tratate mai multe subiecte care se pot încadra într-o disciplină mai cuprinzătoare, este mai eficace a se alcătui un singur indice, general, incluzînd toate subiectele abordate în lucrare, decît să se redacteze cite un indice pentru fiecare noțiune în parte.

Se poate întimpla ca, din cauza consultării unor tabele prea abreviate sau datorită faptului că, uneori, tabelele pot rămîne în urma descoperirilor științifice sau inovațiilor tehnice, bibliotecarul să nu găsească în cuprinsul manualului său de clasificare zecimală noțiunea precisă pe care o are de indexat. În acest caz, mai ales în bibliotecile cu fonduri nespecializate, este bine să se determine, cu ajutorul unui lexicon de specialitate, sfera exactă a noțiunii, ca și disciplina sau ramura industrială din care face parte, și să se redacteze un indice care simbolizează generalul imediat superior noțiunii de indexat. Astfel, dacă avem de clasificat cartea *Metode uzuale de control nedistructiv* de Mihai Vlădescu, o vom încadra, după tabelele de clasificare editia românească, la 620.17 *încercări de rezistență*, după ce, în prealabil, am consultat *Lexiconul tehnic român* pentru a ne convinge că într-adevăr este vorba de o metodă pentru încercarea rezistenței materialelor.

Mai există o modalitate de clasificare a subiectelor neindexate în tabele, cu ajutorul indicilor auxiliari comuni de nume: atunci cînd, pentru o noțiune anume, nu găsim un echivalent convenabil în tabele, adăugăm numele noțiunii la sfîrșitul indicelui care specifică noțiunea imediat superioară. Este locul să amintim cazul curentelor filozofice, care se clasifică cu indicele de istoria filozofiei, urmat de indicele auxiliar de loc și de denumirea curentului: 14(100) Iluminism; 14(44) Existentialism etc. În bibliotecile mici mai ales, acest procedeu însă trebuie întrebuițat cu maximum de discernămint, pentru a nu crea rubrici paralele sau confuzii în indexare.

În sfîrșit, clasificatorul, atunci cînd redactează indicele de clasificare zecimală, trebuie să se pună de acord cu elementele specificate în descriere: trebuie să existe

întotdeauna o legătură strînsă și logică între descrierea cărții și clasificarea ei. Astfel, dacă bibliotecarul-catalogator stabilește că un anumit volum este o antologie și menționează acest lucru în cuprinsul descrierii, atunci clasificatorul trebuie să adauge indicelui principal indicele auxiliar comun de formă (082) Antologii; dacă bibliotecarul-catalogator descrie o publicație sub autor colectiv, ca rezultat al lucrărilor unui congres, ale unei conferințe etc., atunci clasificatorul trebuie să specifice în indice această idee, menționînd indicele auxiliar de formă (063) etc. De altfel, forma stabilită pentru vedeta uniformă este obligatorie și pentru clasificator în cazul indicilor auxiliari comuni de nume. În general deci, fiecare element al clasificării trebuie să-și aibă justificarea în descriere și invers.

Este recomandabil ca bibliotecarul care redactează indicele de clasificare zecimală să noteze acest indice, cu creionul, pe ultima pagină a publicației respective, cu grijă de a nu strica aspectul estetic al cărții. Persoana care va redacta fișa definitivă nu va avea decît de copiat acest indice, iar eventualele greșeli strecurate în timpul copierii vor putea fi ușor depistate. De asemenea, clasificatorul își va recunoaște și îndrepta mai lesne în acest fel erorile sau va opera aducerile la același numitor, răspunderea pentru redactarea indicilor de clasificare zecimală întărîndu-se prin posibilitatea unui control imediat.

Nu trebuie confundată *cota de raft*, stabilită după principiul sistematic-alfabetic, reprezentată printr-o fracție formată dintr-un indice principal prescurtat, supra semnul de autor, care se trece întotdeauna pe coperta 2 și pe cotorul cărții, și care indică locul cărții în raft, cu *indicele sau indicii de clasificare*, care indică locul fișei în catalogul pe materii.

În concluzie, am dori să subliniem că teoria clasificării zecimale pare relativ simplă, dar că practica indexării, cu multitudinea de cazuri prezentate spre rezolvare, este deosebit de grea dacă nu se ține permanent seama de cîteva principii directoare: constanță în alcătuirea indicilor, atît ca opțiune pentru o soluție sau alta, cît și în ceea ce privește gradul de detaliere a lor; clasificarea lucrărilor noi în concordanță cu lucrările deja clasificate; discernerea justă a aspectelor principale de cele secundare; economie și spirit de discernămint în întrebuițarea indicilor principali și auxiliari; grijă pentru acoperirea cererilor uzagerilor obișnuiei ai catalogului pe materii.

Maria SENCIUC
A. CORVĂTESCU

UN IMPORTANT FOND PENTRU BIBLIOTECI

— STANDARDELE DE STAT

După aproape 20 de ani de aplicare a standardelor de stat în țara noastră, rolul acestora ca instrument pentru asigurarea și ridicarea calității produselor, precum și pentru sporirea productivității muncii este binecunoscut. În general, standardele de stat (reglementări tehnice cu caracter de obligativitate) acționează, pe de o parte, prin indicatorii de calitate strict necesari pe care îi cuprind, iar pe de alta, prin prescripțiile de tipizare (game raționale de tipuri sau mărimi, obținute prin eliminarea celor inutile) și de unificare stabilite astfel încât nu numai să nu stăjenească producția, ci să creeze condiții pentru diversificarea rațională a sortimentelor.

S-a menționat poate mai puțin contribuția standardelor la ușurarea mijloacelor de comunicare între oameni, prin unificarea terminologiei tehnice și științifice, a simbolurilor, a regulilor de desen tehnic etc. În același timp, s-a creat o categorie de standarde care cuprind date de uz general, cu caracter informativ pentru tehnică și pentru alte domenii în care apare necesitatea ca, spre exemplu, în activitatea socială, culturală și chiar în cea științifică. Astfel, unificarea terminologiei accelerează difuzarea rezultatelor cercetării științifice, ușurează procesul de învățămînt, simplifică relațiile în producție și în circulația produselor și evită, în cea mai mare parte, neînțelegerile ce le pot genera exprimările deosebite.

În trecut, nu numai în țara noastră, s-a pus întrebarea dacă standardizarea nu limitează creația, în special, în domeniile tehnicii și științei. Părerile afirmate converg către un răspuns acceptat azi în mod unanim: standardele elaborate cu grija de a cuprinde prescripțiile de bază, strict necesare domeniului, departe de a constitui o piedică în calea progresului, facilitează difuzarea în practică a rezultatelor științei. Reflectînd cunoștințele anterioare sau cele prezente din diferite domenii, standardizarea operează cu elemente diferite de cele ale științei, dar prin tendința de a găsi soluții noi, superioare celor existente și prin unificarea terminologiei, simbolurilor etc., ea constituie un factor dinamic, de înnoire, pentru societate.

Conținutul standardelor de stat și condițiile de elaborare a prescripțiilor lor con-

feră acestor acte normative calitatea de sursă de documentare profesională și de mijloc de urmărire a valorificării în viața practică a cunoștințelor noi din domeniul științei și tehnicii. Unele standarde, cum sînt cele de: terminologie, nomenclatură, unități de măsură; constante, simboluri, reguli pentru scrierea și lămurirea notațiilor în chimie, fizică, matematică; procedee numerice și grafice de calcul; aplicarea metodelor matematice în rezolvarea problemelor din sfera producției și a circulației mărfurilor; metode de control al calității etc. constituie instrumente de cultură generală.

Caracterul obligator al standardelor de stat și rolul lor de mijloc de informare și de instruire fac din aceste documente un prețios material, atât pentru bibliotecile tehnice, cit și pentru cele municipale sau orășenești. Nu ne este cunoscut în ce măsură aceste biblioteci sînt dotate cu colecții de standarde de stat, dar considerăm că, dacă unele dintre ele nu posedă colecții complete sau cel puțin selecțiuni judicioase de standarde de stat, lipsa ar trebui lichidată.

În bibliotecile din centrele industriale trebuie să se găsească: toate standardele privitoare la materiile prime, la materialele auxiliare, la semifabricatele și produsele finite, care interesează întreprinderile producătoare din respectivul centru; standardele referitoare la ramurile de producție legate economic de industriile din acel centru precum și standardele generale ca, de exemplu, cele de desene, de filete, de toleranțe și ajustaje, de tehnică controlului industrial și a recepției materialelor.

Pentru buna gospodărire și popularizare a întregului lor fond de publicații, bibliotecile din centrele orășenești sînt interesate să posede toate standardele de biblioteconomie și bibliografie cum sînt cele de: formate finite ale fotocopiilor după documente; cuprinsul, prescurtarea titlurilor, prezentarea articolelor și prezentarea redacțională a publicațiilor periodice; elementele principale și rezumatele de autor ale referințelor bibliografice. Referințe utile despre calitatea lucrărilor achiziționate sau a celor puse în circulație sînt date de către standardele referitoare la cărți, broșuri, buletine și reviste, standardele de formate, de condiții de finisare pentru cărți, de produse poligrafice executate prin proce-

deul de tipar adinc, tipar inalt sau tipar ofset.

Bibliotecile din centrele universitare trebuie să poseze atât standardele de cultură generală, cit și standarde de documentare profesională. Întrucit, în majoritatea cazurilor, aceste centre au și un caracter complex din punct de vedere industrial, este indicat ca bibliotecile municipale și de învățământ superior să fie dotate cu colecții complete ale standardelor de stat.

Fală de importanța majoră pe care o prezintă agricultura în economia națională și de necesitatea gospodăririi raționale a întreprinderilor din acest sector de producție, considerăm necesară înzestrarea bibliotecilor publice din reședințele de județ cu standarde de stat pentru unelte, utilaje și produse agricole, documente care contribuie la asimilarea progreselor realizate în ramurile agriculturii propriu-zise și ale zootehniei.

Pentru a răspunde cerințelor variate ale cititorilor este recomandabil ca bibliotecile să dețină o dublă evidență a standardelor: una în care acestea sînt clasificate după indexul numeric și alta după indexul alfa numeric. Acesta din urmă permite consultarea standardelor pe ramuri, subramuri și sectoare ale economiei (denumite în indicator: sector, grupă și subgrupă).

După experiența noastră — și ținînd seama că toate exemplarele de standarde se lipăresc în formatul A 4, prevăzute cu găuri pentru îndosariere — păstrarea acestora urmează a se face în bibliorafuri de cel puțin 100 exemplare, pentru a fi mai ușor de manipulat.

În prezent, există circa 7 000 de standarde în vigoare însă, datorită evoluției rapide a tehnicii și progreselor economiei noastre, marea majoritate a acestora au o

durată de aplicare între 3—5 ani și chiar în acest interval survin schimbări (aminări ale datelor de intrare în vigoare, modificări, suspendări pe un anumit termen, anulări etc.). De aceea, păstrarea colecțiilor necesită o muncă continuă de urmărire, pentru ca ele să constituie un mijloc de informare exactă a cititorilor.

Cel mai însemnat instrument pus la dispoziția aceluia care urmăresc viața standardelor este Indicatorul standardelor de stat care este tipărit și difuzat în al doilea semestru al fiecărui an. Prezintă situația la data de 31 decembrie a anului precedent, el este întocmit, în principal, pe baza clasificării alfa numerice și cuprinde în capitole distincte: standardele de stat de o deosebită importanță aprobate de Consiliul de Miniștri, standardele de stat anulate și suspendate, precum și recomandările internaționale de standardizare ISO (Organizația Internațională de Standardizare) și CEI (Comisia Electrotehnică Internațională) acceptate de țara noastră și care se reflectă sau se vor reflecta în standarde de stat.

Pentru urmărirea curentă a situației standardelor este necesară consultarea publicației lunare Standardizarea, care în partea oficială redă standardele noi aprobate între timp sau cele revizuite, cu datele lor de intrare în vigoare și orice schimbări intervenite. Această publicație cuprinde totodată lista standardelor și a revistelor de standardizare străine intrate în biblioteca Oficiului de stat pentru standarde, material documentar aflat la dispoziția celor interesați.

Alexandru CORLĂȚEANU
Paul TEODORESCU

Abonamentele și comenzile la STAS-uri se fac prin întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.), str. Brezoianu nr. 23-25, Sectorul 7, București.

Abonamentele se fac astfel: abonament general, abonamente pe sectoare de producție și abonamente pe grupe. Nu se fac abonamente pe subgrupe.

Pe baza anunțurilor din publicația „Standardizarea“, se pot face precomenzi.

В П О М Е Р Е

Эм. ДРОБ и Н. СТРАТОНЕ: Библиотечарь и социолог (I) (Краткое посвящение библиотечарей в методы социологического исследования чтения)	262	Ливия БАКАРУ: Румынский экс-либрис с проклятиями	280
Ион СТОЙКА: Кос-что об информационной деятельности в Бухарестской Центральной Университетской библиотеке	265	Р. ФИЛЕТТ: Библиотека города Тур	283
Дан СИМОНЕСКУ: Докторат по библиотековедению	269	Мирча ТОМЕСКУ: VI съезд Ассоциации польских библиотечарей	288
Родика ЧИОРЕАНУ: Об организации деятельности муниципальной библиотеки города Браила	270	Ал. ŞOR: Карл Маркс — ученый и борен. 150-летие со дня рождения	298
Ион КОЛАН: Начало деятельности библиотеки в Шкеи-Брашовулуй, в XV и XVI веках (II)	276	Аурел МАРТИН: Чтения произведений Кошбука. 50-летие со дня смерти поэта	300
		Работы по специальности. (Символизм в румынской литературе. Вклады в библиографию; Библиотеки Москвы. Справочник; Wilkens, Eric. Neue Wege der Buchereistatistik	302

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Em. DROB et N. STRATONE: <i>Bibliothécaire et sociologue</i> (I). (Brève initiation des Bibliothécaires au sujet des méthodes de recherche sociologique sur la lecture)	262
Ion STOICA: <i>Quelques aspects concernant l'activité d'information dans la Bibliothèque Centrale Universitaire de Bucarest</i>	265
Dan SIMONESCU: <i>Le Doctorat ès sciences bibliologiques</i>	269
Rodica CHIOREANU: <i>Quelques problèmes sur l'organisation de l'activité de la Bibliothèque municipale de Braïla</i>	270
Ion COLAN: <i>Le commencement de la bibliothèque de Şcheii Braşovului. XV et XVI siècles. (II)</i>	276
Livia BACARU: <i>L'ex-libris roumain contenant de malédictions</i>	280
R. FILLET: <i>La Bibliothèque municipale de Tours</i>	283
Mircea TOMESCU: <i>Le VI-ème Congrès de l'Association des bibliothécaires polonais</i>	288
Al. ŞOR: <i>Karl Marx — savant et combattant. 150 ans depuis sa naissance</i>	298
Aurel MARTIN: <i>Les lectures de Coşbuc. Le cinquantenaire de sa mort</i>	300
Ouvrages de spécialité (<i>Le symbolisme dans la littérature roumaine. Contributions bibliographiques; Biblioteki Moskov. Spravočnik; Wilkens, Erik. Neue Wege der Buchereistatistik</i>)	302

S U M M A R Y

Em. DROB and N. STRATONE: <i>Librarian and Sociologist</i> (I). (Short initiation of librarians on the methods of the sociological research of the reading)	262
Ion STOICA: <i>Aspects of the Information Work at the Central University Library in Bucarest</i>	265
Dan SIMONESCU: <i>The Examination for a Doctor's Degree in Bibliology</i>	269
Rodica CHIOREANU: <i>Problems of the Organization of the Activity at the Braïla Municipal Library</i>	270
Ion COLAN: <i>The Beginning of the Library of Şcheii Braşovului. The 15 th and 16 th centuries</i>	276
Livia BACARU: <i>The Romanian Ex Libris containing a Curse</i>	280
R. FILLET: <i>The Municipal Library in Tours (French)</i>	283
Mircea TOMESCU: <i>The 6 th Congress of the Polish Librarians' Association</i>	288
Al. ŞOR: <i>Karl Marx — Scientist and Figher. The 150 th anniversary of his birth</i>	298
Aurel MARTIN: <i>Coşbuc's Readings. 50 years from his death</i>	300
Specialized Works (<i>The Symbolism in Romanian Literature. Bibliographical contributions: Biblioteki Moskov. Spravočnik; Wilkens, Erik. Neue Wege der Buchereistatistik</i>)	302

BIBLIOTECARI.

pentru a lina la currenți de cărți în ultimele
nouăzeci de ani în toată lumea, rezultanți:

REVISTA SIMPELTON

publicată de
Institutul Central de Documentare Tehnică,
Comitetul științific de redacție, în colaborare cu
asociații de profesioniști din țările de limbă
engleză și franceză și celelalte comunități
de limbă engleză și franceză în lume.
Anual
1950-1951, numărul 1, 100 pagini, 400 000
lei.
Se adresează tuturor bibliotecarilor și
documentariștilor.

Conținutul revistei "publicată periodic"
— imprimarea revistei, originală
— selecția, traducerea și editarea
— designul simbolului și aranjarea lui
— alegerea unui catalog sistematic
de fig. documentare pe problemele utile
dumneavoastră.

Revista este publicată de trei ori pe lună și sem-
nalază articolele în interval de o lună de la pri-
mirea materialelor originale de către I.D.T.

Abonamentele se pot face la I.D.T., București,
str. Cosbucului nr. 27-29 și la biroul de prezentare
și difuzare I.D.T., București, Calea Victoriei 100.